

Державний вищий навчальний заклад
«Українська академія банківської справи Національного банку України»
Факультет банківських технологій
Кафедра банківської справи

Пояснювальна записка

до дипломної роботи

освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»

**на тему: РОЗВИТОК МЕТОДИЧНИХ ЗАСАД УПРАВЛІННЯ
ЗАЛУЧЕННЯМ РЕСУРСІВ БАНКУ ІЗ ДЕПОЗИТНИХ ДЖЕРЕЛ**

Виконав: студент 5 курсу, групи МБС-22
спеціальності 8.03050802 – «Банківська справа»

Коротун О. В.

Керівник: Євченко Н. Г.

Рецензент: Коноваленко О. С.

Суми – 2013 року

РЕФЕРАТ

Дипломна робота містить 139 сторінок, 26 таблиць, 10 рисунків, список використаних джерел з 75 найменувань, 18 додатків.

Актуальність теми. Наявність достатніх джерел фінансових ресурсів є основою ефективного функціонування банківської системи будь-якої країни. В багатьох країнах за рахунок залучення заощаджень населення відбувається формування ресурсної бази банків. Саме від умов та засобів її формування залежать такі важливі показники діяльності банків як рентабельність та ліквідність, тому проблема формування та ефективного використання ресурсної бази банків залишається актуальною і вимагає подальшого дослідження. Специфікою банківської діяльності є те, що банк оперує переважно залученими коштами, тобто чужими грошима, найбільшу частину яких складають ресурси залучені з депозитних джерел.

Предметом є методичне забезпечення управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел.

Об'єктом виступає процес управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел.

Мета полягає в дослідженні теоретичних основ і розробці практичних рекомендацій щодо розвитку методичного забезпечення управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел.

За результатами дослідження сформульовані наступні висновки: метою управління депозитними ресурсами є забезпечення залучення достатнього обсягу коштів для здійснення активних операцій на вигідних для банку умовах, в обсязі і порядку, визначених чинним законодавством; для досягнення необхідної структури, рівня та обсягів витрат за депозитними ресурсами банки використовують цінові і нецінові методи управління залученням коштів.

З метою удосконалення методичного забезпечення управління залученням ресурсів банку із депозитних джерел, було запропоновано методику оцінки конкурентоспроможності на основі розрахунку інтегрального показника, який дозволяє оцінити співвідношення його якісних та вартісних характеристик порівняно з продуктами-конкурентами та визначити на цій основі фактичний рівень конкурентоспроможності.

На підставі дослідження стану охорони праці в ПАТ «Досліджуваний банк» було зроблено висновок про відповідність її нормативно-правовим вимогам. Умови праці співробітника банку відповідають існуючим санітарно-гігієнічним нормам. За ступенем вибухопожежної та пожежної небезпеки приміщення відділу банку відноситься до категорії Д.

Практичне значення отриманих результатів підтверджується наведеними розрахунками та рецензією на дипломну роботу, а також апробацією окремих положень та висновків на IV міжнародній науково - теоретичній конференції молодих учених, аспірантів, студентів «Творчий пошук молоді - курс на ефективність» (м. Хмельницький, 2013 р.); а також на III Міжнародній студентській науково-практичній конференції «Проблеми і перспективи розвитку сучасної економіки» (м. Севастополь, 2013 р.).

Ключові слова: депозитні ресурси банку, механізм управління залученням ресурсів з депозитних джерел, депозитна політика, конкурентоспроможність депозитного продукту.

Державний вищий навчальний заклад
«Українська академія банківської справи Національного банку України»
Факультет банківських технологій
Кафедра банківської справи

Дипломна робота

на тему: РОЗВИТОК МЕТОДИЧНИХ ЗАСАД УПРАВЛІННЯ
ЗАЛУЧЕННЯМ РЕСУРСІВ БАНКУ ІЗ ДЕПОЗИТНИХ ДЖЕРЕЛ
освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»

Виконав: студент 5 курсу, групи МБС-22
спеціальності 8.03050802 – «Банківська справа»
Коротун О. В.

Керівник: к.е.н., доцент Євченко Н. Г.
Консультант к.т.н., доцент Бондаренко А. Ф.

Суми – 2013 року

**Державний вищий навчальний заклад
«Українська академія банківської справи Національного банку України»**

Факультет банківських технологій
Кафедра банківської справи
Освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»
Спеціальність 8.03050802 – «Банківська справа»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
банківської справи
д.е.н., професор

Т.А. Васильєва
«10» грудня 2012 р.

**З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Коротуну Олегу Вікторовичу
(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи: Розвиток методичних засад управління залученням ресурсів банку із депозитних джерел

керівник роботи: Євченко Н.Г., к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «__» _____ 20__ р. №__

2. Строк подання студентом роботи «10» червня 2013 р.

3. Вихідні дані до роботи:

Мета полягає в дослідженні теоретичних основ і розробці практичних рекомендацій щодо розвитку методичного забезпечення управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел.

Об'єктом виступає процес управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел.

Предметом є методичне забезпечення управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

Розділ 1: Депозитні ресурси банку: сутність та види; методичне забезпечення управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел; організаційне та інформаційне забезпечення управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел.

Розділ 2: Загальна характеристика діяльності ПАТ «Досліджуваний банк»; аналіз депозитних ресурсів ПАТ «Досліджуваний банк»; механізм управління залученням ресурсів з депозитних джерел у ПАТ «Досліджуваний банк».

Розділ 3: Удосконалення управління залученням ресурсів з депозитних джерел у ПАТ «Досліджуваний банк».

Розділ 4: Система управління охороною праці у ПАТ «Досліджуваний банк»; аналіз небезпечних і шкідливих факторів умов праці у ПАТ «Досліджуваний банк»; безпека в надзвичайних ситуаціях у ПАТ «Досліджуваний банк».

5. Перелік графічного матеріалу:

Розрахунковий матеріал має бути представлений в таблицях, схемах, графіках.

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
4	Бондаренко А.Ф., доцент кафедри менеджменту		

7. Дата видачі завдання «10» грудня 2012 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Завершення I розділу дипломної роботи	до 11.02.2013 р.	
2	Отримання індивідуального завдання по проходженню переддипломної практики	до 22.04.2013 р.	
3	Проходження переддипломної практики	22.04–19.05.2013 р.	
4	Подання звіту про проходження переддипломної практики на перевірку	20.05.2013 р.	
5	Погодження розділу звіту про проходження переддипломної практики «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» з консультантом	21.05.2013 р.	
6	Завершення III розділу дипломної роботи	до 20.05.2013 р.	
7	Подання попереднього варіанту роботи керівнику	27.05.2013 р.	
8	Погодження розділу «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» з консультантом	до 03.06.2013 р.	
9	Попередній захист дипломної роботи	04.06.2013 р.	
10	Проходження нормо-контролю	06.06.2013 р.	
11	Подання виконаної дипломної роботи на кафедру	до 10.06.2013 р.	
12	Захист дипломної роботи на засіданні ДЕК	17.06–23.06.2013 р.	

Студент _____
(підпис)

Коротун О. В.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Євченко Н. Г.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЗАЛУЧЕННЯМ РЕСУРСІВ БАНКУ З ДЕПОЗИТНИХ ДЖЕРЕЛ.....	11
1.1 Депозитні ресурси банку: сутність та види.....	11
1.2 Методичне забезпечення управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел.....	19
1.3 Організаційне та інформаційне забезпечення управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел.....	29
Висновки до розділу 1.....	35
РОЗДІЛ 2 УПРАВЛІННЯ ЗАЛУЧЕННЯМ РЕСУРСІВ З ДЕПОЗИТНИХ ДЖЕРЕЛ У ПАТ «ДОСЛІДЖУВАНИЙ БАНК».....	37
2.1 Загальна характеристика діяльності ПАТ «Досліджуваний банк».....	37
2.2 Аналіз депозитних ресурсів ПАТ «Досліджуваний банк»...	48
2.3 Механізм управління залученням ресурсів з депозитних джерел у ПАТ «Досліджуваний банк».....	55
Висновки до розділу 2.....	63
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗАЛУЧЕННЯМ РЕСУРСІВ З ДЕПОЗИТНИХ ДЖЕРЕЛ У ПАТ «ДОСЛІДЖУВАНИЙ БАНК».....	64
3.1 Обґрунтування методики оцінки конкурентоспроможності депозитних продуктів у ПАТ «Досліджуваний банк».....	64
3.2 Оцінка конкурентоспроможності депозитних продуктів ПАТ «Досліджуваний банк» за запропонованою методикою.....	74
Висновки до розділу 3.....	82

РОЗДІЛ 4	ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ У ПАТ «ДОСЛІДЖУВАНИЙ БАНК».....	84
4.1	Система управління охороною праці у ПАТ «Досліджуваний банк».....	84
4.2	Аналіз небезпечних і шкідливих факторів умов праці у ПАТ «Досліджуваний банк».....	88
4.3	Безпека в надзвичайних ситуаціях у ПАТ «Досліджуваний банк».....	92
	Висновки до розділу 4.....	94
	ВИСНОВКИ.....	96
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	100
	ДОДАТКИ.....	108

ВСТУП

Наявність достатніх джерел фінансових ресурсів є основою ефективного функціонування банківської системи будь-якої країни. В багатьох країнах за рахунок залучення заощаджень населення відбувається формування ресурсної бази банків. Саме від умов та засобів її формування залежать такі важливі показники діяльності банків як рентабельність та ліквідність, тому проблема формування та ефективного використання ресурсної бази банків залишається актуальною і вимагає подальшого дослідження.

Специфікою банківської діяльності є те, що банк оперує переважно залученими коштами, тобто чужими грошима, найбільшу частину яких складають ресурси залучені з депозитних джерел.

Мета полягає в дослідженні теоретичних основ і розробці практичних рекомендацій щодо розвитку методичного забезпечення управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел.

Відповідно до визначеної мети сформулюємо наступні завдання:

- визначити сутність та джерела формування ресурсної бази банків;
- визначити склад факторів, що впливають на можливості банку залучати ресурси з депозитних джерел;
- розкрити механізм залучення депозитних ресурсів;
- визначити організаційне та інформаційне забезпечення управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел;
- охарактеризувати фінансовий стан ПАТ «Досліджуваний банк»;
- провести аналіз депозитного портфелю ПАТ «Досліджуваний банк»;
- проаналізувати механізм управління залученням ресурсів з депозитних джерел у ПАТ «Досліджуваний банк»;
- провести аналіз системи управління охороною праці у ПАТ «Досліджуваний банк»;
- визначити основні шкідливі та небезпечні фактори умов праці у

ПАТ «Досліджуваний банк»;

- проаналізувати безпеку в надзвичайних ситуаціях у

ПАТ «Досліджуваний банк»;

Об'єктом виступає процес управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел.

Предметом є методичне забезпечення управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел.

При написанні курсової роботи були використані наступні методи: метод економічного аналізу (при дослідженні факторів впливу на формування депозитної бази банку, оцінці динаміки та структури депозитного портфелю ПАТ «Досліджуваний банк»); метод групувань (при дослідженні питання класифікації депозитів); реферативний (при огляді та підборі літературних джерел); аналізу та синтезу; індукції та дедукції; порівняння; табличний (для аналізу та узагальнення даних); графічний (для унаочнення даних).

Методологічною основою дослідження послужили теоретичні положення економічної науки, праці українських та зарубіжних вчених з питань депозитної діяльності банків. Основні положення роботи, висновки та пропозиції базуються на використанні й узагальненні даних матеріалів НБУ, періодичних видань, мережі інтернет, фінансової звітності та внутрішньобанківських документів ПАТ «Досліджуваний банк».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЗАЛУЧЕННЯМ РЕСУРСІВ БАНКУ З ДЕПОЗИТНИХ ДЖЕРЕЛ

1.1 Депозитні ресурси банку: сутність та види

У ринковій економіці банківські установи виконують роль фінансових посередників. Цей статус дає їм змогу залучати значні суми вільних грошових коштів та заощаджень, і перетворювати їх в капітал вкладаючи у різні види доходних активів. Специфікою банківської діяльності є те, що банк оперує переважно залученими коштами, тобто чужими грошима, найбільшу частину яких складають ресурси залучені з депозитних джерел.

Вагомий внесок у дослідження проблеми формування ресурсної бази банківських установ зробили такі вітчизняні економісти як А. П. Вожжов, О. Д. Заруба, О. В. Васюренко, М. І. Савлук, А. М. Мороз, М. Д. Алексеєнко, А. М. Герасимович, В. В. Рисін, В. В. Кириленко, та інші.

В наш час не існує єдиного визначення терміну «депозитні ресурси» та комплексної їх класифікації, тому можна виділити наступні підходи науковців щодо визначення поняття депозитних ресурсів банку.

За визначенням А. О. Єпіфанова, І. В. Сала та Н. Г. Маслак «залучені ресурси з депозитних джерел являють собою тимчасово вільні кошти фізичних та юридичних осіб (залишки на поточних рахунках різних видів клієнтів, кошти на вкладних (депозитних) рахунках до запитання та строкових)» [26].

С. М. Фролов відзначає, що «депозитні залучені ресурси - кошти, внесені в банк фізичними і юридичними особами на певні рахунки і використані ними відповідно до режиму рахунка і банківського законодавства» [76].

Н. А. Абралава наводить наступне визначення: «депозитные ресурсы - это совокупность денежных средств вкладчиков, привлеченных банком на договорной основе на определенный срок или без определения такого срока, которые подлежат выплате вкладчиком, как правило, с процентом,

обеспечивающие банку необходимый объем средств для осуществления активных операций и выполнения банком нормативных требований согласно законодательства» [1].

А. М. Герасимович бачить сутність депозитних ресурсів, як «зобов'язання банку за тимчасово залученими коштами фізичних та юридичних осіб або цінними паперами за відповідну плату» [3].

О. М. Петрук наводить наступне визначення «Депозитні ресурси - кошти, що надаються фізичними і юридичними особами в управління резиденту, визначеному фінансовою організацією згідно із чинним законодавством України, нерезиденту на чітко визначений строк та під процент і оформлюються відповідною угодою, та залишки коштів на поточних рахунках» [53].

Згідно з Положенням «Про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами», затверджених постановою Правління Національного банку України від 03.12.2003 року № 516, «вклад (депозит) - це грошові кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті, або банківські метали, які банк прийняв від вкладника або які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений строк зберігання чи без зазначення такого строку (під процент або дохід в іншій формі) і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору» [60].

У зв'язку з існуванням розбіжностей у думках науковців стосовно визначення «депозитних (залучених) ресурсів» вважаємо за потрібне вивести власне визначення даного терміну.

Депозитні (залученні) ресурси банку - це зобов'язання банку перед клієнтами у різній формі (залишки на поточних рахунках клієнтів, кошти на вкладних (депозитних) рахунках до запитання та строкових), які використовуються для здійснення банком прибуткової діяльності та підтримання ліквідності, мають бути повернені через обумовлений період часу зі сплатою визначеного процента.

Оскільки депозитні ресурси складають найсуттєвішу частину ресурсів банку, то існує необхідність визначити їх місце в структурі банківських ресурсів (рис. 1.1).

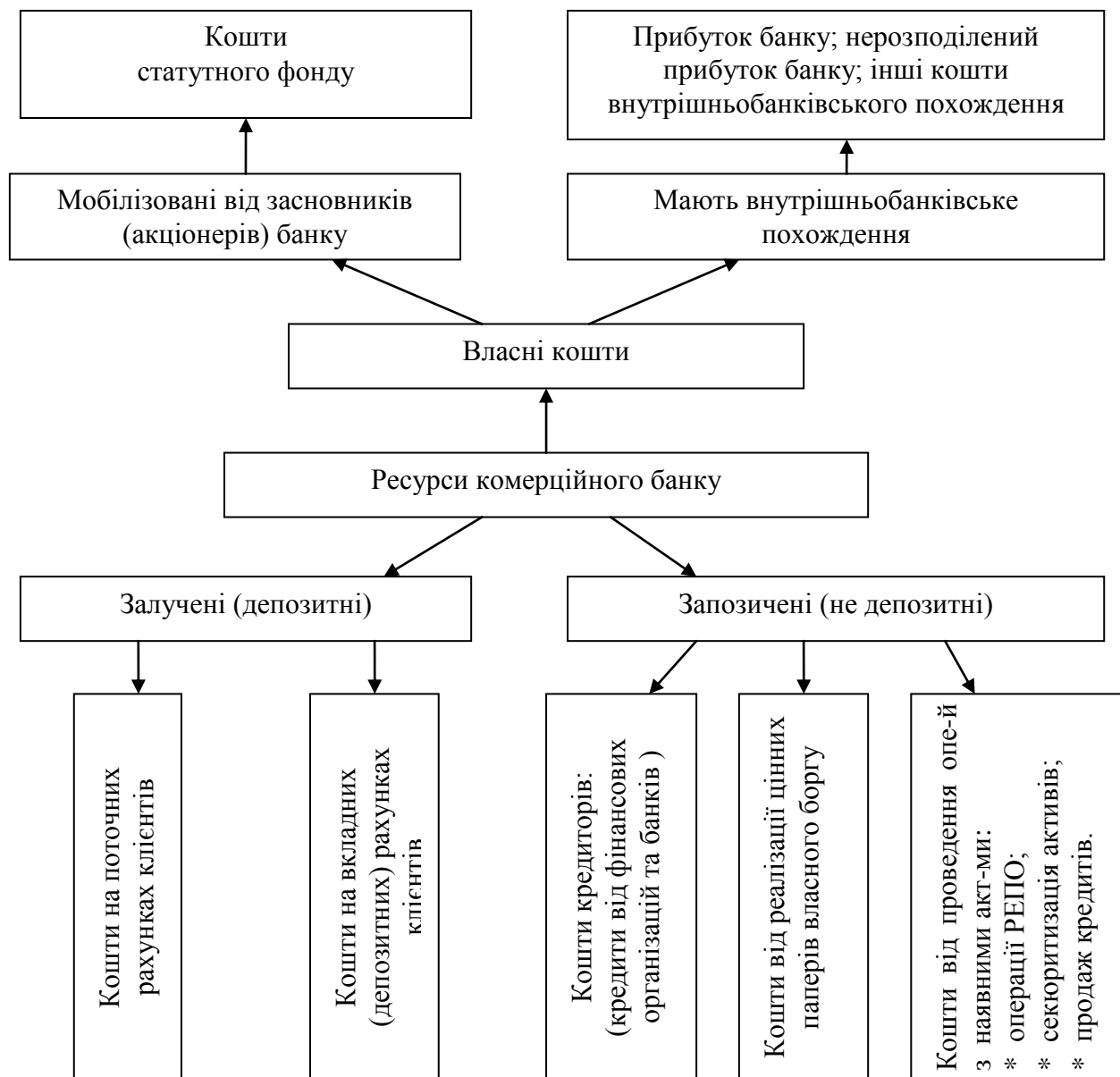

Рисунок 1.1 – Структура ресурсів банку [складено автором на основі 26,33,29]

Для диверсифікації власного депозитного портфеля, банки залучають різні види депозитних ресурсів. Класифікація депозитних ресурсів здійснюється за різноманітними ознаками, а саме: вид і статус вкладників; валюта депозиту (вкладу); термін залучення; вид депозитних ставок проценту;

особливості нарахування і сплати процентів по депозиту (вкладу). Розподіл депозитів за різними класифікаційними ознаками наведений у додатку А.

Найбільш суттєвою для банку є класифікація депозитів за строком використання коштів. У розрізі даної класифікаційної ознаки виділяють депозити до запитання та строкові депозити. У свою чергу, в структурі строкових депозитів виділяють: короткострокові (до одного року) та довгострокові (більше одного року) [8].

Депозити до запитання представлені різними рахунками (розрахунковим, поточним тощо), з яких їх власники (фізичні та юридичні особи) можуть одержувати готівку на першу вимогу шляхом виписування грошових і розрахункових документів (видача готівки, виконання платіжного доручення). На рахунках до запитання клієнти банку, як правило, утримують залишки коштів, необхідні для покриття найближчих поточних платежів. Оскільки власник рахунку може в будь-який час вилучити кошти, тому банк повинен мати завжди високоліквідні активи за рахунок скорочення частки менш ліквідних, але тих, що дають високі доходи. У зв'язку з цим на залишок коштів по рахунках до запитання виплачуються невеликі відсотки [53].

Строкові депозити більш стабільна й зручна у банківському плануванні складова частина залученого капіталу, ніж вклади до запитання. За ними клієнтові сплачується високий депозитний процент, рівень якого диференціюється залежно від терміну, виду внеску, періоду повідомлення про вилучення, загальної динаміки ставок грошового ринку, інших умов [26].

Перевагою строкових депозитів для клієнтів є отримання високого відсотка, а для банку - можливість використання прогнозованих ресурсів для кредитування. Недоліком строкових депозитів для клієнтів є низька їх ліквідність і неможливість використання для розрахункових і поточних платежів, а також для отримання готівки.

Як окрему складову депозитних ресурсів банку можна виділити також ощадні депозитні ресурси, які служать власникам для накопичення грошових заощаджень. Вони вигідні банку тим, що такі вклади, як правило, носять

довгостроковий характер і, відповідно, можуть бути джерелом довгострокових вкладень. Оформлюються вклади даного виду шляхом видачі депозитного (ощадного) сертифікату [2].

Згідно з Інструкцією про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах від 12.11.2003 р. № 492, поточний рахунок - рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів відповідно до умов договору та вимог законодавства України [59].

До поточних рахунків належать [59]:

- рахунки за спеціальними режимами їх використання, що відкриваються у випадках, передбачених законами України або актами Кабінету Міністрів України;

- поточні рахунки типу «Н», що відкриваються в національній валюті офіційним представництвом і представництвом юридичних осіб-нерезидентів, які не займаються підприємницькою діяльністю на території України;

- поточні рахунки типу «П», що відкриваються в національній валюті постійним представництвом;

- поточні (накопичувальні) рахунки виборчих фондів;

- інвестиційні рахунки, що відкриваються нерезидентам-інвесторам в уповноважених банках України для здійснення інвестиційної діяльності в Україні, а також для повернення іноземної інвестиції та прибутків, доходів, інших коштів, одержаних іноземним інвестором від інвестиційної діяльності в Україні.

Ринок депозитних ресурсів знаходиться у постійному русі, тому банк повинен аналізувати економічні явища, процеси, а також фактори, які впливають на можливість залучити максимальний обсяг вільних грошових коштів фізичних та юридичних осіб.

Класифікація факторів формування ресурсів банку з депозитних джерел наведена в таблиці 1.1.

Серед макроекономічних факторів найбільш ваговими є рівень конкуренції в банківській сфері, який визначає загальний спектр та різноманіття депозитних послуг. Слід враховувати увесь спектр пропозиції на даний вид послуг інших банківських установ на ринку для утримання стійких позицій банку у конкурентній боротьбі за вкладника та успішної реалізації цілей депозитної політики.

Таблиця 1.1 – Фактори формування ресурсів банку з депозитних джерел [складено автором на основі 8,35]

Вид	Характеристика
Макроекономічні фактори	<ul style="list-style-type: none"> - рівень конкуренції в банківській сфері; - поточна кон'юнктура ринку; - регулювання з боку НБУ; - стан грошово-кредитної системи; - рівень інфляції; - нормативно-правова база оподаткування, валютних операцій, антимонопольного законодавства; - рівень доходів населення; - рівень розвитку окремих галузей, регіонів.
Мікроекономічні фактори	<ul style="list-style-type: none"> - фактичний розмір капіталу; - імідж банку на ринку депозитних внесків та поточних рахунків; - ефективність маркетингової, особливо конкурентної політики банку; - кваліфікація персоналу, в тому числі культура обслуговування клієнтів; - технології, що використовуються банком, та їх відповідність потребам наявних та потенційних клієнтів; - широта номенклатури послуг, що надаються клієнтам у процесі обслуговування їх поточних, депозитних й інших рахунків; - фінансові можливості щодо оплати залучених коштів, обумовлені ефективністю їх подальшого розміщення; - цінова політика банку; - маркетингова стратегія банку; - стабільність клієнтської бази банку.

Поточна кон'юнктура ринку визначає спрямованість ресурсної політики банку з урахуванням стану і перспектив розвитку окремих сфер економічної діяльності та ймовірності залучення коштів на депозитні чи вкладні рахунки від підприємств тих чи інших галузей [55].

Рівень інфляції і наявність інфляційних очікувань є важливим фактором формування стратегічних напрямів ресурсної політики в оцінці строковості залучення коштів банками на депозитні рахунки. Інфляційні процеси суттєво звужують ресурсну базу для кредитних операцій, що пов'язано із скороченням заощаджень населення і підприємств, у зв'язку із не вигідністю розміщення коштів на депозитних рахунках, рівень доходності яких в умовах високих темпів інфляції не може компенсувати відповідне зростання цін [44].

Підвищення рівня доходу населення також розширює можливості банку щодо залучення депозитних ресурсів. Кожен банк докладає зусиль для розширення кола своїх клієнтів. Однак кардинальне збільшення загальної чисельності клієнтів і залишків на їхніх рахунках можливе при активізації підприємницької діяльності за умови переходу країни у фазу стійкого економічного зростання. Лише в такий спосіб можна вплинути на загальну величину постійної частини поточних пасивів, які знаходяться в розпорядженні банків.

Мікроекономічні фактори [55]. Спектр депозитних продуктів, які пропонуються клієнтам, свідчить про спроможність банку задовольняти різноманітні потреби клієнтів у депозитних послугах та здатність банком впроваджувати самостійно нові розробки, це розширює перспективи його розвитку на депозитному ринку. А обсяг ресурсів залучених на поточні рахунки напряму залежить від номенклатури послуг, що надаються клієнтам у процесі їх обслуговування.

Технологічне супроводження операцій банків, по залученню коштів депозитного походження (можливість управління депозитними та поточними рахунками за допомогою телефону, інтернету) також певним чином визначає конкурентну позицію банку, яка впливає на розширення можливості залучення депозитних ресурсів [67].

Що ж до рівня кваліфікації персоналу, то це той фактор, який визначає практичні можливості банку щодо реалізації цілей і завдань ресурсної політики, що зумовлюється необхідністю відповідних знань і практичних навичок у

банківського персоналу для належної організації депозитної діяльності банку, ефективність якої вирішальним чином визначається умінням банківських працівників досить надійно спрогнозувати розвиток економічної ситуації на макро- і мікрорівнях, а відтак правильно оцінювати рівень депозитного ризику та перспективи господарської діяльності того чи іншого клієнта [6].

Надійність та імідж банку для вкладників виступає вагомим показником при виборі банківської установи. При цьому клієнт враховує: строки діяльності банку в конкретному регіоні, його репутацію, місця в рейтингах, досвід діяльності на ринку депозитних послуг, відгуки інших клієнтів, відомості про банк, опубліковані у засобах масової інформації.

Одним з основних факторів впливу на обсяги залучення коштів з депозитних джерел є власне стратегія банку на ринку депозитних ресурсів. Зокрема, важливою є цінова політика, яка проводиться банком. До її особливостей можна віднести відсутність чіткого взаємозв'язку споживчої вартості банківської послуги та її ціни. Інтервал, у якому існує можливість маніпулювання величиною відсоткових ставок досить широкий [73].

Конкурентне середовище потребує гнучкості від цінових параметрів депозитів, тобто ціни на депозитні продукти мають постійно реагувати на ринкові зміни.

Фактори впливу на формування депозитних ресурсів банку можна розглядати, як корисну інформацію для процесу прийняття управлінських рішень.

Банкам необхідно постійно підтримувати високий рівень сервісу клієнтів, пропонувати нові депозитні продукти та умови вкладання коштів, щоб утримувати та розширювати існуючу клієнтську базу. При формуванні банківських ресурсів банк повинен швидко реагувати на потреби клієнтів з метою їх залучення, орієнтуючись на міжнародні стандарти, практику діяльності провідних банків світу у сфері розширення банківської діяльності й за рахунок нетрадиційних банківських операцій та послуг.

Отже, джерелами депозитних ресурсів для банку є тимчасово вільні

кошти фізичних та юридичних осіб, тобто кошти на поточних та інших банківських рахунках. З метою мінімізації витрат та максимізації фінансової стійкості банкам необхідно мобілізувати різні види депозитних ресурсів.

1.2 Методичне забезпечення управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел

Управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел - це координація та упорядкування у просторі і часі дій, елементів системи управління залученням депозитів для досягнення бажаного ефекту.

Метою управління депозитними ресурсами є забезпечення залучення достатнього обсягу коштів для фінансування активних операцій на вигідних для банку умовах, в обсязі і порядку, визначених чинним законодавством [33].

Для забезпечення ефективного управління залученням ресурсів з депозитних джерел банк повинен використовувати різні методи управління.

Система управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел має поєднувати в собі суб'єкт управління, об'єкт управління, механізм управління і систему забезпечення (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Система управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел [5,43,41]

Складові системи	Характеристика
Суб'єкт управління	Відповідальна особа або група осіб, що мають право приймати управлінські рішення і несуть повну відповідальність за здійснення процесу управління.
Об'єкт управління	Кошти клієнтів, що можуть бути акумульовані та враховані банком як зобов'язання на банківських рахунках.
Механізм управління	Спосіб організації залучення депозитних ресурсів банку, що включає необхідний набір інструментів та методів управління депозитними ресурсами банку.
Система забезпечення	Методичне, організаційне та інформаційне забезпечення управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел.

Управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел доцільно розглядати у розрізі етапів управління: планування, аналіз і контроль.

Планування залучення ресурсів банку з депозитних джерел реалізується на 3-х рівнях: стратегічному, тактичному і оперативному.

Стратегічним планом банку є депозитна політики, яка являє собою комплекс заходів з формування депозитного портфеля, а також різноманітні форми та методи щодо реалізації конкурентних позицій на ринку депозитних послуг з метою забезпечення необхідних обсягів депозитних ресурсів та спрямована на оптимізацію витрат із залучення коштів на депозитному ринку за умови їх ефективного використання [27].

Механізм формування депозитної політики включає ряд етапів, які спрямовані на виконання мети і завдань, які стоять перед банком. Кожен з етапів безпосередньо пов'язаний з іншими і є обов'язковим для формування оптимальної депозитної політики і правильної організації депозитного процесу (табл. 1.3).

Таблиця 1.3 – Етапи формування депозитної політики банку [7,27]

Характеристика етапів	Основні орієнтири
Постановка цілей і визначення основних завдань депозитної політики	Діяльність орієнтована на залучення оптимального обсягу грошових коштів (за строками і валютами), необхідного і достатнього для роботи на фінансових ринках за умови забезпечення мінімального рівня витрат
Виділення відповідних підрозділів і розподіл повноважень співробітникам банку	Орієнтована на визначення підрозділів банку, за якими закріплені завдання щодо залучення депозитів (відділ маркетингу) і функції щодо обслуговування депозитних операцій (депозитний, обліково-операційний відділ)
Розробка відповідних процедур залучення ресурсів	Визначені конкретні схеми, заходи, які використовують інструменти маркетингу для залучення грошових коштів юридичних і фізичних осіб шляхом прямої чи прихованої реклами або пропаганди
Організація контролю і управління в процесі здійснення депозитних операцій	Завданням контролю є уникнути або зменшити ризики, які виникають при депозитних операціях. Депозити розглядаються як самостійний об'єкт управління і джерело підвищення ефективності роботи банку

У процесі розробки механізму депозитної політики банку беруть участь різні структурні підрозділи, зокрема відділи маркетингу, менеджменту, обліково-операційний відділ, депозитний відділ, робота яких орієнтована на залучення коштів на умовах: повернення, строковості, платності, публічності (відносно умов залучення коштів).

Депозитна політика повинна бути взаємопов'язаною з кредитною політикою і забезпечувати її реалізацію. Саме такий підхід на сьогодні може забезпечувати ліквідність, фінансову стійкість а також прибутковість комерційного банку [7].

Центральним моментом в ході розробки депозитної політики є вибір шляхів, що дозволяють банку вирішити завдання просування своїх продуктів та послуг на депозитний ринок і завоювання надійної та стабільної клієнтури [67].

Із урахуванням специфіки депозитної політики, основною метою її здійснення є залучення якнайбільшого обсягу депозитних ресурсів за найнижчою ціною. Досягнення цієї мети фактично сприятиме створенню необхідних передумов і для досягнення основної мети діяльності будь-якого банку - одержання максимального прибутку. Таким чином, депозитна політика банку є складовою частиною банківської стратегії, яку реалізують через механізм фінансового менеджменту банку.

Під час виконання завдань депозитної політики банки мають враховувати багато факторів, а саме: зовнішні - макроекономічні, тобто стан ринку, на якому функціонує банк, ризики, рівень інфляції, конкуренція, попит на банківські послуги тощо, та внутрішні - мікроекономічні, це прибутковість, ліквідність, розширення клієнтури, завоювання нових ринків, упровадження нових видів операцій тощо [4].

Таким чином, можна зазначити, що якісно розроблена депозитна політика, яка має максимально задовольняти різноманітні цільові потреби клієнтів шляхом розробки і впровадження модифікацій окремих депозитів, передбачає встановлення детально обміркованих параметрів депозитних

продуктів.

Необхідність тактичного і оперативного планування депозитних ресурсів в різних банках не однакова і визначається насамперед організаційно - фінансовою структурою та розгалуженістю регіональної мережі.

Для досягнення необхідної структури, рівня та обсягів витрат за депозитними ресурсами банки використовують цінові і нецінові методи управління залученням коштів [2].

Об'єктами цінової політики у сфері депозитної діяльності є:

- розміри процентних ставок;
- умови нарахування і сплати процентів;
- мінімальна сума відкриття депозитного рахунку.

Від цінових параметрів депозитів конкурентне середовище потребує такої самої гнучкості, як і від асортименту послуг, тобто ціни на депозитні продукти мають постійно реагувати на ринкові зміни.

Сутність цінових методів полягає в тому, що процентна ставка за депозитами використовується як головний важіль в конкурентній боротьбі за вільні грошові кошти. Підвищення запропонованої банком ставки дає змогу залучити додаткові ресурси, і, навпаки, банк, перенасичений ресурсами, але обмежений не багатьма прибутковими напрямками їх розміщення, зберігає або навіть зменшує депозитні ставки [55].

За економічним змістом процентна ставка - це вартість (ціна) грошей протягом часу, яка відображає альтернативні варіанти їх розміщення та ризики.

Депозитна ставка є компенсацією власнику тимчасово вільних коштів за їх використання протягом певного періоду часу.

Виділяють наступні методи ціноутворення банківських депозитів [6,10]:

- ціноутворення для забезпечення проникнення на ринок (встановлення процентних ставок вище середньоринкових для залучення якомога більшої кількості клієнтів);
- ціноутворення в залежності від умов (процентна ставка по депозиту визначається з умов вкладу, якщо умова вигідна для банку, то процентна ставка

за інших рівних умов буде вищою);

- ціноутворення, націлене на залучення елітних клієнтів (виділяються найбільш важливі клієнти для банку, яким пропонуються більш вигідні процентні ставки, відсікання інших клієнтів здійснюється переважно через встановлення мінімальної суми внеску);

- багатофакторний спосіб ціноутворення (встановлення цін у залежності від кількості послуг, якими користуються клієнти банку, що забезпечує зростання їх лояльності);

- метод ринкового ціноутворення (орієнтиром депозитних процентних ставок є середньоринкові процентні ставки) .

Фактори, що впливають на розмір процентної ставки, поділяються на зовнішні та внутрішні (табл. 1.4).

Таблиця 1.4 – Фактори, що впливають на розмір процентної ставки за депозитами [67,46]

Вид	Характеристика
Зовнішні	<ul style="list-style-type: none"> - реальні темпи економічного зростання в країні; - очікуваний рівень інфляції впродовж періоду вкладення коштів; - попит та пропозиція грошових коштів на ринку; - грошово-кредитна політика в державі; - рівень облікової ставки; - рівень середньоринкової процентної ставки; - рівень конкуренції на ринку депозитних послуг; - правила обліку та оподаткування доходів тощо;
Внутрішні	<ul style="list-style-type: none"> - розмір банку і ступінь його надійності (більш великі і надійні банки пропонують нижчі процентні ставки); - рівень ліквідності банку; - планове розширення активних операцій, збільшення обсягів довгострокових операцій інвестиційного характеру; - стратегія маркетингу; - умови вкладів, що пропонуються банком; - цілі банку на депозитному ринку (якщо банк ставить за мету завоювання ринку, то він пропонує більш високі процентні ставки).

До факторів, що впливають на встановлення процентів за депозитами до запитання, належать мінімальний середній залишок на рахунку протягом

визначеного періоду часу та кількість операцій за рахунком [41].

Факторами, що впливають на встановлення процентів за строковими депозитами, є [43]:

- сума депозиту;
- строк, на який розміщуються кошти;
- валюта внеску;
- можливість поповнення;
- можливість дострокового вилучення тощо.

Рівень прибутків за різноманітними видами депозитних рахунків різний.

Найнижчі проценти банки сплачують за поточними рахунками, оскільки вони характеризуються нестабільністю залишків. Відсутність або незначні прибутки стимулюють власників поточних рахунків скорочувати до мінімуму залишки коштів на них і вкладати їх у більш прибуткові операції (строкові депозити, цінні папери тощо), що для банків невигідно. Тому деякі з них намагаються заохочувати клієнтів підтримувати стабільні залишки на поточних рахунках. Це досягається шляхом підвищення процентів або виплати клієнтам премій за значні залишки коштів. Хоча за поточними рахунками проценти можуть нараховуватися, дохід за ними набагато нижчий, ніж за строковими депозитами.

Під час встановлення розміру процентної ставки за строковими депозитами визначальним чинником є термін, на який розміщені кошти. Чим більш тривалий термін, тим вищими є процентні ставки. Процентна ставка за строковим депозитом може залежати і від частоти виплати прибутку: чим рідше здійснюються виплати, тим вищий рівень процентної ставки [53].

Банки можуть заохочувати вкладників шляхом нарахування й сплати простих і складних процентів. Прості проценти є традиційним видом обчислення прибутку за вкладами. Відповідно до встановленої періодичності відбувається нарахування і виплата прибутку за внеском [26].

Традиційним видом обчислення доходу за вкладами є використання схеми простих процентів, базою нарахування відповідної процентної ставки за

кожен установлений період буде одна й та сама основна сума строкового вкладу [67]. Розрахунок простих процентів здійснюється за формулою (1.1):

$$R_d = R * (1 + nri / 360), \quad (1.1)$$

де R_d – загальний розмір внеску на кінець встановленого періоду;

R – основна сума внеску;

n – кількість періодів нарахування;

r – річна процентна ставка за вкладом;

i – період нарахування (у днях);

360 – кількість днів у році.

Складні проценти використовують тоді, коли дохід виплачується після закінчення терміну дії внеску. Визначення доходу передбачається за кожен період із загальної суми вкладу, що включає основну суму та проценти за всі попередні періоди. Розрахунок складних процентів здійснюється за формулою (1.2):

$$R_d = R * (1 + ri / 360)^n, \quad (1.2)$$

Використання складних процентів забезпечує більший дохід для клієнтів і тим самим є вигіднішим для вкладників банку.

Крім того, на рівень доходу вкладників впливає періодичність процентних нарахувань. Чим частіше здійснюється нарахування складних процентів, тим більшою буде кінцева сума вкладу.

Банки, з метою компенсації інфляційних втрат можуть наперед виплачувати вкладнику проценти, проте якщо депозитна угода була розірвана достроково, то виплачені проценти будуть утримані із суми внеску.

Нецінові методи управління залученими коштами банку базуються на використанні різноманітних прийомів заохочення клієнтів, які безпосередньо не пов'язані зі зміною рівня депозитних ставок. До таких прийомів належить

реклама, поліпшений рівень обслуговування, розширення сектору пропонованих банком послуг та рахунків, комплексне обслуговування, види безкоштовних послуг тощо [48].

В умовах загострення конкурентної боротьби в банківській сфері велика увага приділяється саме неціновим методам управління, оскільки підвищення депозитних ставок має обмеження, і не завжди такий метод управління можна застосувати. Нецінові методи управління базуються на маркетингових дослідженнях того сектору ринку, який обслуговується банком, вивченні потреб клієнтури, розробці нових фінансових інструментів та операцій, що пропонуються клієнтам [74]. Тому, обираючи метод управління залученими коштами, менеджер банку має порівняти витрати, пов'язані з підвищенням депозитної ставки, та витрати, які супроводжують впровадження нецінових прийомів.

У практиці українських банків перевага надається ціновим методам управління, оскільки депозитні ставки не підлягають регулюванню і встановлюються менеджером банку самостійно залежно від потреби в залучених коштах, депозитні ставки значно відрізняються як у динаміці, так і від банку до банку. Слід зауважити, що кожен банк самостійно обирає методи та прийоми ціноутворення на банківські депозити залежно від потреби в додаткових коштах та потенційних напрямків подальшого їх використання.

Невід'ємними інструментами управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел є аналіз і контроль.

Аналіз депозитних ресурсів здійснюється на трьох рівнях стратегічному, тактичному і оперативному.

Стратегічний аналіз є ключовим аналітичним елементом стратегічного планування та контролю при управлінні залученням ресурсів з депозитних джерел, оскільки визначає стратегічні можливості і вибір конкурентних стратегій банку, дозволяє частково зменшити невизначеність при прийнятті стратегічних рішень. Відповідно, він сприяє більшій ефективності стратегічних рішень і дій, що прямо відображається на конкурентоспроможності банку.

Боротьба банків за кожного клієнта змушує їх звертатися до детального аналізу депозитної політики, який може здійснюватися за такими напрямками: потреби клієнта, депозитні політики конкурентів, окремий депозитний продукт, взаємини банку з клієнтами та імідж. Дослідження кожного блоку потребує використання відповідного маркетингового інструменту [49].

У процесі аналізу потреб клієнта застосовують комплексне поєднання SWOT-аналізу та геп-аналізу, що дає змогу виявляти сильні й слабкі сторони депозитної політики банку, аналізувати наявні розриви між потребами клієнтів та можливостями банку, розробляти заходи щодо усунення визначених проблемних зон.

При аналізі досвіду конкурентів рекомендовано застосовувати інструмент бенчмаркінгу, метою якого є виявлення ефективніших депозитних політик банків-конкурентів та використання їхнього кращого досвіду в процесі розроблення та реалізації власної депозитної стратегії.

Конкурентоспроможність депозитного продукту оцінюють на основі розрахунку кількісних і якісних показників. При кількісному аналізі доцільною є орієнтація на номінальну процентну ставку, а при якісному аналізі - на найвпливовіші якісні характеристики кращого конкурентного продукту.

При визначенні ступеня взаємин банку з клієнтом слід застосовувати CRM-технології, які створюють умови для отримання автоматизованих даних про клієнтів банку, формування клієнтської бази даних, сегментування клієнтів, формування відповідних депозитних продуктів для кожного виду сегмента [4].

Останнім блоком є оцінка іміджу банківської установи, яку здійснюють на основі методів брендінгу, що надають інформацію щодо відповідності стратегії бренду загальній банківській стратегії, наявності конкурентних брендів та визначення їхніх порівняльних переваг, оцінки бренду клієнтами, а також результатів використання таких маркетингових інструментів, як реклама, зв'язки з громадськістю та інформаційний супровід.

Таким чином, комплексне застосування зазначених маркетингових інструментів дасть банкові змогу ефективно управляти клієнтською складовою

депозитної політики.

Тактичний аналіз передбачає використання дескриптивних моделей: побудову системи планових звітних балансів; розгляд фінансової звітності в різних аналітичних розрізах; вертикальний і горизонтальний аналіз звітності; систему аналітичних коефіцієнтів; аналітичні записки до звітності [4].

Оперативний аналіз передбачає безперервне вивчення об'єкта досліджень у момент впливу на нього і спрямований на реалізацію функції моніторингу для ефективного здійснення управлінського процесу.

Обов'язковим об'єктом аналізу на оперативному рівні є конкурентоспроможність депозитного продукту, що передбачає систему заходів, методів та принципів визначення якісних та кількісних характеристик продуктів, які банк пропонує клієнтам, проведення аналізу цих властивостей та прийняття відповідних управлінських рішень на основі отриманої інформації. Він дозволяє виявити, наскільки конкурентоспроможною є стратегія виробництва окремих депозитних продуктів та продуктового асортименту в цілому та яким чином вона сприяє досягненню цілей діяльності банку на ринку депозитних послуг.

Здійснення контролю за депозитними ресурсами банку - це система, яка забезпечує концентрацію дій з приводу залучення ресурсів банку з депозитних джерел, своєчасне виявлення відхилень фактичних результатів від спланованих та прийняття оперативних управлінських рішень, які забезпечують її нормалізацію [9].

Контроль прийнято розглядати як стратегічний, тактичний та оперативний.

Стратегічний контроль спрямований на розв'язання стратегічних завдань і тісно пов'язаний зі стратегічним плануванням та регулюванням. Особлива увага в даному випадку приділяється головному плану по залученню депозитних ресурсів - депозитній політиці банку.

Тактичний контроль забезпечує систематичні спостереження за виконанням поточних завдань, програм, планів банку.

Оперативний контроль передбачає контроль дотримання стандартів якості депозитних продуктів та виконання планових показників їх конкурентоспроможності [9].

Аналіз і контроль здійснюється у постійному взаємозв'язку, здійснення попереднього, поточного і підсумкового контролю базується на результатах аналізу на всіх рівнях залучення ресурсів з депозитних джерел. Узгодженість у системі аналізу і контролю є запорукою прибуткової діяльності банківської установи.

1.3 Організаційне та інформаційне забезпечення управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел

При дослідженні питання управління залученням ресурсів з депозитних джерел банку особливої уваги заслуговує розгляд організаційного та інформаційного забезпечення.

Система організаційного забезпечення - це взаємопов'язана система внутрішніх підрозділів, служб, керівників суб'єкта господарювання, які мають здійснювати підготовку та прийняття фінансових рішень, несуть відповідальність за їх здійснення і результати діяльності, досягнення мети та реалізації завдань фінансового менеджменту.

Організаційне забезпечення банку визначається двома основними моментами:

- структурою управління банком;
- структурою його функціональних підрозділів та служб.

Процес управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел повинен здійснюватися на всіх структурних рівнях - від стратегічного (на якому визначаються цілі діяльності банку на ринку депозитних послуг) до рівня, на якому безпосередньо здійснюються операції по залученню ресурсів з

депозитних джерел.

Розподіл органів управління банку за рівнями управління наведено в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Розподіл органів управління банку за рівнями управління [41,55,43]

Рівні управління	Органи управління
Стратегічний	<ul style="list-style-type: none"> - Загальні збори акціонерів (учасників); - Спостережна рада; - Ревізійна комісія ; - Правління банку; - Комітет з питань управління активами та пасивами; - Тарифний комітет.
Тактичний	- Казначейство.
Оперативний	<ul style="list-style-type: none"> - Департамент маркетингу; - Депозитний департамент; - Департамент розрахунково-касового обслуговування; - Управління бухгалтерського обліку і звітності; - Служба внутрішнього контролю і аудиту; - Департамент аналізу і статистики.

На стратегічному рівні управління здійснюють Загальні збори акціонерів, Спостережна рада, Ревізійна комісія та Правління банку.

Загальні збори учасників займаються вирішенням основних стратегічних питань, які стосуються банку, а саме: визначають основні напрямки діяльності банку, затверджують плани його діяльності та звіти про їх виконання; затверджують організаційну структуру банку, а також внутрішні положення, що регламентують виконання банківських операцій; вирішують питання про збільшення кількості акціонерів; приймають рішення щодо розподілу прибутку банку; затверджують внутрішньобанківську документацію, що регламентує діяльність банку з питань залучення ресурсів з депозитних джерел [67].

Спостережна рада банку визначає депозитну політику банку; контролює за діяльністю правління банку і діяльністю банківської установи; призначає зовнішнього аудитора; приймає рішення стосовно покриття збитків; визначає умови оплати праці членів правління банку та їх матеріальне стимулювання.

Правління банку затверджує показники депозитної діяльності банку;

вирішує всі питання поточної діяльності при формуванні ресурсної бази банку з депозитних джерел; визначає планові характеристики і основні відмінності банківських продуктів і послуг; визначає і затверджує цінову (процентну) і депозитну політику банку, затверджує нормативні значення граничних процентних ставок на ресурси, які залучаються, по банку, на певний проміжок часу; визначає індивідуальні ставки для певних клієнтів або за конкретними рахунками клієнтів [5].

Ревізійна комісія контролює за дотриманням банком законодавчих та нормативних актів, що регулюють діяльність банку по залученню депозитних ресурсів.

Для здійснення додаткових заходів по залученню ресурсів з депозитних джерел банком створюються комітети при правлінні: комітет з питань управління активами та пасивами і тарифний комітет [67].

Комітет з питань управління активами та пасивами (КУАП), що щомісячно розглядає собівартість пасивів та прибутковість активів та приймає рішення щодо політики процентної маржі, займається дослідженням відповідності строковості активів і пасивів та надає відповідним підрозділам банку рекомендації щодо усунення розбіжностей у часі, що можуть виникати.

Тарифний комітет відповідає за щомісячний аналіз співвідношення собівартості депозитних послуг та конкурентоспроможності банківських продуктів та тарифів на них.

На тактичному рівні основні функції по залученню ресурсів покладаються на комітети, а також функціональні підрозділи і служби банку, їх діяльність контролюється правлінням банку. Дані підрозділи і служби створюються для виконання банком своїх базових функцій. Безпосередньо залученням коштів від клієнтів на депозитні рахунки, укладанням договорів, обліком та аналізом депозитних операцій та здійсненням всіх заходів по збільшенню обсягів залучення, займається управління депозитних операцій банку.

Казначейство також займається забезпеченням банку додатковими

ресурсами, розробляє разом з КУАП оптимальну структуру пасивів та активів банку для підвищення дохідності та зменшення вартості залучення ресурсів, відповідає за узгодження ресурсів за строками використання, сумами й рівнем стабільності [43].

На оперативному рівні управління залученням ресурсів з депозитних джерел здійснюють [5]:

- департамент маркетингу відповідає за залучення нової клієнтури до банку, розробляє і сприяє впровадженню нових операцій та банківських послуг, вивчає кон'юнктуру ринку, надає організаційну і консультаційну допомогу клієнтам;

- департамент депозитних операцій здійснює роботу по залученню коштів в банк, здійснює облік та аналіз як залучених коштів (за ступенем їх терміновості і по окремих вкладниках), так і власного капіталу; укладає угоди на відкриття депозитних рахунків клієнтів, надає необхідну інформацію для планування ресурсів банку;

- департамент розрахунково-касового обслуговування веде переговори та укладає угоди про відкриття і ведення депозитних рахунків клієнтів банку, проводить розрахункові, інкасові операції, а також операції з готівкою, зокрема внесення готівкових коштів населення на вклади (депозити), виплата вкладів та відсотків за ними;

- управління бухгалтерського обліку і звітності - централізоване встановлення та підтримка єдиних правил бухгалтерського обліку для операцій із залучення ресурсів, відображення їх в документах первинного обліку, регістрах синтетичного та аналітичного обліку, своєчасна підготовка, перевірка і надання внутрішньої та зовнішньої фінансової, статистичної, податкової, управлінської звітності;

- служба внутрішнього контролю і аудиту здійснює контрольні функції за процесом виконання депозитної політики банку, а також безпосередньо самими операціями, пов'язаними з залученням ресурсів;

- департамент аналізу і статистики нагромаджує та аналізує статистичну

інформацію про діяльність банку на ринку депозитних ресурсів та його клієнтів, готує проекти планів та звітів про діяльність банку, надає інформаційно-довідкові послуги клієнтам, проводить різноманітні дослідження.

Інформаційне забезпечення управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел - це поєднання усієї інформації, що використовується в процесі управління, специфічних засобів і методів її опрацювання, а також діяльності фахівців щодо ефективного використання даних, відомостей, знань в організації управління залучення ресурсів з депозитних джерел [32].

Система інформаційного забезпечення (інформаційна система) являє собою неперервний і цілеспрямований відбір відповідних інформаційних показників, які необхідні для здійснення аналізу, планування і підготовки ефективних управлінських рішень по всім напрямкам управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел.

Конкретні показники системи інформаційного забезпечення управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел формуються за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел інформації [41].

До зовнішнього інформаційного забезпечення можна віднести показники банківської системи; дані про стан економіки країни в цілому; інформація про стан світової економіки; основні засади грошово-кредитної політики Національного банку України; дані офіційних сайтів банків-конкурентів; інформація, отримана безпосередньо від клієнта.

Аналіз даних показників дасть змогу зробити висновок про причини зміни обсягу залучених ресурсів і відсоткових ставок за ними в країні. Джерелами інформації є статистичні та аналітичні дані НБУ, дані Державного комітету статистики а також засоби масової інформації.

До внутрішнього інформаційного забезпечення можна віднести цінову політику; облікову політику банку; плани по залученню депозитних ресурсів; меморандум депозитної політики; відомості про клієнта, що знаходяться в архіві банку (статистична, бухгалтерська, управлінська звітність банку, дані аналітичного та синтетичного бухгалтерського обліку).

Важливу інформацію для управління залучення ресурсів банку з депозитних джерел надає система обліку та звітності. Система бухгалтерського обліку та звітності формує значний інформаційний потік про стан і рух грошових коштів банк на рахунках клієнтів. Інформацію, що стосується обсягів залучених коштів, їх вартості та пролонгації також можна знайти в окремих формах статистичної звітності [32].

Форми статистичної звітності:

- № 1Д «Баланс» (щоденна);
- № 10 «Оборотно-сальдовий баланс» (місячна);
- № 310 «Звіт про суми та процентні ставки за наданими кредитами та залученими депозитами (за класифікаціями контрагентів і рахунків)» (місячна);
- № 350Д «Звіт про суми та процентні ставки за депозитами (у процентах річних)» (щоденна), депозитні операції групуються за строками тарезидентністю клієнтів банку;
- № 360 «Звіт про зобов'язання за залученими коштами (за класифікаціями контрагентів і рахунків)» (місячна), містяться дані про зобов'язання за залученими коштами та нарахованими витратами в розрізі операцій щодо залучення коштів на рахунки та операцій щодо залучення коштів за іменними ощадними (депозитними) сертифікатами;
- № 381 «Довідка про залучені кошти і їх залишки на кореспондентському рахунку» (місячна). У ній зазначається сума залучених коштів у розрізі валют; сума обов'язкових резервів;
- № 410 «Звіт про кількість клієнтів та кількість відкритих клієнтами рахунків» (два рази на рік) [9].

До зовнішнього нормативного належать закони України, постанови положення, інструкції НБУ що стосуються депозитних операцій, а саме:

- Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. №2121-III [56];
- Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами, затверджене

постановою Правління Національного банку України від 03.12.2003 № 516 [60];

- Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах, затверджена постановою Правління Національного банку України від 12.11.2003 № 492 [59].

До внутрішнього нормативного забезпечення управління залучення ресурсів банку з депозитних джерел належать нормативні акти, затверджені керівним органом відповідного банку - положення, інструкції, правила, накази, розпорядження та інші.

Таким чином, нами була визначена необхідність формування адекватного забезпечення управління залученням ресурсів з депозитних джерел, яка складається з ряду складових: організаційного, інформаційного та нормативного забезпечення.

Висновки до розділу 1

Отже, депозитні (залученні) ресурси банку - це сукупність тимчасово вільних, залучених банком коштів юридичних і фізичних осіб (залишки на поточних рахунках, кошти на строкових (депозитних) рахунках), які використовуються для здійснення банківської діяльності та підтримання ліквідності.

Для диверсифікації власного депозитного портфеля, банки залучають різні види депозитних ресурсів. Класифікація депозитів (вкладів) проводиться за різноманітними ознаками, такими як: вид і статус вкладників; валюта депозиту (вкладу); термін залучення; вид депозитних ставок проценту; особливості нарахування і сплати процентів по депозиту (вкладу).

Формування банком ресурсів проходить під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів. Дослідження, проведені в роботі, дозволяють виділити основні важелі впливу на динаміку змін структури залучених ресурсів банку, а

саме: стан зовнішнього середовища, інфляцій очікування, ступінь довіри клієнтів до банківської установи, обсяг вільних грошових коштів та зацікавленість населення у їх капіталізації, пропонований спектр депозитних продуктів та безпосередньо доходи населення.

Для досягнення необхідної структури, рівня та обсягів витрат за депозитними ресурсами банки використовують цінові і нецінові методи управління залученням коштів.

Банки можуть заохочувати вкладників шляхом нарахування й сплати простих і складних процентів. Нецінові методи управління залученими коштами банку базуються на використанні різноманітних прийомів заохочення клієнтів, які безпосередньо не пов'язані зі зміною рівня депозитних ставок. До таких прийомів належить реклама, поліпшений рівень обслуговування, розширення сектору пропонованих банком послуг та рахунків, комплексне обслуговування, види безкоштовних послуг тощо.

Система забезпечення управління залученням ресурсів з депозитних джерел складається з організаційного, інформаційного та нормативного забезпечення.

Процес управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел повинен здійснюватися на всіх структурних рівнях - від стратегічного (на якому визначаються цілі діяльності банку на ринку депозитних послуг) до рівня, на якому безпосередньо здійснюються операції по залученню ресурсів з депозитних джерел.

Метою управління депозитними ресурсами є забезпечення залучення достатнього обсягу коштів для здійснення активних операцій на вигідних для банку умовах, в обсязі і порядку, визначених чинним законодавством.

РОЗДІЛ 2

УПРАВЛІННЯ ЗАЛУЧЕННЯМ РЕСУРСІВ З ДЕПОЗИТНИХ ДЖЕРЕЛ У ПАТ «ДОСЛІДЖУВАНИЙ БАНК»

2.1 Загальна характеристика діяльності ПАТ «Досліджуваний банк»

Банк зареєстрований Національним банком України у 1990 році під назвою «Комерційний банк ділового співробітництва», у 1995 р. рішенням учасників був перейменований на Комерційний банк «Досліджуваний банк», у 2002 р. назву було змінено на Банк «Досліджуваний банк», ТОВ. У 2007 р. банк змінив форму власності з товариства з обмеженою відповідальністю на відкрите акціонерне товариство. У 2009 році була проведена державна реєстрація змін найменування Відкритого акціонерного товариства «Досліджуваний банк» в Публічне акціонерне товариство «Досліджуваний банк» [65].

Організаційно-правова форма банку - публічне акціонерне товариство.

Спеціалізація банку - універсальний банк.

Банк пропонує повний комплекс сучасних фінансових та платіжних інструментів, що допомагають організаціям досягнути комерційного успіху, а людям - підвищити рівень добробуту.

Місія ПАТ «Досліджуваний банк» полягає у тому, щоб завжди зберігати, брати участь у створенні та створювати самому, всіляко сприяти збільшенню та примножувати самому багатство своїх клієнтів, пропонуючи їм взаємовигідне партнерство, організовуючи партнерські стосунки на принципах стабільності, тривалості, надійності, компетентності та дотримання ділової етики, забезпечуючи ці стосунки інноваційними прагненнями та вольовими зусиллями персоналу, керівництва та власників банку, досягаючи гармонії у стосунках між ними.

Банк надає великий спектр банківських послуг клієнтам - суб'єктам усіх форм господарювання: фінансовим банківським та небанківським установам,

державним та приватним підприємствам, суб'єктам підприємництва, фізичним особам, резидентам, нерезидентам, на внутрішньому та зовнішніх ринках, бере участь у державних та міжнародних програмах фінансування [65].

ПАТ «Досліджуваний банк» є принциповим членом міжнародних платіжних систем MasterCard International та Visa International і пропонує своїм клієнтам повний комплекс послуг з обслуговування карток, проводить емісію карток MasterCard та Visa, обслуговує приватних осіб, корпоративні картрахунки підприємств, зарплатні проекти, продовжує розвивати проекти зі створення та подальшого впровадження електронних каналів самообслуговування клієнтів. На базі багатоканальної інтегрованої платформи дистанційного обслуговування створюються нові сервіси, доступні клієнтам - фізичним та юридичним особам та удосконалюються вже діючі процедури: інтернет-банкінг, мобільний банкінг, кіоски самообслуговування.

Банк має ліцензію Державної комісії з цінних паперів і фондового ринку на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів також має власну систему грошових переказів «АВЕРС», яка дозволяє фізичним особам миттєво переказувати грошові перекази у різні країни світу та займає ведучі позиції на ринку грошових переказів України [65].

ПАТ «Досліджуваний банк» є міжрегіональним банком, який представлено на всій території України. До мережі банку входить Головний банк, 16 філій та 296 відділень, загальна кількість працівників становить 4391 чоловік.

Загальна організаційна структура ПАТ «Досліджуваний банк» наведена в додатку Б.2.

Структура управління ПАТ «Досліджуваний банк» наведена в додатку Б.1.

Органами управління банку є Загальні збори акціонерів, Спостережна рада та Правління банку.

Загальні збори акціонерів є вищим органом управління банку. До їх компетенції належить [56]:

- визначення основних напрямків діяльності банку;
- зміна розміру статутного капіталу банку;
- прийняття рішення про розміщення акцій банку;
- призначення та звільнення голів та членів Спостережної ради банку,

Ревізійної комісії;

- затвердження річного звіту банку, розміру річних дивідендів;
- розподіл прибутку та збитків банку.

Функції спостережної ради банку [56]:

- призначає та звільняє голову та членів Правління банку;
- визначає зовнішнього аудитора;
- контролює діяльність Правління банку;
- встановлює порядок проведення ревізій та контролю за фінансово-господарською діяльністю банку;
- приймає рішення щодо покриття збитків;
- приймає рішення про проведення чергових та позачергових Загальних зборів на вимогу акціонерів або за пропозицією Правління банку відповідно до Статуту банку.

Для забезпечення ефективної роботи у банку створено постійні виконавчі комітети: Кредитний комітет, Комітет по управлінню активами та пасивами (далі - КУАП), Бюджетний комітет, Тендерний комітет та Тарифний комітет (додаток В).

Банк здійснює свою діяльність згідно з чинним законодавством України, зокрема Законом України «Про банки і банківську діяльність», нормативно - законодавчими актами України, та на підставі отриманих ліцензій та дозволів.

Основні види діяльності та операції, які має право здійснювати банк [65]:

- залучення у вклади (депозити) коштів та банківських металів від юридичних і фізичних осіб;
- відкриття та ведення поточних (кореспондентських) рахунків клієнтів, у тому числі у банківських металах;
- розміщення залучених коштів та банківських металів від свого імені, на

власних умовах та на власний ризик;

- неторговельні операції з валютними цінностями;
- перевезення валютних цінностей та інкасація коштів;
- залучення та розміщення іноземної валюти та банківських металів на валютному ринку України;
- залучення та розміщення іноземної валюти та банківських металів на міжнародних ринках;
- неторговельні операції з валютними цінностями;
- перевезення валютних цінностей та інкасація коштів;
- операції з цінними паперами та інвестиції (емісія власних цінних паперів, купівля та продаж цінних паперів за дорученням клієнтів, операції на ринку цінних паперів від свого імені (включаючи андеррайтинг), інвестиції у статутні фонди та акції інших юридичних осіб);
- операції за дорученням клієнтів або від свого імені (з інструментами грошового ринку, з інструментами, що базуються на обмінних курсах та відсотках, з фінансовими інструментами);
- довірче управління коштами та цінними паперами за договорами з юридичними та фізичними особами;
- депозитарна діяльність зберігача цінних паперів.

За період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р. ПАТ «Досліджуваний банк» досягнув наступних результатів (рис. 2.1). Протягом аналізованого періоду загальний обсяг пасивів банку збільшився на 181613 тис. грн., або на 0,81 % як за рахунок збільшення зобов'язань банку так і за рахунок зростання власного капіталу (додаток Г). При цьому потрібно зазначити, що випереджаючими темпами відбувалося зростання власного капіталу банку, який станом на 01.01.2013 р. порівняно з 01.01.2011 р. збільшився на 26013 тис. грн. або на 1,4 % при зростанні зобов'язань на 0,76 % за цей же період.

Зростання загального обсягу власного капіталу відбулося за рахунок збільшення обсягу статутного капіталу на 100000 тис. грн., або на 5 %, тобто банк з метою зменшення ризикованості своєї діяльності нарощував обсяг

власного капіталу за рахунок додаткових внесків засновників до статутного капіталу.

Таким чином ситуацію щодо збільшення загального обсягу пасивів ПАТ «Досліджуваний банк» можна розцінювати як позитивні зміни, що свідчить про розширення діяльності банку, а збільшення обсягу зобов'язань свідчить про підвищення довіри клієнтів до банку.

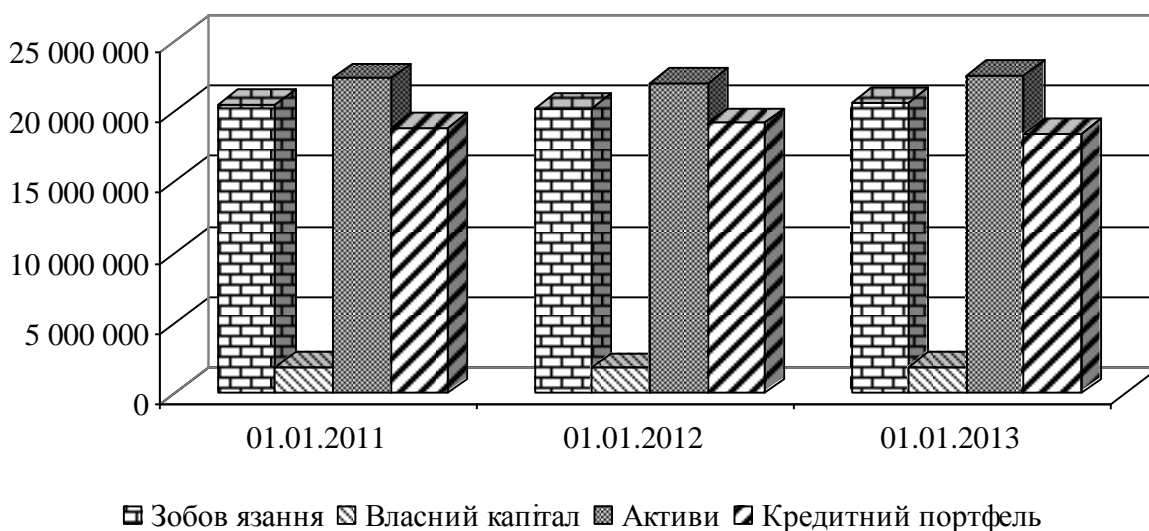

Рисунок 2.1 – Динаміка основних показників діяльності ПАТ «Досліджуваний банк» за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р., тис. грн.

Протягом 2010 - 2011 рр. банк має від'ємне значення показника прибутковості капіталу, тобто банк є збитковим, також банком не сплачувались дивіденди акціонерам, оскільки банк має чистий збиток на одну просту акцію. За аналізований період ефективність використання капіталу банком підвищувалась.

Аналіз зобов'язань ПАТ «Досліджуваний банк» (рис. 2.1) показав, що протягом 2010-2012 рр. загальний обсяг зобов'язань банку зріс на 155601 тис. грн. або на 0,76 %, що є свідченням доволі активної позиції банку щодо залучення і запозичення ресурсів.

В основному збільшення загального обсягу зобов'язань відбувалося за рахунок зростання коштів клієнтів, а саме коштів фізичних осіб на 2559522 тис.

грн., або на 40,59 %, що зумовило збільшення їх питомої ваги в загальному обсязі зобов'язань банку. Це свідчить про наявність доволі високого рівня довіри до даної банківської установи з боку його клієнтів.

У структурі зобов'язань банку найбільшу частку складають кошти банків та кошти фізичних осіб (рис. 2.2). Станом на 01.01.2013 р. їх частка складала 31,22 і 42,9 % відповідно від загального обсягу зобов'язань банку. Ресурсна база банку є диверсифікованою.

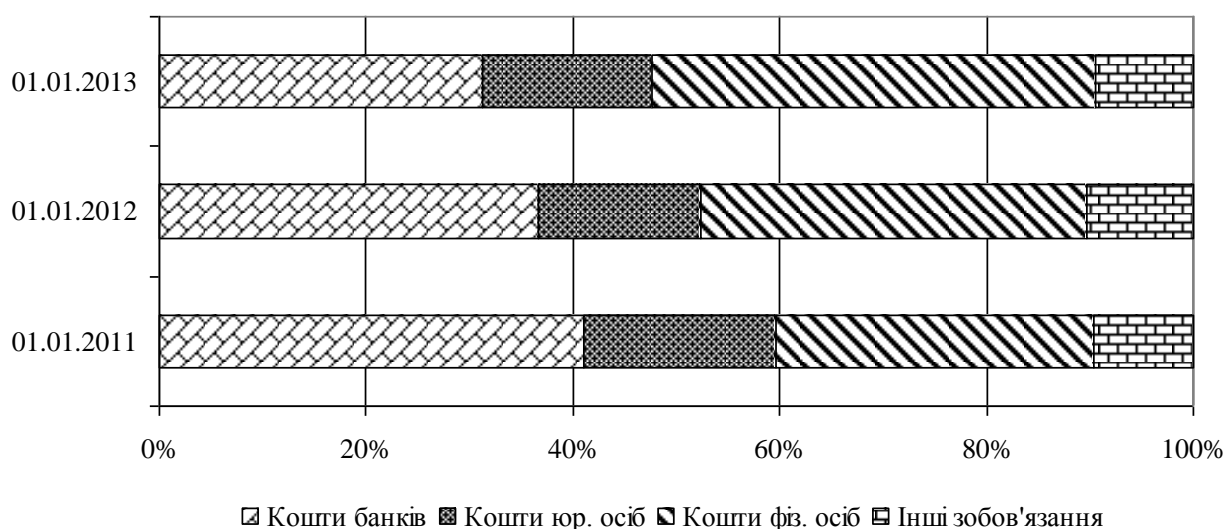

Рисунок 2.2 – Структура зобов'язань ПАТ «Досліджуваний банк» за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р., %

Проаналізувавши динаміку та структуру активів ПАТ «Досліджуваний банк» (додаток Д) за період 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р. можна зробити наступні висновки. Протягом аналізованого періоду загальна сума активів банку збільшилася на 181613 тис. грн. або на 0,81 % за рахунок зростання торгових ЦП, кредитів та заборгованості юридичних осіб, які зросли на 15,87 % і 4,86 % відповідно. Аналіз структури активів банку свідчить про те, що частка кредитного портфелю є найбільшою в загальному обсязі активів банку і складала протягом зазначеного періоду близько 85 % від суми активу (рисунок 2.3). Отже, для банку варто диверсифікувати активи з метою зменшення ризиків втрат, підвищення ліквідності та стабілізації діяльності.

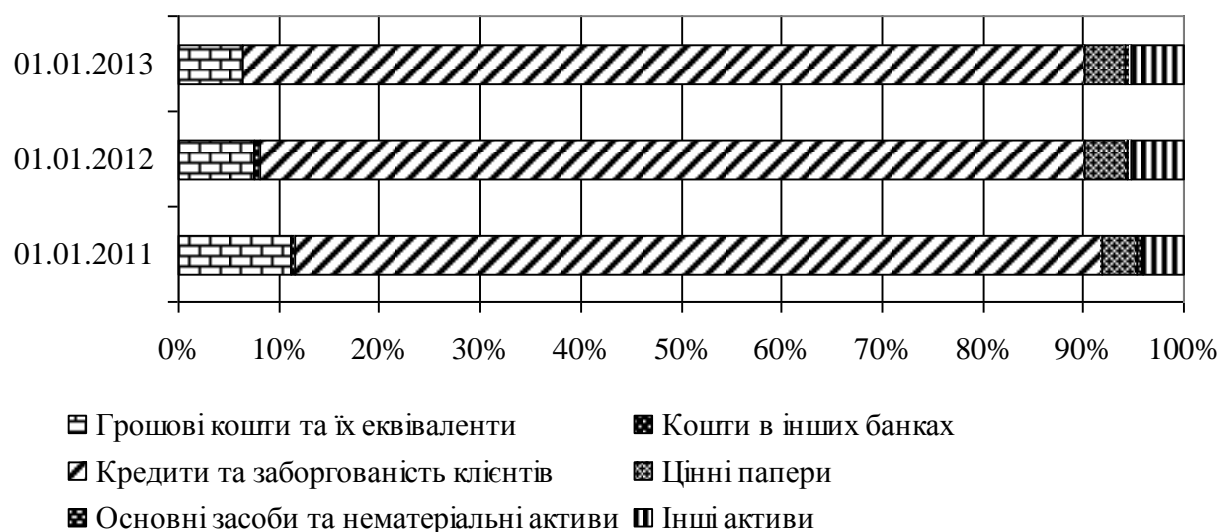

Рисунок 2.3 – Структура активів ПАТ «Досліджуваний банк» за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р., %

Кредитний портфель банку є недостатньо диверсифікованим, кредити надані юридичним особам займають найбільшу частку у структурі кредитів і станом на 01.01.2013 року склали 15250050 тис. грн., банку необхідно нарощувати клієнтську базу за рахунок фізичних осіб.

Щодо структури кредитного портфелю за видами економічної діяльності, варто зазначити, що найбільший обсяг кредитних коштів надавався у машинобудування, торгівлю та хімічну промисловість.

У ПАТ «Досліджуваний банк» сформовано три портфелі цінних паперів: на продаж, до погашення та портфель торгових цінних паперів.

Протягом 2012 р. банком отримано прибуток у розмірі 3166 тис. грн. (додаток Е). Порівняно з 2011 роком сума прибутку збільшилася на 82329 тис. грн. Збільшення прибутку відбулося за рахунок зростання комісійних доходів банку та результату операцій з іноземною валютою на 16,32 % та 80,36 % відповідно. Порівняно з 2010 роком сума прибутку збільшилася на 191803 тис. грн.

Динаміка доходів, витрат та прибутку (збитку) ПАТ Банк «Фінанси та Кредит» наведена в таблиці 2.1.

Протягом 2010-2012 р. загальний обсяг доходів банку зменшився на 101023,88 тис. грн. або на 3,83 % (додаток Ж), як за рахунок зменшення на 11,17 % процентних доходів так і за рахунок зменшення на 80,27 % торгівельних доходів і станом на 01.01.2013 р. становив 2533838 тис. грн. Комісійний дохід банку протягом 2010 - 2012 рр. зріс на 141888,4 тис. грн. або на 46,14 %. Варто також зазначити, що найбільшу частку у структурі доходів банку займають процентні доходи, які станом на 01.01.2013 р. становили 80,73 % від загального обсягу доходів банку. Частка інших операційних доходів залишається в банку незначною, що свідчить про отримання доходів банком з традиційних джерел.

Таблиця 2.1 – Динаміка доходів, витрат та прибутку ПАТ «Досліджуваний банк» за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р., тис. грн.

Показники	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	Відхилення		
				2011 р.	2012 р.	за період аналізу
Усього доходів	2634862	2580823	2533838	-54039	-46985	-101024
Усього витрат	-2618734	-2491639	-2600098	127095	-108459	18636
Прибуток	-188 637	-79 163	3 166	109474	82329	191803

Аналіз динаміки та структури витрат ПАТ «Досліджуваний банк» (додаток И) показав, що за аналізований період загальна сума витрат банку зменшилась на 18636 тис. грн. за рахунок зменшення процентних витрат на 3,87 %. У структурі витрат банку найбільшу частку займають процентні витрати, які станом на 01.01.2013 р. становили 69,02 % від загального обсягу витрат банку.

Банк має високу суму адміністративних витрат та витрат на персонал, потрібно вжити заходів щодо оптимізації управлінської та кадрової структури на всіх рівнях, переглянути систему премій та винагород для працівників, скоротити окремі статті витрат (на відрядження, представницькі, аутсорсинг). Дані заходи призведуть до оптимізації структури адміністративних витрат та їх скорочення.

Отже, підвищення доходів банківської установи можливе за рахунок

оптимізації структури доходів банку, розширення кількості та якості послуг, розширення операцій з доходними активами.

Динаміка коефіцієнтів ефективності діяльності ПАТ «Досліджуваний банк» наведена в таблиці 2.2.

Ефективність діяльності ПАТ «Досліджуваний банк» у 2012 році порівняно з 2011 роком підвищилася (додаток К), про що свідчить збільшення показників: прибутковості статутного капіталу на 4,11 %, прибутковості балансового капіталу на 4,53 %, прибутковості активів на 0,37 %. Порівняно з 2010 роком наведені показники змінилися наступним чином: прибутковість статутного капіталу збільшилася на 9,59 %; прибутковість балансового капіталу збільшилася на 9,89 %; прибутковість активів збільшилася на 0,92 %. Зміна наведених показників свідчить що ефективність діяльності банку поступово підвищується.

Таблиця 2.2 – Динаміка коефіцієнтів ефективності діяльності ПАТ «Досліджуваний банк» за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р., %

Коефіцієнт	Значення станом на			Абс.відхил. за період аналізу
	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	
Коефіцієнт загального рівня рентабельності	-7,16	-3,07	0,12	7,28
Прибутковість статутного капіталу	-9,43	-3,96	0,15	9,59
Прибутковість балансового капіталу	-9,71	-4,35	0,17	9,89
Прибутковість активів	-0,90	-0,36	0,01	0,92
Доходність активів	12,60	11,63	11,37	-1,23
Чиста процентна маржа	2,08	1,72	1,13	-0,96
Чистий спред	95,43	68,10	47,90	-47,53
Рентабельність доходів	-8,08	-3,09	0,21	8,28

Показники, що характеризують ділову активність використовуються для вимірювання рівня ефективності діяльності банку на фінансовому ринку (додаток Л). Коефіцієнт залучення позичених та залучених коштів протягом

2012 р. залишався на стабільному рівні та становив 0,91647. Значення даного показника є небезпечним для банку, оскільки перевищує оптимальне значення - 0,7. Висока частка залучення та запозичення коштів значно збільшує ризик невиконання зобов'язань банком та вказує на високу вартість залучених ресурсів.

Рівень дохідних ативів банку має тенденцію до зниження та складає станом на 01.01.2013 р. 0,89 %, що свідчить про слабкий розподіл вкладень банку у дохідні інструменти. В той же час банк має надмірну кількість високоліквідних коштів, а також необоротних активів, які не приносять доходу, проте забезпечують оперативне функціонування банку як юридичної особи. Кредитна активність банку також є доволі високою і протягом 2011 - 2012 рр. залишається на стабільному рівні, що свідчить про орієнтацію банку в основному на здійснення операцій з клієнтами, а не з банками.

Що стосується коефіцієнта використання залучених та запозичених коштів у доходні активи, то протягом 2010 - 2012 рр. даний залишався на стабільному рівні, що може вказувати на зростання ефективності використання залучених та запозичених ресурсів шляхом їх спрямування у кредитну діяльність.

Коефіцієнт активності використання строкових депозитів у кредитному портфелі протягом аналізованого періоду збільшився на 0,12 і станом на 01.01.2013 р. становив 0,63. Цей показник знаходиться на досить високому рівні, що свідчить про значний обсяг залучення банком строкових коштів.

Отже, негативною тенденцією в діяльності банку є досить низький рівень рентабельності, але поступово фінансовий стан банку покращується.

Аналіз показників, що характеризують фінансову стійкість (додаток М) станом на 01.01.2013 р. порівняно з 01.01.2012 р. показують, що стійкість та надійність ПАТ «Досліджуваний банк» підвищується, про що свідчить підвищення коефіцієнта надійності і навпаки зниження коефіцієнта фінансового важеля. Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів також збільшився, що свідчить про підвищення рівня захищеності активів

банку власним капіталом. Коефіцієнт мультиплікатора статутного капіталу станом на 01.01.2013 р. зменшився порівняно з 01.01.2012 р. на 0,2660 %, а порівняно з 01.01.2011 р. на 0,4461 %. Отже, зміна наведених показників свідчить про підвищення стійкості та надійності банку.

Аналіз показників ліквідності банку показав (табл. 2.3), що станом на 01.01.2013 р. банк виконував нормативи ліквідності, що свідчить про здатність банку розраховуватися за своїми зобов'язаннями (додаток Н).

Таблиця 2.3 – Динаміка показників ліквідності ПАТ «Досліджуваний банк» за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р., %

Коефіцієнт	Значення станом на			Абс.відхил. за період аналізу
	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	
Коефіцієнт миттєвої ліквідності	58,80	58,48	69,26	10,46
Коефіцієнт поточної ліквідності	113,85	70,26	54,47	-59,38
Коефіцієнт короткострокової ліквідності	91,19	94,73	90,28	-0,91
Коефіцієнт загальної ліквідності	109,06	108,79	109,11	0,06
Коефіцієнт співвідношення високоліквідних активів до робочих активів банку	13,29	9,53	7,65	-5,65

Підсумовуючи аналіз всіх вище наведених показників, можна охарактеризувати фінансовий стан ПАТ «Досліджуваний банк» як задовільний, про що свідчить поступове збільшення таких показників як коефіцієнта загального рівня рентабельності, прибутковості статутного капіталу, прибутковості активів, коефіцієнта активності залучення строкових депозитів, коефіцієнта активності використання залучених і запозичених коштів у доходні активи, коефіцієнта надійності. Інші показники, такі як дохідність активів, чиста процентна маржа, коефіцієнт рівня дохідних активів навпаки зменшилися.

2.2 Аналіз депозитних ресурсів ПАТ «Досліджуваний банк»

Проведений нами загальний аналіз структури зобов'язань (таблиця Г.3) ПАТ «Досліджуваний банк» у пункті 2.1, дав змогу визначити, що за період дослідження відбулося зростання коштів фізичних осіб на 2559522 тис. грн., або на 40,59 %, що зумовило збільшення їх питомої ваги в загальному обсязі зобов'язань банку. Це свідчить про наявність доволі високого рівня довіри до даної банківської установи з боку його клієнтів.

У структурі зобов'язань банку найбільшу частку складають кошти банків та кошти фізичних осіб. Станом на 01.01.2013 р. їх частка складала 31,22 і 42,9 % відповідно від загального обсягу зобов'язань банку. Ресурсна база банку є диверсифікованою.

Залишок коштів клієнтів на 01.01.2013 р. склав 12252784 тис. грн., що на 14,33 % більше, ніж на початок року. Збільшення залишків коштів клієнтів за 2012 р. відбулося за рахунок зростання коштів фізичних осіб.

Залишок коштів фізичних осіб протягом 2012 р. зріс на 17,72 %, або на 1334753 тис. грн., і станом на 01.01.2013 р. склав 42,90 % від загального обсягу зобов'язань банку. Строкові кошти фізичних осіб зросли на 16,76 %, або на 1167667 тис. грн. Їх обсяг на 01.01.2013 становив 8135908 тис. грн.

Залишок коштів суб'єктів господарювання протягом 2012 р. збільшився на 6,31 %, або на 201036 тис. грн., і станом на 01.01.2013 р. склав 16,39 % від загального обсягу зобов'язань банку. Строкові кошти юридичних осіб зросли на 25,92 %, або на 500941 тис.грн., і станом на 01.01.2013 р. їх обсяг становив 2431451 тис.грн.

За досліджуваний період відбулося зменшення коштів банків на 1968122 тис. грн., або на 23,38 % та коштів юридичних осіб на 430957 тис. грн., або на 11,29 %.

Проведемо аналіз коштів клієнтів на основі даних таблиці Г.3 та рисунка 2.4.

Рисунок 2.4 – Динаміка коштів клієнтів ПАТ «Досліджуваний банк» за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р., тис. грн.

Як свідчать наведені дані, протягом досліджуваного періоду основним джерелом залучених ресурсів банку були кошти фізичних осіб, розміщені на строкових та поточних рахунках, крім того темпи зростання коштів фізичних осіб переважають темпи зростання коштів юридичних осіб.

Структура коштів фізичних осіб у розрізі валют наведена на рисунку 2.5.

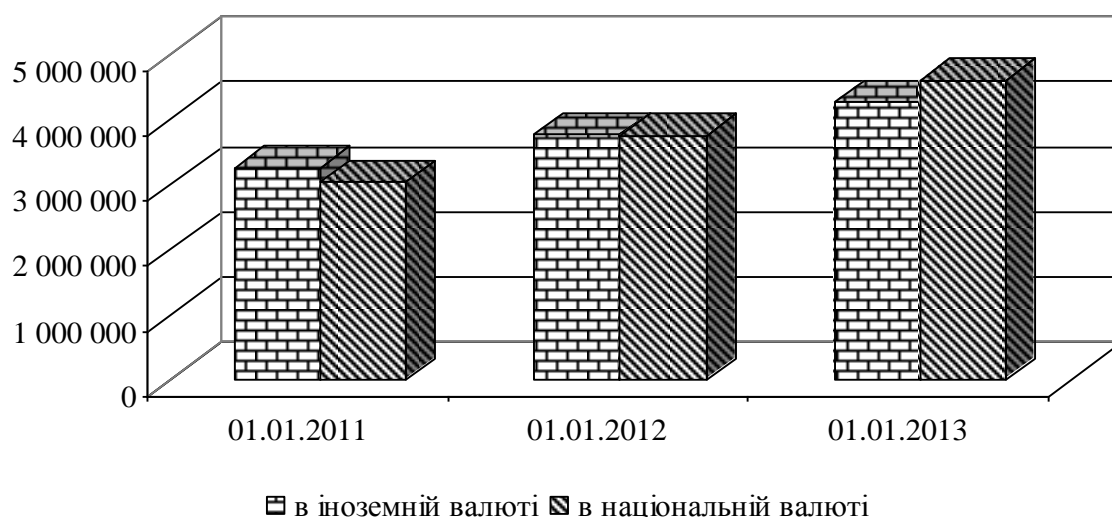

Рисунок 2.5 – Динаміка структури коштів фізичних осіб у розрізі валют ПАТ «Досліджуваний банк» за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р., тис. грн.

За період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р. кошти фізичних осіб зросли на

2559522 тис. грн., або на 40,59 % і станом на 01.01.2013 р. складала 72,36 % обсягу залучених ресурсів ПАТ «Досліджуваний банк». При цьому вклади фізичних осіб у національній валюті зросли на 1557100 тис. грн., і станом на 01.01.2013 р. склали 4604386 тис. грн., а вклади в іноземній валюті зросли на 1002422 тис. грн., і станом на 01.01.2013 р. склали 4261198 тис. грн. Станом на 01.01.2013 р. вклади фізичних осіб у національній валюті переважають вклади в іноземній валюті, що можна пояснити відновленням довіри населення до національної грошової одиниці.

Структура коштів юридичних осіб у розрізі валют наведена на рисунку 2.6.

Динаміка коштів юридичних осіб за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р. показала, що їх обсяг зменшився на 11,29 %. При цьому вклади юридичних осіб у національній валюті зросли на 435923 тис. грн., і станом на 01.01.2013 р. склали 1737381 тис. грн., а вклади в іноземній валюті зменшились на 866880 тис. грн., і станом на 01.01.2013 р. склали 1649819 тис. грн.

Рисунок 2.6 – Динаміка структури коштів юридичних осіб у розрізі валют ПАТ «Досліджуваний банк» за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р., тис. грн.

Аналіз структури коштів фізичних осіб за строками засвідчив, що найбільшу частку в структурі коштів фізичних осіб мають строкові депозити -

91,77 % станом на 01.01.2013 р., порівняно з 93,05 % станом на 01.01.2011 р. (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Структура коштів фізичних осіб за строками ПАТ «Досліджуваний банк» за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р., тис. грн.

Ресурси	01.01.2011		01.01.2012		01.01.2013	
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %
Кошти фізичних осіб на вимогу	438062	6,95	562590	7,47	729676	8,23
Строкові кошти фізичних осіб	5868000	93,05	6968241	92,53	8135908	91,77
Усього коштів фізичних осіб	6306062	100,00	7530831	100,00	8865584	100,00

Протягом досліджуваного періоду обсяг залишків на строкових рахунках фізичних осіб зріс на 2267908 тис. грн. або на 38,65 %.

Аналіз структури коштів корпоративних клієнтів (табл. 2.5) показав, що найбільшу питому вагу у їх структурі займають строкові кошти - 71,78 % станом на 01.01.2013 р., порівняно з 78,83 % станом на 01.01.2011 р.

Таблиця 2.5 – Структура коштів юридичних осіб за строками ПАТ «Досліджуваний банк» за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р., тис. грн.

Ресурси	01.01.2011		01.01.2012		01.01.2013	
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %
Кошти юридичних осіб на вимогу	808174	21,17	1255654	39,41	955749	28,22
Строкові кошти юридичних осіб	3009983	78,83	1930510	60,59	2431451	71,78
Усього коштів юридичних осіб	3818157	100,00	3186164	100,00	3387200	100,00

Протягом аналізованого періоду обсяг залишків на строкових рахунках юридичних осіб зменшився на 578532 тис. грн., або на 19,22 %. Залишки коштів на рахунках на вимогу юридичних осіб зросли на 147575 тис. грн., або на 18,26 %.

Інформація про склад та структуру головних вкладників банку наведена в таблиці 2.6. Дані таблиці свідчать, що основними вкладниками банку залишаються резиденти-фізичні особи, що склали 72,36 % у 2012 році. Крім того, протягом аналізованого періоду спостерігається тенденція до збільшення питомої ваги вкладів фізичних осіб у структурі коштів клієнтів банку. Вклади підприємств торгівлі та сільського господарства залишаються відносно стабільними.

Таблиця 2.6 – Розподіл коштів клієнтів за видами економічної діяльності ПАТ «Досліджуваний банк» за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р.

Вид економічної діяльності	01.01.2011		01.01.2012		01.01.2013	
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %
Державне управління та діяльність громадських організацій	61277	0,61	73360	0,68	70744	0,58
Центральні та місцеві органи державного управління	1154	0,01	855	0,01	16584	0,13
Виробництво	2231541	22,04	1520876	14,19	1535154	12,53
Нерухомість	88226	0,87	190796	1,78	155421	1,27
Торгівля	595008	5,88	409016	3,82	648163	5,29
Сільське господарство	66313	0,66	45113	0,42	74991	0,61
Транспорт та зв'язок	228290	2,25	468430	4,37	353842	2,89
Фінансове посередництво та страхування	151267	1,49	101583	0,95	149469	1,22
Резиденти-фізичні особи	6288131	62,11	7509026	70,07	8865585	72,36
Нерезиденти	236651	2,43	207628	1,94	196700	1,6
Нерезиденти-фізичні особи	17931	0,18	21806	0,21	21092	0,17
Нерезиденти-юридичні особи	218720	2,16	185822	1,73	175608	1,43
Інші	176361	1,74	190312	1,77	186132	1,52
Усього коштів клієнтів:	10124219	100	10716995	100	12252785	100

Банк надає великий спектр банківських послуг клієнтам - суб'єктам усіх форм господарювання: фінансовим банківським та небанківським установам, державним та приватним підприємствам, суб'єктам підприємництва, фізичним особам, резидентам, нерезидентам, на внутрішньому та зовнішніх ринках.

Характеристики строкових депозитів, які пропонує банк для фізичних та юридичних осіб, наведені в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Характеристики строкових депозитів ПАТ «Досліджуваний банк» станом на 01.03.2013 р.

Назва депозиту	Валюта депозиту	Строк депозиту	Періодичність виплати відсотків
Строкові депозити для фізичних осіб			
«Класік»	грн., дол., євро, руб., фунт стерлінгів	3, 6, 12, 24 міс.	в кінці строку
«Стандарт»	грн., дол., євро, руб.	3, 6, 12, 24 міс.	щомісячно
«Оптіма»	грн., дол., євро	6, 12, 24 міс.	щоквартально
«Пенсійний»	грн., дол., євро	3, 6, 12 міс.	щомісячно
Строкові депозити для юридичних осіб			
«Класичний»	грн., дол., євро	1, 3, 6, 9, 15, 18 міс.	щомісячно
«Строковий»	грн., дол., євро	1, 3, 6, 9 міс. 370 днів	щомісячно

З наведеної таблиці ми можемо побачити, що банк активно залучає кошти на різноманітні депозитні та поточні рахунки як в національній так і в іноземній валюті (євро, долар, російський рубль).

Розглянемо основні умови депозитів до запитання для фізичних та юридичних осіб ПАТ «Досліджуваний банк» (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Процентні ставки за депозитами до запитання для вкладників ПАТ «Досліджуваний банк» станом на 01.03.2013 р.

Суб'єкти	Строк дії договору	Процентна ставка у розрізі валют			Умови виплати процентів
		грн.	дол.	євро	
Фізичні особи	безстроково	10,00 %	3,75 %	2,00 %	щомісячно
Юридичні особи	безстроково	мінімальний незнижувальний залишок - 100 UAH. 8,50%			щомісячно

Мінімальна сума депозиту до запитання для фізичних осіб становить 10 гривень, 1 долар/євро; для юридичних осіб мінімальна сума незнижувального залишку 100 гривень.

ПАТ «Досліджуваний банк» пропонує вклади у банківських металах для

фізичних осіб. Умови надання даної послуги клієнтам банку наведені в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Процентні ставки за депозитами в банківських металах в ПАТ «Досліджуваний банк» станом на 01.03.2013 р., %

Строк вкладу	Золото у зливках	Безготівкове золото	Безготівкове срібло
	від 50 г (1,607 тр. унції)	від 62,2 г (2 тр. унції)	від 995,3 г (32 тр. унції)
6 міс.	1,75	3,00	2,00
12 міс.	2,25	4,00	3,00
18 міс.	2,50	4,50	3,50
24 міс.	2,75	-	-

Розглядаючи процентні ставки за депозитними ресурсами ПАТ Банк «Досліджуваний банк» можна зробити висновок, що банк проводить консервативну політику залучення ресурсів з депозитних джерел. Процентні ставки є нижчими за середньоринковий рівень.

Середньозважені процентні ставки за строковими депозитами залученими банками у фізичних осіб наведені у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Середньозважені процентні ставки за строковими депозитами залученими банками у фізичних осіб за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р., %.

Станом на:	ПАТ «Досліджуваний банк»	По банківській системі
01.01.2011	14,5	15,1
01.01.2012	16,2	17,9
01.01.2013	17,4	21,2

Підводячи підсумки аналізу депозитних ресурсів ПАТ «Досліджуваний банк», можна зробити наступні висновки. У структурі коштів, залучених від клієнтів, переважають строкові вклади, які здійснюють позитивний вплив на ресурсну базу банку, оскільки вони є найбільш стабільною частиною

ресурсного потенціалу банку і підтримують його ліквідність на належному рівні.

2.3 Механізм управління залученням ресурсів з депозитних джерел у ПАТ «Досліджуваний банк»

Основними суб'єктами системи управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел ПАТ «Досліджуваний банк» є департамент депозитних операцій і департамент маркетингу. Механізм управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел передбачає його планування, аналіз та контроль. Стратегічним планом банку є депозитна політика, яку визначає спостережна рада банку. У процесі розробки механізму депозитної політики банку беруть участь різні структурні підрозділи, зокрема відділ маркетингу, менеджменту, обліково-операційний відділ, депозитний відділ.

Департамент депозитних операцій здійснює роботу по залученню коштів в банк, здійснює облік та аналіз як залучених коштів (за ступенем їх терміновості і по окремих вкладниках), так і власного капіталу; укладає угоди на відкриття депозитних рахунків клієнтів, надає необхідну інформацію для планування ресурсів банку.

Департамент маркетингу відповідає за залучення нової клієнттури до банку, розробляє і сприяє впровадженню нових операцій та банківських послуг, вивчає кон'юнктуру ринку, надає організаційну і консультаційну допомогу клієнтам.

Загальні збори учасників займаються вирішенням основних стратегічних питань, які стосуються банку, а саме: визначають основні напрямки діяльності банку, затверджують плани його діяльності та звіти про їх виконання; затверджують організаційну структуру банку, а також внутрішні положення, що регламентують виконання банківських операцій; затверджують

внутрішньобанківську документацію, що регламентує діяльність банку з питань залучення ресурсів з депозитних джерел.

Правління банку затверджує показники депозитної діяльності банку; вирішує всі питання поточної діяльності при формуванні ресурсної бази банку з депозитних джерел; визначає індивідуальні ставки для певних клієнтів або за конкретними рахунками клієнтів.

Департамент розрахунково-касового обслуговування ПАТ «Досліджуваний банк» веде переговори та укладає угоди про відкриття і ведення депозитних рахунків клієнтів банку, проводить розрахункові, інкасові операції, а також операції з готівкою, зокрема внесення готівкових коштів населення на вклади (депозити), виплата вкладів та відсотків за ними.

У процесі аналізу депозитної політики ПАТ «Досліджуваний банк» застосовує комплексне поєднання SWOT-аналізу та геп-аналізу, що дає змогу виявляти сильні й слабкі сторони депозитної політики банку, аналізувати наявні розриви між потребами клієнтів та можливостями банку, розробляти заходи щодо усунення визначених проблемних зон.

Департамент аналізу і статистики банку нагромаджує та аналізує статистичну інформацію про діяльність банку на ринку депозитних ресурсів та його клієнтів, готує проекти планів та звітів про діяльність банку, надає інформаційно-довідкові послуги клієнтам, проводить різноманітні дослідження.

Стратегічний контроль банку спрямований на розв'язання стратегічних завдань і тісно пов'язаний зі стратегічним плануванням. Особлива увага в даному випадку приділяється головному плану по залученню депозитних ресурсів - депозитній політиці банку.

Служба внутрішнього контролю і аудиту банку здійснює контрольні функції за процесом виконання депозитної політики банку, а також безпосередньо самими операціями, пов'язаними з залученням ресурсів.

Тарифний комітет банку визначає собівартість окремих видів послуг та операцій, а також здійснює розгляд та затвердження стандартних тарифів на банківські послуги.

Для досягнення необхідної структури, рівня та обсягів витрат за депозитними ресурсами ПАТ «Досліджуваний банк» використовує цінові і нецінові методи управління залученням коштів.

Процентна політика ПАТ «Досліджуваний банк» по залученню строкових коштів клієнтів затверджується Комітетом з питань управління активами та пасивами за поданням управління корпоративного бізнесу та управління індивідуального бізнесу [58].

Об'єктами цінової політики у сфері депозитної діяльності ПАТ «Досліджуваний банк» є розмір процентних ставок; умови нарахування і сплати процентів; мінімальна сума відкриття депозитного рахунку; тарифи на розрахунково-касове обслуговування поточних рахунків юридичних та фізичних осіб.

Банком при встановленні ціни на депозити використовується метод умовного ціноутворення, що передбачає встановлення процентних ставок за депозитом залежно від їх умов.

До факторів, що впливають на встановлення процентів за строковими депозитами ПАТ «Досліджуваний банк» належить: сума депозиту; строк, на який розміщуються кошти; валюта внеску.

Проценти за коштами контрагентів в національній валюті нараховуються за методом факт/факт, за коштами в іноземній валюті за методом факт/360, за залишками коштів в національній і іноземній валюті на платіжних картках нараховуються з розрахунку метод факт/360. За міжбанківським угодами за домовленістю сторін може бути встановлений інший порядок нарахування процентів. Розрахунок процентів здійснюється виходячи з залишку коштів на кінець кожного робочого дня звітного періоду [58].

Проценти за депозитами юридичних та фізичних осіб нараховуються від дня, наступного за днем надходження до банку грошових коштів або банківських металів, до дня, який передусь поверненню грошових коштів або банківських металів контрагенту або списанню з рахунку контрагента з інших підстав. У разі дострокового повернення вкладу здійснюється перерахунок

раніше нарахованих процентів за зниженою процентною ставкою.

Проценти за коштами на поточних рахунках юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців нараховуються наступним чином [58]:

- щомісячно, в останній робочий день місяця (станом на кінець дня) за період від дня укладання договору про розрахунково-касове обслуговування (додаткової угоди про нарахування процентів) або попереднього нарахування процентів по останній календарний день місяця включно;

- станом на ранок останнього дня дії угоди про розрахунково-касове обслуговування за період від дня укладання договору про розрахунково-касове обслуговування (додаткової угоди про нарахування процентів) або попереднього нарахування процентів, до дня, який передує останньому дню дії угоди про розрахунково-касове обслуговування.

Якщо вкладник після закінчення строку розміщення депозиту не вимагає повернення депозиту можливі наступні варіанти його подальшого розміщення:

- автоматичної пролонгації, яка не потребує укладання додаткової угоди після закінчення строку первісного розміщення вкладу;

- пролонгації з обов'язковим підписанням додаткової угоди до депозитного договору на погоджених з головним банком умовах;

- розміщення депозиту на умовах вкладу на вимогу.

Сплата процентів за поточними та вкладними рахунками здійснюється відповідно до умов укладених договорів шляхом перераховування на поточний рахунок вкладника або зараховування на поповнення депозиту (капіталізація процентів).

Сплата процентів за строковими депозитними вкладами здійснюється шляхом перераховування на поточні, депозитні (капіталізація процентів) рахунки або виплати готівкою через каси банку у встановлені договором строки.

На сьогоднішній день ПАТ «Досліджуваний банк» пропонує різні види строкових депозитів та депозитів до запитання для юридичних і фізичних осіб (додаток П, Р), з виплатою відсотків щомісячно, щоквартально, щорічно або по закінченні терміну.

Процентні ставки для фізичних осіб за депозитним вкладом «Класік» наведено в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 – Процентні ставки для фізичних осіб за депозитним вкладом «Класік» ПАТ «Досліджуваний банк» станом на 01.03.2013 р., %

Строк вкладу	Валюта вкладу				
	від UAH 500	від USD 100	від EURO 100	від RUB 2000	від GBP 500
3 міс.	16,50	6,00	4,50	-	-
6 міс.	17,50	7,00	5,50	4,50	3,00
12 міс.	19,00	9,50	9,00	5,50	3,50
24 міс.	16,50	7,50	6,00	5,00	-

Виплата процентів за даним вкладом здійснюється в кінці строку. Мінімальна сума вкладу 500 гривень. Найвища процентна ставка банком пропонується за вкладом строком на 12 місяців - 19 % річних.

Процентні ставки для юридичних осіб за депозитним вкладом «Класичний» наведено в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 – Процентні ставки для юридичних осіб за депозитним вкладом «Класичний» ПАТ «Досліджуваний банк» станом на 01.03.2013 р., %

Строк вкладу	Валюта вкладу		
	від UAH 500	від USD 100	від EURO 100
1 міс.	10,75	4,00	2,25
3 міс.	17,00	6,50	5,00
6 міс.	18,00	7,50	6,00
9 міс.	18,00	7,50	6,00
370 днів	19,50	9,50	8,50
15 міс.	19,00	8,50	7,00
18 міс.	17,00	8,00	6,50

Виплата процентів за даним вкладом здійснюється щомісяця. Мінімальна сума вкладу 500 гривень. Найвища процентна ставка банком пропонується за вкладом строком на 370 днів - 19,50 % річних.

З метою залучення тимчасово вільних коштів фізичних осіб ПАТ «Досліджуваний банк» використовує також нецінові методи управління,

які базуються на використанні різноманітних прийомів заохочення клієнтів, які безпосередньо не пов'язані зі зміною рівня депозитних ставок. До таких прийомів належить реклама, поліпшений рівень обслуговування, розширення сектору пропонованих банком послуг та рахунків, комплексне обслуговування тощо.

Маркетингові заходи ПАТ Банк «Досліджуваний банк» щодо залучення потенційних клієнтів на обслуговування до банку схематично представлені на рисунку 2.7.

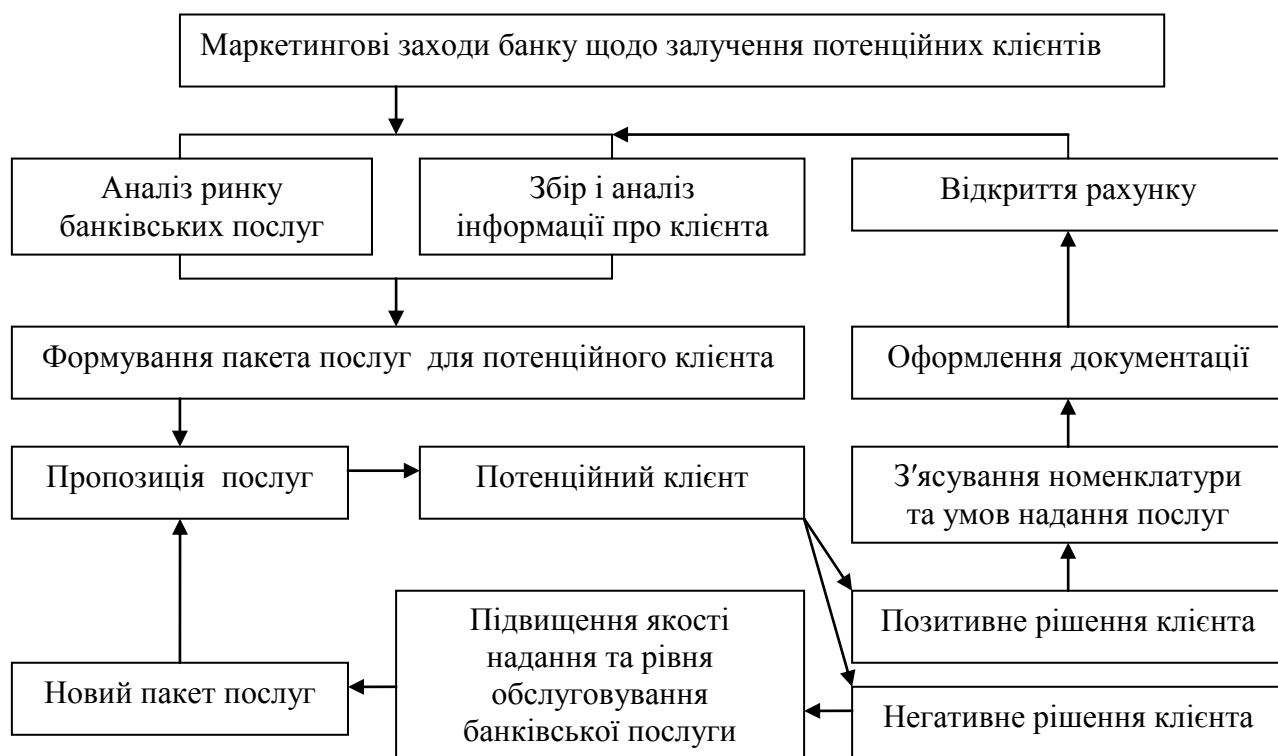

Рисунок 2.7 – Схема проведення маркетингових заходів ПАТ «Досліджуваний банк» щодо залучення потенційних клієнтів до банку [складено автором на основі 75,44,49]

Маркетинг в ПАТ Банк «Досліджуваний банк» являє собою комплексну систему створення і просування банківських продуктів і послуг, орієнтовану на задоволення потреб клієнтів і отримання прибутку на основі вивчення та

прогнозування ринку.

Стратегічною метою маркетингової діяльності в банку є максимальна орієнтація на споживача і будування довгострокових відносин з клієнтами замість разового продажу їм банківських продуктів або послуг.

Розглянемо особливості використання реклами ПАТ «Досліджуваний банк».

Реклама послуг ПАТ «Досліджуваний банк» виконує нагадувальну та інформаційну функцію.

До інформаційної функції реклами належить формування іміджу банку, створення іміджу банківських продуктів, надання інформації про асортимент послуг банку. За допомогою нагадувальної функції відбувається підтвердження певного іміджу в свідомості споживачів, стимулювання використання нових продуктів та підтримання поінформованості клієнтів про продукти банку. Реклама банку спрямована на кінцевих споживачів банківських продуктів.

Об'єктом банківської реклами ПАТ «Досліджуваний банк» є як окремі продукти та послуги банку, так і сам банк, як фінансовий інститут в цілому.

У банку використовуються наступні канали і засоби комунікації з клієнтом:

- пряма реклама: маркетингові комунікації від імені банку, спрямовані на певну групу аудиторії з метою інформування про послуги та продукти банку і переконання скористатися ними (телебачення, преса, радіо, інтернет).

- маркетингові акції: короткострокові акції, спрямовані на спонукання до купівлі банківського продукту із застосуванням спеціальної «маркетингової» ціни, яка може відрізнятися від рівня цін на зазначену банківську послугу, внаслідок надання банком відповідної знижки чи інших спеціальних умов з надання послуги або продажу продукту (конкурси, лотереї, накопичувальні акції).

- реклама в місцях продажу: безпосередня взаємодія з потенційними клієнтами в точках продажів банку (презентації, рекламно-інформаційні матеріали).

- зв'язки з громадськістю: безоплатне інформування клієнтів через засоби масової інформації про банківські продукти та послуги (ЗМІ).

Дослідженням ринку і прогнозуванням його стану в банку займається спеціальний відділ, який складається з невеликої групи фахівців з маркетингу.

На сьогоднішній день ПАТ «Досліджуваний банк» проводить акцію для фізичних осіб по депозиту «Нові гроші» (табл. 2.13).

Таблиця 2.13 – Процентні ставки для фізичних осіб за акційним вкладом «Нові гроші» ПАТ «Досліджуваний банк» станом на 01.03.2013 р., %

Строк вкладу	Валюта вкладу	
	Гривні	Долари США
6 міс.	20,00	-
12 міс.	-	10,00

Зазначені відсоткові ставки діють за умови підключення до пакету банківських послуг «онлайн» і виплаті відсотків по депозиту в кінці терміну договору. Пакет банківських послуг «онлайн» включає розміщення депозиту «нові гроші» та підключення до системи «Інтернет банк». При відкритті депозиту поза вищезгаданого пакету і виплаті відсотків в кінці терміну договору-відсоткова ставка зменшується на 2 % за депозитом у гривнях та на 1% за депозитом у доларах США. У разі виплати відсотків щомісяця відповідна ставка по вкладу зменшується на 0,5 %.

Таким чином, ПАТ «Досліджуваний банк» стимулює клієнтів розміщувати кошти на депозитні рахунки шляхом застосування як цінових так і нецінових методів управління залучення ресурсів з депозитних джерел.

При використанні нецінових методів банк віддає перевагу медіа-рекламі, до якої відноситься реклама в ЗМІ (пресі, телебаченні, радіо тощо), а також реклама в транспорті та на вулицях.

Висновки до розділу 2

За результатами проведеного аналізу можна зробити висновок, що ефективність діяльності банку поступово покращується, про що свідчить отримання прибутку банком у 2012 році.

У структурі зобов'язань банку найбільшу частку складають кошти банків та кошти фізичних осіб розміщені на строкових та поточних рахунках. Ресурсна база банку є диверсифікованою.

Депозитна політика ПАТ «Досліджуваний банк» є оптимальною щодо структури депозитних ресурсів. Серед коштів клієнтів переважають строкові вклади, що здійснює позитивний вплив на ресурсну базу банку, оскільки вони є найбільш стабільною частиною ресурсного потенціалу банку.

Кредитний портфель банку є недостатньо диверсифікованим, кредити надані юридичним особам займають найбільшу частку у структурі наданих кредитів банком.

Основними суб'єктами системи управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел ПАТ «Досліджуваний банк» є департамент депозитних операцій і департамент маркетингу. Механізм управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел передбачає його планування, аналіз та контроль. Стратегічним планом банку є депозитна політика, яку визначає спостережна рада банку. У процесі розробки механізму депозитної політики банку беруть участь різні структурні підрозділи, зокрема відділ маркетингу, менеджменту, обліково-операційний відділ, депозитний відділ.

Для досягнення необхідної структури, рівня та обсягів витрат за депозитними ресурсами ПАТ «Досліджуваний банк» використовує цінові і нецінові методи управління залученням коштів.

При використанні нецінових методів банк віддає перевагу медіа-рекламі, до якої відноситься реклама в ЗМІ (пресі, телебаченні, радіо тощо), а також реклама в транспорті та на вулицях.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗАЛУЧЕННЯМ РЕСУРСІВ З ДЕПОЗИТНИХ ДЖЕРЕЛ У ПАТ «ДОСЛІДЖУВАНИЙ БАНК»

3.1 Обґрунтування методики оцінки конкурентоспроможності депозитних продуктів у ПАТ «Досліджуваний банк»

На сьогодні для банків особливої актуальності набуває питання забезпечення достатнього рівня конкурентоспроможності для кожної банківської послуги і визначення оптимального співвідношення цінових та нецінових факторів, які визначають рівень конкурентоспроможності окремих банківських послуг.

Конкурентоспроможність депозитних продуктів характеризує певна сукупність параметрів, які відрізняють їх від аналогів конкурентів і завдяки яким вони виділені їх споживачами. За таких обставин кожен банк повинен розробити дієвий динамічний механізм як комплекс заходів, реалізація яких забезпечить необхідний рівень конкурентоспроможності існуючих депозитних продуктів або створення нових із необхідними якісними характеристиками.

Систему забезпечення конкурентоспроможності депозитних продуктів пропонуємо визначати як комплексне поєднання суб'єкта, об'єкта та механізму забезпечення, яке спрямоване на здійснення адаптивності банку до зовнішніх факторів, та досягнення і підтримку цільового рівня конкурентоспроможності депозитних продуктів.

До суб'єктів забезпечення конкурентоспроможності депозитних продуктів потрібно віднести органи управління та функціональні підрозділи банку, завдання яких полягатимуть у визначенні та оцінці характеристик депозитних продуктів та визначенні їх оптимальної комбінації.

Результатом механізму забезпечення конкурентоспроможності депозитних продуктів буде визначення рівня конкурентоспроможності та розробка стратегії забезпечення даної конкурентоспроможності.

Оцінку конкурентоспроможності депозитних продуктів пропонуємо проводити залежно від суб'єктів використання (рис. 3.1).

Рисунок 3.1 – Оцінювання рівня конкурентоспроможності депозитних продуктів залежно від суб'єктів використання та характеру операцій [складено автором на основі 52,39,24]

У ході аналізу депозитних ресурсів ПАТ «Досліджуваний банк», нами було визначено, що формування ресурсів банку в більшій мірі здійснюється за рахунок вкладів фізичних осіб, тому ми пропонуємо методику для підвищення рівня конкурентоспроможності депозитних продуктів саме для фізичних осіб.

Основним критерієм для юридичних осіб виступає ціна, оскільки для підприємства не є принциповим, де розташована найближча банківська установа чи на якому рівні здійснюється обслуговування, а для фізичних осіб крім ціни важливим фактором виступає також якість депозитного продукту.

Конкурентоспроможність банківського продукту нами запропоновано визначати як відносний динамічний показник, що дозволяє оцінити співвідношення його якісних та вартісних характеристик порівняно з продуктами-конкурентами та визначити на цій основі фактичний рівень конкурентоспроможності.

Запропонована нами модель оцінки конкурентоспроможності депозитних продуктів наведена на рисунку 3.2. Вважаємо, що дана модель є досить ефективною і дасть змогу банку суттєво підвищити рівень конкурентоспроможності депозитних продуктів.

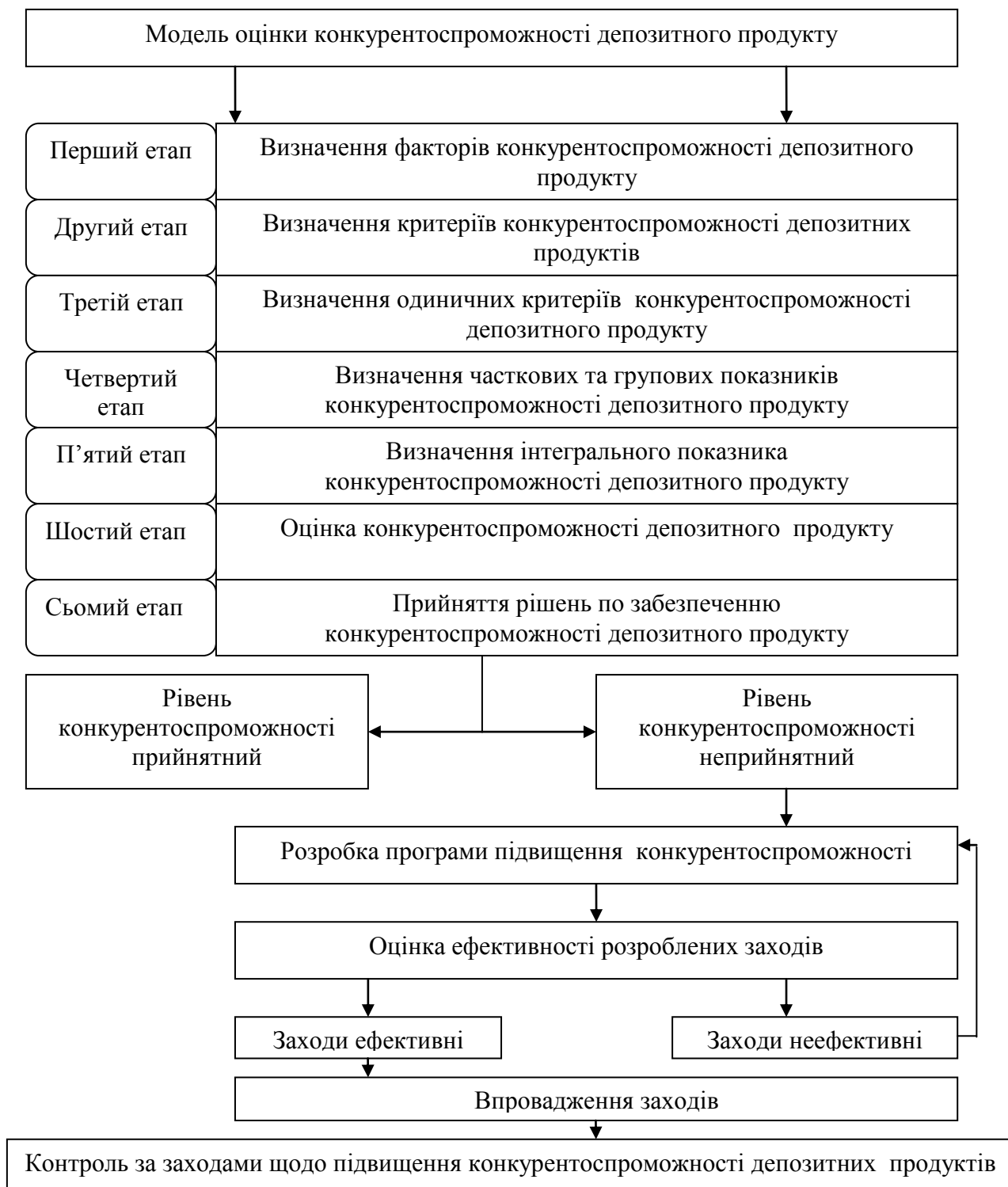

Рисунок 3.2 – Методичний підхід до оцінки конкурентоспроможності депозитного продукту [авторська розробка]

ПАТ «Досліджуваний банк» проводить консервативну депозитну політику, тому банку для підвищення конкурентоспроможності депозитного продукту потрібно приділяти увагу якості депозитних продуктів, а саме якості депозитного обслуговування, підвищення процентної ставки по депозитних вкладах неможливе, оскільки діяльність банку за аналізований період була збитковою.

Таким чином, головним завданням ПАТ «Досліджуваний банк» залишається збереження завойованих позицій на регіональних ринках з метою підвищення прибутковості банку, шляхом проведення зваженої процентної політики та підвищення конкурентоспроможності депозитних продуктів.

На першому етапі запропонованої нами моделі оцінки конкурентоспроможності депозитного продукту відбувається формування системи факторів, що її визначають у даний проміжок часу або визначатимуть у перспективі.

Фактори впливу на конкурентоспроможність депозитного продукту нами запропоновано поділяти на вартісні та якісні.

Для підвищенні ефективності механізму забезпечення конкурентоспроможності депозитних продуктів пропонуємо зосередити увагу на внутрішніх факторах, оскільки лише вони чутливі до управлінського впливу і саме на них зосереджуються заходи по забезпеченню планового рівня конкурентоспроможності депозитного продукту.

Для кожного з виділених факторів конкурентоспроможності депозитних продуктів доцільно сформувані відповідні критерії, за яким буде проводитися його оцінка.

Узагальнення критеріїв конкурентоспроможності депозитного продукту за визначеними групами вартісних і якісних факторів наведено в таблиці 3.1.

Основним фактором, що визначає конкурентоспроможність депозитних продуктів, та відноситься до групи нецінових методів є якість депозитних продуктів.

Вартість депозитного продукту повинна включати базову ціну

депозитного продукту, наявність знижок та націнок.

Оцінка якості депозитного продукту повинна враховувати технологічний, функціональний та організаційний аспект (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Критерії конкурентоспроможності депозитних продуктів
[складено автором на основі 55,41,5]

Група оцінки	Об'єкт оцінки	Критерій
Вартість депозитного продукту	Вартісний аспект	<ul style="list-style-type: none"> - базова ціна депозитного продукту; - наявність стимулюючої складової (за обсяги, за асортимент, за комплексність, за форми та строки оплати); - наявність знижок (сезонних, позасезонних, акційних) та націнок (нагорода за лояльність, надбавки VIP-клієнтам) для стимулювання просування.
Якість депозитного продукту	Технологічний аспект	<ul style="list-style-type: none"> - широта асортименту (кількість запропонованих груп депозитних продуктів); - глибина асортименту (кількість позицій для конкретного виду депозитного продукту); - новизна асортименту (кількість інноваційних депозитних продуктів у загальному асортименті); - відповідність структури асортименту вимогам споживачів; - відповідність цінового діапазону асортименту депозитних продуктів рівню їх якості; - ступінь збігу асортименту депозитних продуктів банку з асортиментом його конкурентів; - наявність стандартів якості депозитних продуктів.
	Функціональний аспект	<ul style="list-style-type: none"> - якість обслуговування клієнта в банку (як процес); - умови обслуговування клієнта в банку (характеристики місця обслуговування).
	Організаційний аспект	<ul style="list-style-type: none"> - оптимальність організації клієнтського простору та розміщення робочих місць відповідно до потреб клієнта; - компетентність, коректність і доброзичливість персоналу; - вміння працівників банку уникати конфліктів з клієнтами або вдало їх вирішувати.

Інтегральна конкурентоспроможність депозитного продукту у загальному вигляді розраховується як функція, яка залежить від цінкових та нецінових характеристик конкурентоспроможності депозитного продукту.

Перелік параметрів оцінки конкурентоспроможності депозитного продукту має бути гнучким та адекватним, щоб враховувати особливості

кожного депозитного продукту.

Враховуючи вищенаведену інформацію, ми пропонуємо визначати інтегральну конкурентоспроможність депозитного продукту як функцію, яка залежить від цінових, функціональних та технологічних характеристик конкурентоспроможності депозитного продукту за формулою (3.1):

$$I = \frac{I_{TA} \times v_{TA} + I_{FA} \times v_{FA}}{I_L} \quad (3.1)$$

де I - інтегральний показник конкурентоспроможності депозитного продукту;

I_{TA} - груповий показник конкурентоспроможності депозитного продукту за технічними характеристиками;

I_{FA} - груповий показник конкурентоспроможності депозитного продукту за функціональними характеристиками;

I_L - груповий показник конкурентоспроможності депозитного продукту за економічними характеристиками;

V_{FA}, V_{TA} - коефіцієнт вагомості групового показника конкурентоспроможності депозитного продукту за технічними, функціональними характеристиками відповідно.

Розрахунок часткових показників конкурентоспроможності депозитного продукту ми пропонуємо визначити за формулою (3.2):

$$q = P_{оцін} / P_{баз}, \quad (3.2)$$

де q - частковий показник конкурентоспроможності депозитного продукту за відповідними характеристиками;

$P_{оцін}$ - значення конкретного параметру конкурентоспроможності депозитного продукту;

$P_{баз}$ - значення конкретного параметру конкурентоспроможності депозитного продукту банку-конкурента.

Показники якості депозитного обслуговування в банку пропонуємо розділити на просторові, інформаційні та професійні (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Показники якості депозитного обслуговування в банку [авторська розробка]

Показник	Характеристика
Просторові	<ul style="list-style-type: none"> - зовнішнє оформлення будівлі; - внутрішнє оформлення офісу; - безпека і охорона офісу; - місце розташування.
Інформаційні	<ul style="list-style-type: none"> - інформація про послуги (присутність рекламних матеріалів; наявність інформації про основні параметри депозитних послуг, її повнота та актуальність); - оформлення інформаційних матеріалів, стендів (відповідність корпоративному стилю, акуратність, різноманітність).
Професійні	<ul style="list-style-type: none"> - наявність консультанта для клієнтів; - компетентність персоналу; - доброзичливість персоналу; - швидкість обслуговування.

Для депозитних банківських послуг, які надаються фізичним особам, ціна не може бути орієнтиром при оцінці конкурентоспроможності послуги, оскільки поряд з доходом для споживача важливе значення мають і нецінові критерії.

Обов'язковою умовою для підвищення конкурентоспроможності банку є розробка стандартів якості депозитних продуктів.

Стандарти якості визначають кількісні та якісні характеристики депозитних продуктів та сприяють забезпечення їх типовості у будь-якій банківській установі. Заходи по розробці стандартів якості для ПАТ «Досліджуваний банк» є одним із пріоритетних завдань, що підвищить конкурентоспроможність депозитних продуктів банку.

Покращення конкурентоспроможності депозитних продуктів може бути досягнуто шляхом виділення оптимальних якостей депозитного продукту, з урахуванням інтересів клієнтів та управління банку, що відображаються у стандарті якості.

Пропонуємо виділити основні етапи розробки стандарту якості

депозитного продукту.

Перший етап розробки повинен враховувати особливості конкретного депозитного продукту, що можуть включати умови його надання, строки, мінімальну суму, тощо. Кожен із зазначених аспектів повинен враховувати інтереси вкладників, їх настрої щодо вкладення коштів, та інтереси управління банку.

Другим етапом є виділення у стандарті якості депозитного продукту основних та додаткових його властивостей.

Основні властивості депозитного продукту мають поєднувати основні умови його надання, що визначаються відповідно до діючого законодавства та ділових звичаїв (банківської практики). Зазвичай, такі властивості визначаються письмовим договором між банком і клієнтом або повідомляються клієнту при продажу продукту.

Додаткові властивості депозитного продукту включають властивості, що характеризують якість обслуговування клієнта при наданні продукту, та властивості, що обмежують ризики банку й клієнта.

Усі властивості депозитного продукту, визначені в стандарті, повинні відповідати вимогам чинного законодавства, а також не призводити до порушень законодавства банком та клієнтом у процесі їх споживання.

Повний набір властивостей банківського продукту визначається в процесі розробки його стандарту якості на основі вивчення ринкового середовища, пропозицій банків-конкурентів, вимог реальних та потенційних клієнтів до продуктів внутрішніх можливостей банку по задоволення потреб клієнтів. При цьому другорядні властивості депозитного продукту, виявлені за результатами такого аналізу, можуть не включатися в стандартизований набір, якщо дані властивості не мають суттєвого впливу на оцінку клієнтами якості продукту.

Стандартизований набір властивостей депозитного продукту повинен переглядатися за результатами зміни зовнішнього або внутрішнього середовища.

Третій етап включає в себе встановлення числових значень властивостей

депозитного продукту у вигляді інтервалу абсолютних або відносних величин. Наприклад, процентна ставка за депозитом може бути прив'язана до середньоринкової ставки за депозитом у регіоні.

Четвертим етапом розробки є встановлення трьох категорій якості за одним і тим же переліком властивостей:

- найвищій категорії якості депозитного продукту відповідає значення якості продукту, що на 95-100 % задовольняє усіх зацікавлених суб'єктів;

- першій категорії якості депозитного продукту відповідають значення якості депозитного продукту, що на 90-95 % задовольняють учасників укладення депозитної угоди;

- другій категорії якості відповідають значення, що на 80-90% задовольняють і клієнта і банк.

Задоволеність учасника депозитної угоди визначається окремо за кожною стандартизованою властивістю депозитного продукту в стандарті у ході його розробки. Ступінь задоволеності кожної зацікавленої сторони якістю депозитного продукту визначається у процентах шляхом ділення кількості властивостей, значення яких задовольняють вимоги клієнта, на загальну кількість стандартизованих властивостей і множенням отриманого результату на 100.

П'ятий етап розробки стандарту якості депозитного продукту передбачає розробку спеціального або типового договору, в якому буде міститись інформація щодо основних та додаткових властивостей депозитного продукту, за винятком змінних числових значень тих властивостей, що можуть встановлюватися індивідуально для кожного клієнта.

Додатково з договором стандарту якості може бути розроблений стандарт організації відповідного процесу, що регламентує надання депозитного продукту. Такий регламент може бути необхідним, якщо за його вимогами повинен буде виконуватись певний параметр зі стандарту якості депозитного продукту (наприклад, час обслуговування клієнта).

Заключним, шостим, етапом розробки стандарту якості депозитного

продукту є його впровадження у відповідності до процедури, що має бути встановлена для стандартів якості депозитних продуктів.

Впровадження стандартів якості сприяє покращенню депозитного обслуговування, та формує корпоративну культуру банку, що безперечно знижує абстрактність (невизначеність) банківських послуг.

Оскільки конкурентне середовище на банківському ринку постійно впливає на зміну вимог клієнтів щодо надання послуг (поступово зростає обізнаність клієнтів у фінансових послугах і з'являються альтернативні варіанти депозитного обслуговування), тому якість депозитних послуг, яка закріплена у стандартах, має періодично коригуватися за допомогою проведення аудиту їх якості.

Здійснювати управління якістю депозитних послуг має спеціально створений підрозділ якості депозитних послуг. Також з метою налагодження ефективного управління якістю послуг необхідно встановити персональну відповідальність співробітників банку за якість депозитного обслуговування.

У ситуації підвищення конкуренції за ресурси клієнтів формування комплексних послуг стає одним із пріоритетних напрямків нецінової конкуренції банків. Причому конкурувати банкам доводиться не тільки з банками, а й іншими фінансовими інститутами, зокрема з кредитними спілками, поштовими відділеннями та іншими.

Незважаючи на те, що деякі послуги, що надаються у комплексі, прямо не пов'язані із залученням ресурсів, однак їх розвиток розширює можливості банку з надання комплексних послуг. Крім того, впровадження й розвиток зазначених послуг дозволить банку залучити нових клієнтів.

Формування комплексних послуг набуває все більшого значення, особливо стосовно корпоративних клієнтів, у зв'язку з чим банки повинні особливу увагу приділяти розробці спеціальних пропозицій з «пакетування» послуг.

На підставі цього доречно розробити пакети послуг, орієнтованих на масового клієнта й на вір-клієнтів. Пакети послуг можна формувати у двох

напрямах: стандартизовані (типові), виходячи з переваг більшості клієнтів, та індивідуальні.

Формування індивідуальних пакетів послуг вимагає безпосереднього контакту та узгодження із клієнтом стосовно вір-клієнтів банку. Для того, щоб пакет послуг повністю відповідав потребам клієнта, потрібно здійснювати поділ клієнтів на групи. Це дасть можливість визначити послуги, які будуть входити до даного пакета і відповідати певному сегменту клієнтів.

Отже, можна зробити висновки, що впровадження в практику банку запропонованої моделі управління якістю депозитних послуг дасть йому змогу утримувати завойовані позиції на ринку депозитних послуг і значно покращити свій імідж серед клієнтів, що значно збільшить приток коштів населення на депозитні рахунки в даному банку в умовах поступового зниження ставок за депозитними угодами. В результаті чого банк наростить свою ресурсну базу й отримає додаткові ресурси для здійснення активних операцій.

3.2 Оцінка конкурентоспроможності депозитних продуктів ПАТ «Досліджуваний банк» за запропонованою методикою

Як у вітчизняній, так і в зарубіжній практиці банківської справи портфель залучених депозитних ресурсів банку є важливою складовою його ресурсної бази. Від ефективності управління депозитним портфелем залежать найважливіші показники діяльності банку - рентабельність і ліквідність.

Для вимірювання якості депозитної послуги пропонуємо використовувати геп-модель, яка базується на тому, що якість будь-якої депозитної послуги - це ступінь і напрямок розходження між клієнтським очікуванням від послуги та фактичним сприйняттям придбаної послуги. Різниця між сприйняттям та очікуванням рівнем депозитної послуги може бути визначена за допомогою п'ятибальної шкали [37].

З метою оцінки якості депозитних послуг у ПАТ Банк «Фінанси та Кредит» нами було проведено анкетування клієнтів даного банку. У опитуванні прийняло участь п'ятдесят чоловік (фізичні особи, які мали діючий вклад у ПАТ «Досліджуваний банк»).

Для проведення анкетування ми визначили показники якості депозитного обслуговування в офісі банку, які оцінювали клієнти:

- компетентність і доброзичливість персоналу;
- швидкість обслуговування;
- наявність консультанта для клієнтів;
- присутність рекламних матеріалів; наявність інформації про основні параметри депозитних послуг, її повнота та актуальність;
- оформлення інформаційних матеріалів, стендів (відповідність корпоративному стилю, акуратність, різноманітність);
- зовнішнє оформлення будівлі;
- внутрішнє оформлення офісу;
- безпека і охорона офісу та ін.

Зазначені нами показники якості депозитного обслуговування відображаються у спеціальному листі-опитувальнику, де групуються в окремі блоки, серед яких нами були виділені:

- загальне враження клієнта від рівня надання депозитної послуги;
- якість обслуговування по вкладам;
- привітність та ввічливість персоналу банку;
- компетентність співробітників: знання інформації та власних повноважень щодо надання клієнту депозитної послуги, уміння співробітника банку продати депозитний продукт;
- швидкість обслуговування;
- широта асортименту депозитних продуктів.

Необхідно підкреслити, що найбільш важливим блоком є загальне враження клієнта від рівня надання депозитної послуги, яке оцінюється клієнтом за п'ятибальною шкалою і на основі якого буде формуватися

загальний рейтинг установи та виявлення слабких місць у наданні якості депозитних послуг та прийняття відповідних заходів щодо їх покращення.

Провівши розрахунок оцінок очікувань якості надання депозитної послуги та рівня її фактичного сприйняття по кожному критерію отримали наступні результати (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Результати дослідження якості депозитних послуг у ПАТ «Досліджуваний банк»

Критерій якості	Рейтинг сприйняття	Рейтинг очікування	Відхилення
Рівень надання депозитної послуги	4,2	4,5	-0,3
Привітність та ввічливість персоналу	4,6	4,2	0,4
Компетентність співробітників	4,3	4,8	-0,5
Швидкість обслуговування	4,0	4,5	-0,5
Асортимент депозитних продуктів	3,6	4,0	-0,4
Інтегральний коефіцієнт якості	4,1	4,4	-0,3

Як можемо побачити з таблиці 3.3, інтегральний коефіцієнт якості становить - 0,3, що говорить про невідповідність якості депозитних послуг в банку очікуванням споживачів.

Найбільшу невдоволеність клієнтів викликає компетентність співробітників та швидкість обслуговування - 0,5. Привітність та ввічливість персоналу банку перевищили очікування клієнтів, коефіцієнт якості для даного критерію становить 0,4.

Проведене дослідження конкурентоспроможності депозитних продуктів дало змогу визначити недоліки роботи ПАТ «Досліджуваний банк», що потребує впровадження відповідних заходів впливу, що пов'язані із посиленням основних слабких місць банку, що визначені клієнтом.

З метою покращення конкурентної позиції банку на даному сегменті ми пропонуємо здійснити наступні заходи:

- впровадження більшої кількості інноваційних депозитних продуктів у

загальний асортимент;

- розширення асортименту депозитних продуктів;
- покращення якості інформаційних матеріалів про депозитні продукти банку;
- збільшити кількість рекламних матеріалів про основні параметри депозитних продуктів;
- організація підвищення кваліфікації працівників банку;
- підготовка консультанта для клієнта, який надаватиме інформацію по різних питаннях.

Розроблений нами опитувальник для клієнтів, був також запропонований банкам-конкурентам ПАТ «Досліджуваний банк» - ПАТ «Альфа-Банк» та ПАТ «Дельта Банк».

Оцінка за п'ятибальною шкалою основних параметрів блоку ступеня задоволеності від надання банком депозитного продукту, дала змогу визначити рейтинги порівнюваних банківських установ.

Як свідчать отримані результати ПАТ «Досліджуваний банк» має результат - 4,3, порівняно з банками-конкурентами: ПАТ «Альфа-Банк» - 4,6, ПАТ «Дельта Банк» - 4,5.

Для розрахунку часткового показника конкурентоспроможності депозитного продукту, у якості значення параметру конкурентоспроможності пропонуємо використовувати процентні ставки за строковими депозитами фізичних осіб у національній валюті ПАТ «Досліджуваний банк», а у якості параметру конкурентоспроможності депозитного продукту банку-конкурента - процентні ставки ПАТ «Альфа-Банк» та ПАТ «Дельта Банк» [38].

Процентні ставки за депозитами фізичних осіб у національній валюті ПАТ «Досліджуваний банк», ПАТ «Альфа-Банк» та ПАТ «Дельта Банк» наведені в таблиці 3.4.

Необхідно зазначити, що ПАТ «Досліджуваний банк» має високі процентні ставки порівняно з банками конкурентами.

Таблиця 3.4 – Процентні ставки за депозитами фізичних осіб у національній валюті ПАТ «Досліджуваний банк», ПАТ «Альфа-Банк» та ПАТ «Дельта Банк» станом на 01.03.2013 р., %

Строк	ПАТ «Досліджуваний банк» ($P_{\text{оцін}}$)	ПАТ «Альфа-Банк» ($P_{\text{баз1}}$)	ПАТ «Дельта Банк» ($P_{\text{баз2}}$)
3 місяці	16,50	14,50	16,00
6 місяців	17,50	17,00	16,50
12 місяців	19,00	19,50	17,50
24 місяців	16,50	20,00	18,00

Для оцінки показників, що будуть розраховуватись, важливим є їх порівняння з показниками, що будуть розраховані для конкурентів, що дасть змогу нам оцінити конкурентоспроможність депозитних продуктів нашого банку. Отже, будемо розраховувати q_1 , q_2 для ПАТ «Досліджуваний банк», q_3 , q_4 для ПАТ «Альфа-Банк» та q_5 , q_6 для ПАТ «Дельта Банк».

Отримані значення часткових показників конкурентоспроможності депозитного продукту за кожним банком наведемо в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 – Часткові показники конкурентоспроможності депозитного продукту ПАТ «Досліджуваний банк», ПАТ «Альфа-Банк» та ПАТ «Дельта Банк»

Строк депозиту	ПАТ «Досліджуваний банк»		ПАТ «Альфа-Банк»		ПАТ «Дельта Банк»	
	q_1	q_2	q_3	q_4	q_5	q_6
3 місяці	1,14	1,03	0,88	0,91	0,97	1,10
6 місяців	1,03	1,06	0,97	1,03	0,94	0,97
12 місяців	0,97	1,09	1,03	1,11	0,92	0,90
24 місяців	0,83	0,92	1,21	1,11	1,09	0,90

На основі таблиці 3.5 можна визначити, що значення показників q_1 , q_2 для ПАТ «Досліджуваний банк» та q_3 , q_4 для ПАТ «Альфа-Банк» є максимальними: q_1 , q_2 коливаються в межах 0,83 - 1,14, q_3 , q_4 - в межах 0,88 - 1,21. Значення показників q_5 , q_6 для ПАТ «Дельта Банк» є найменшими порівняно з

розрахованими значеннями показників двох інших банків та складають 0,90-1,10.

На основі таблиці 3.4, дамо бальну оцінку економічному показнику (q_e) за п'ятибальною шкалою порівнюючи середньо ринкові та пропоновані ставки конкурентів. Отримані дані занесемо в таблицю 3.6.

Таблиця 3.6 – Бальна оцінка економічного показника депозитного продукту (процентних ставок) ПАТ «Досліджуваний банк», ПАТ «Альфа-Банк» та ПАТ «Дельта Банк»

Строк депозиту	ПАТ «Досліджуваний банк»		ПАТ «Альфа-Банк»		ПАТ «Дельта Банк»	
	q_{e1}	q_{e2}	q_{e3}	q_{e4}	q_{e5}	q_{e6}
3 місяці	5,0	5,0	3,8	4,1	4,7	5,0
6 місяців	5,0	5,0	4,7	5,0	4,4	4,7
9 місяців	4,7	5,0	5,0	5,0	4,2	4,9
12 місяців	3,3	4,2	5,0	5,0	5,0	4,9

На основі проведених розрахунків можемо стверджувати про успішну процентну політику ПАТ «Досліджуваний банк» у сфері депозитних продуктів, що підтверджується значеннями показників конкурентоспроможності депозитного продукту порівняно з банками-конкурентами.

Аналогічно таблиці 3.6, визначимо бальну оцінку для технічних параметрів депозитного продукту.

Таблиця 3.7 – Бальна оцінка технічного показника депозитного продукту ПАТ «Досліджуваний банк», ПАТ «Альфа-Банк» та ПАТ «Дельта Банк»

ПАТ «Досліджуваний банк»		ПАТ «Альфа-Банк»		ПАТ «Дельта Банк»	
q_{TA1}	q_{TA2}	q_{TA3}	q_{TA4}	q_{TA5}	q_{TA6}
4,0	4,2	4,7	4,6	4,7	4,5

Окрім вищенаведених показників можемо запропонувати розраховувати

інтегральний показник конкурентоспроможності депозитного продукту порівняно з конкурентами за економічними, технічними та функціональними параметрами.

Чим вище значення інтегрального показника конкурентоспроможності депозитного продукту, тим більш конкурентоспроможним буде депозитний продукт.

Значення інтегрального показника конкурентоспроможності депозитного продукту для ПАТ «Досліджуваний банк» становить 55 %, ПАТ «Альфа-Банк» - 71 %, ПАТ «Дельта Банк» - 64 %, тобто рівень конкурентоспроможності депозитних продуктів банку порівняно з конкурентами є невисоким.

На основі проведених розрахунків можна стверджувати, що рівень конкурентоспроможності депозитних продуктів ПАТ «Досліджуваний банк» є стабільним за рахунок економічного параметру (процентних ставок), проте не характеризується високою якістю через недоліки технічних та функціональних параметрів.

Банк має середній рівень конкурентоспроможності депозитних продуктів, заходи банку щодо забезпечення конкурентоспроможності депозитних продуктів достатньо ефективні, цілі і задачі механізму забезпечення конкурентоспроможності депозитних продуктів частково досягнуті, але необхідно розробити додаткові заходи щодо забезпечення конкурентоспроможності депозитних продуктів.

Оцінка якості депозитних послуг є дуже важливим елементом системи управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел. Вона не лише надає базу для аналізу та прийняття управлінських рішень, але й забезпечує зворотний зв'язок, необхідний для будь-якої стійкої та здатної до розвитку банківської установи.

Підвищення якості депозитних послуг, з нашої точки зору, може сприяти утриманню лідируючої позиції банку на даному сегменті ринку за одночасного зниження процентних ставок.

Найвищий ступінь якості депозитної послуги може бути досягнений лише за рахунок дотримання послідовних етапів обслуговування: до укладання угоди та відкриття рахунку, під час функціонування рахунку й після завершення строку дії депозитної угоди. Наявність перелічених етапів значно підвищить рівень задоволення клієнтів, створить у них відчуття унікальності отриманих послуг, що забезпечить банку конкурентні переваги.

Внаслідок постійних змін очікувань клієнтів під впливом зростаючої конкуренції на банківському ринку менеджери банківських установ вимушені працювати над підвищенням якості депозитних послуг. Така робота має носити регулярний характер і бути чутливою до змін потреб споживачів. Це зумовлює необхідність удосконалення процесу управління якістю депозитних послуг.

Отже, для підвищення якості депозитного обслуговування ми пропонуємо розробку стандарту якості депозитного обслуговування.

Тобто, розробка стандарту якості депозитного продукту повинна включати наступні етапи:

- вираховування особливостей конкретного депозитного продукту, що можуть включати умови його надання, строки, мінімальну суму, тощо;
- виділення у стандарті якості депозитного продукту основних та додаткових його властивостей;
- встановлення трьох категорій якості за одним і тим же переліком властивостей: найвищої, першої та другої;
- розробка спеціального або типового договору;
- впровадження стандарту у відповідності до процедури, що має бути встановлена для стандартів якості депозитних продуктів.

Стандарти якості визначають кількісні та якісні характеристики депозитних продуктів та сприяють забезпечення їх типовості у будь-якій банківській установі. Заходи по розробці стандартів якості для ПАТ «Досліджуваний банк» є одним із пріоритетних завдань, що підвищить конкурентоспроможність депозитних продуктів банку.

Висновки до розділу 3

Динамічність ринку банківських послуг та загострення конкуренції на ньому змусили банки вести пошук додаткових шляхів отримання конкурентних переваг. Цінові характеристики депозитних продуктів не являються головним критерієм при виборі клієнтами банку обслуговування, значно посилилася роль якості обслуговування в банківській установі. Тому актуальним на сьогодні для банків є проведення аналізу рівня конкурентоспроможності банківських послуг, які надаються саме фізичним особам.

Конкурентоспроможність депозитного продукту нами запропоновано визначати як відносний динамічний показник, що дозволяє оцінити співвідношення його якісних та вартісних характеристик порівняно з продуктами-конкурентами та визначити на цій основі фактичний рівень конкурентоспроможності.

Для вимірювання якості депозитної послуги ми пропонуємо використовувати геп-модель, яка базується на тому, що якість будь-якої депозитної послуги - це ступінь і напрямок розходження між клієнтським очікуванням від послуги та фактичним сприйняттям придбаної послуги. З метою оцінки якості депозитних послуг у ПАТ Банк «Фінанси та Кредит» нами було проведено анкетування клієнтів даного банку.

Розрахунок часткового показника конкурентоспроможності депозитного продукту дав змогу стверджувати про успішну процентну політику ПАТ «Досліджуваний банк» у сфері депозитних продуктів, що підтверджується значеннями показників конкурентоспроможності депозитного продукту порівняно з банками-конкурентами.

Розрахунок інтегрального показника конкурентоспроможності депозитного продукту порівняно з конкурентами за економічними, технічними та функціональними параметрами, показав що, що рівень конкурентоспроможності депозитних продуктів ПАТ «Досліджуваний банк» є стабільним за рахунок економічного параметру (процентних ставок), проте не

характеризується високою якістю через недоліки технічних та функціональних параметрів.

Заходи по розробці стандартів якості для ПАТ «Досліджуваний банк» є одним із пріоритетних завдань, що підвищить конкурентоспроможність депозитних продуктів банку.

На основі отриманих даних було визначено комплекс заходів щодо підвищення якості депозитних послуг в ПАТ «Досліджуваний банк» реалізація яких дасть змогу банку не лише утримати провідні позиції на ринку депозитних послуг, але й значно покращити свій імідж серед клієнтів.

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ У
ПАТ «ДОСЛІДЖУВАНИЙ БАНК»

4.1 Система управління охороною праці у ПАТ «Досліджуваний банк»

Складовою частиною управління будь-якої установи, у тому числі банку, є система охорони праці. Управління охороною праці передбачає підготовку, прийняття та реалізацію рішень щодо здійснення організаційних, технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів, що спрямовані на забезпечення безпеки, збереження здоров'я, а також працездатності людини у процесі праці.

В системі управління охорони праці реалізуються наступні функції:

- організація і координація роботи по охороні праці;
- стимулювання роботи по удосконаленню охорони праці.

У ПАТ «Досліджуваний банк» об'єктом управління є діяльність його служб і відділів щодо забезпечення безпеки праці на робочих місцях працівників. Організаційно-методична робота з управління охороною праці в банку здійснюється працівником служби охорони праці.

Функціональні обов'язки з охорони праці в банку виконують Голова Правління ПАТ «Досліджуваний банк», а також керівники відділів та працівник служби охорони праці - інженер з охорони праці, які підпорядковуються першому. Розподіл обов'язків підкріплюється Посадовими інструкціями цих посадових осіб [71].

Так, до основних функцій працівника служби охорони праці належить:

- оперативно-методичне керівництво роботою з охорони праці;
- розробка заходів щодо досягнення встановлених нормативів безпеки, та гігієни праці;
- проведення вступного інструктажу з питань охорони праці для працівників;

- розробка положень, інструкцій, інших нормативних актів про охорону праці, що діють в межах установи та відповідають загальноприйнятим положенням (інструкціям, законам);

- забезпечення працівників правилами, стандартами, нормами, положеннями, інструкціями та іншими нормативними актами з охорони праці та контроль за їх дотриманням;

- підготовка статистичних звітів банку з питань охорони праці;

- підвищення кваліфікації і перевірку знань посадових осіб з питань охорони праці;

- участь у роботі комісії з питань атестації робочих місць за умовами праці;

- сприяння впровадження у виробництво досягнень науки і техніки у т. ч. ергономіки і прогресивних технологій, сучасних засобів захисту працюючих, населення і навколишнього середовища;

- розгляд листів, заяв та скарг працюючих з питань охорони праці, тощо.

Тобто у відділенні ПАТ «Досліджуваний банк» у м. Суми систему охорони праці забезпечує один працівник, який має інженерно-технічну освіту, при чому загальна кількість працюючих складає 6 осіб [61].

Разом з тим ефективність роботи з охорони праці залежить не лише від кількості працівників СОП, а й багатьох інших факторів, зокрема від стану нормативно-правової бази, якою керується банк у своїй роботі. Тому ми спробували провести аудит загальнообов'язкових та внутрішніх нормативних документів ПАТ «Досліджуваний банк» (додаток С), в результаті якого прийшли до висновку, що загалом основні нормативно-правові акти, що регулюють положення щодо охорони праці безпосередньо в банківських установах наявні в ПАТ «Досліджуваний банк» та відповідають чинному законодавству, а також належним чином реалізуються їх положення.

Далі дамо оцінку виконання положень нормативно-правових актів щодо охорони праці в відділенні № 33 філії «Полтавське РУ» ПАТ Банк «Фінанси та Кредит» в м. Суми (табл. 4.1).

Таблиця 4.1 – Відповідність нормативним положенням ОПБНС на об’єкті дослідження

Назва діючого в установі (організації) нормативного документу	Розділ, пункт, інформація, на які йдеться посилання	Відповідність нормативним положенням
1	2	3
Інструкція з питань ОП у відділенні ПАТ «Досліджуваний банк» у м. Суми	п. 4.2: проведення вступного, первинного, повторних, позапланових та цільових інструктажів; п. 4.2.3 проведення повторних інструктажів не рідше раз на 6 місяців	Відповідає
Наказ МОЗ від 21.05.07 № 246	п. 5.3 за кошти роботодавця проводяться попередні і періодичні медичні огляди працівників щорічно	Відповідає
Постанова КМУ від 25.08.04 № 1112	п. 6.1 у разі настання нещасних випадків, професійних захворювань і аварій, роботодавець повинен організовувати розслідування та вести облік таких нещасних випадків	Відповідає
Постанова КМУ від 17.11.97 № 1290	Розділ 12 п. 58: право робітників, що працюють з ЕОМ на щорічну додаткову відпустку тривалістю до 4-х календарних днів	Додаткові відпустки фактично не надаються
Наказ МОЗ та Держнаглядохорон праці від 23.09.95 № 263/121	Посадові особи та інші працівники зайняті на роботах, зазначених у Переліку робіт з підвищеною небезпекою проходять щороку спеціальне навчання і перевірку знань відповідних нормативно-правових актів з ОП	Відповідає

Також у колективному договорі, що укладається між трудовим колективом і роботодавцем, розділ 7 «Умови і охорона праці» регламентує основні положення по охороні праці при наймі працівника на роботу (зокрема визначаються зобов’язання адміністрації, щодо створення та забезпечення здорових і безпечних умов праці робітників банку, та працівників - безумовно виконувати норми, правила та інструкції з організації та охорони праці.

Таким чином, в цілому ПАТ «Досліджуваний банк» дотримується основних вимог законодавства з охорони праці, але, вважаємо, за необхідне все-таки вести облік нещасних випадків та травматизму в процесі праці, що в майбутньому зможе слугувати важливим моментом для зменшення кількості випадків тимчасової непрацездатності, а відповідно і витрат на них.

Що стосується витрат на охорону праці, то передбачено, що їх сума

складає 0,5% від обсягу наданих банком послуг, але облік цих витрат ПАТ «Досліджуваний банк» не здійснює, що є негативним моментом у роботі СОП. Ця проблема потребує негайного вирішення, зокрема, для початку, доцільно щомісяця підводити підсумки, групувати їх, аналізувати та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки (чому були понесені ті чи інші витрати, вони є доцільними, частково доцільними чи не доцільними взагалі, в який період ці витрати вищі та з чим це пов'язано); надалі ж стане можливим планування витрат на охорону праці, а відповідно здійснюватиметься контроль витрат, що може певним чином відбитися на фінансовому результаті банку. Облік цих витрат може здійснювати як працівник СОП, так і бухгалтер, а їх аналіз, планування та прийняття управлінських рішень з питань охорони праці - безпосередньо інженер з охорони праці. Вважаємо, що доречно було б дані про витрати (їх суму) згрупувати у таблицю наведену в додатку Т, що дасть змогу мінімізувати витрати часу на їх аналіз та включатиме весь перелік витрат на охорону праці за певний період.

Узагальнюючи отриману інформацію щодо стану охорони праці в ПАТ «Досліджуваний банк», склали Акт перевірки (додаток У), в якому надана суб'єктивна оцінка (за п'ятибальною шкалою) стану організації охорони праці за її складовими: організаційні заходи, забезпечення безпечного проведення виробничого процесу, забезпечення повітряно-теплого режиму, нормальної освітленості і гігієни, безпечна експлуатація електрообладнання, пожежна безпека, пропаганда знань з охорони праці, додержання трудового законодавства та громадський контроль. В результаті отримали середній бал стану охорони праці в ПАТ «Досліджуваний банк» вищий середнього, а саме - 4,0.

Таким чином, можна стверджувати, що система охорони праці в ПАТ «Досліджуваний банк» організована належним чином та відповідає практично всім нормам чинного законодавства. Вважаємо, лише, що доцільно було б відкоригувати деякі моменти:

- почати ведення обліку нещасних випадків і професійного травматизму

в процесі праці;

- розробити графік планово-попереджувального ремонту електро- та вентустановок, електроосвітлення тощо;
- накладання дисциплінарних стягнень за невиконання норм з охорони праці;
- забезпечити наявність правил інструкцій по охороні праці в кабінетах і відділах.

4.2 Аналіз небезпечних і шкідливих факторів умов праці у ПАТ «Досліджуваний банк»

Важливу роль у забезпеченні здоров'я населення відіграє гігієна як профілактична наука та санітарія як її практичне втілення. Санітарно-гігієнічне забезпечення умов праці в банку передбачає правильну організацію робочого місця, дотримання відповідних режимів праці, навчання з питань охорони праці, а також постійний контроль та нагляд за виконанням робіт.

Місце розташування будівлі банку є зручним як з економічної точки зору, так і санітарно-гігієнічної. Щодо другого, то:

- банк розташований неподалік від автомобільної дороги, але не настільки близько, щоб це зумовлювало підвищений рівень шуму, вібрації чи запиленості;
- поблизу не проходять залізничні колії;
- поруч з будівлею банку посаджені дерева на такій відстані, що вони не закривають небосхил, тому не зменшують природну освітленість;
- біля банку розташовані приміщення торгових, а не виробничих організацій, тому рівень шуму та вібрації знаходяться в допустимих межах.

Рівень шуму на робочих місцях осіб, що працюють з ЕОМ, не перевищують 45 дБА (при можливих 65 дБА), а рівень вібрації

віброприскорення не перевищує 70 дБ (при допустимих 83 дБ) [68].

Хоча, поки що рівень зашумованості не перевищує допустимих меж, та все ж банк повинен розробляти заходи для зниження шуму, такими можуть бути:

- застосування шумопоглинаючих матеріалів;
- акустична обробка приміщень (підвісні стелі);
- розташування джерел шуму в ізольованих приміщеннях тощо.

Наступним кроком дослідження було визначення загального освітлення приміщення, оскільки його недостатність може призвести до зорового напруження, втоми очей, а надалі й погіршення зору.

Так, в Банк «Досліджуваний банк» для освітлення приміщення відділення використовуються люмінесцентні лампи низького тиску ЛБ 20 потужністю 20 Вт і напругою 220 В та світловим потоком 1180 лм [47].

Дуже добре освітлення приміщення: як природне (два вікна по довжині приміщення), так і штучне (загальні та настільні лампи), що складає 370 лк (при нормі 300 лк). Середня температура повітря в приміщенні складає 21°C – 23 °C [54].

У банку витримані ергономічні параметри робочих місць [25]:

- стіни пофарбовані у теплий жовтий колір, що сприяє підвищенню продуктивності розумової праці впливає;
- є можливість забезпечити підтримання оптимальної робочої пози працівника (зручність стільця, оптимальна віддаленість від монітору ПК, змога дістати всі необхідні речі, що знаходяться на столі, тощо);
- робоче місце організоване таким чином, що на робочому столі можуть розміщуватися ПК зі всіма необхідними пристроями, а також документи, журнали, тощо;
- витримані умови мікроклімату (температура, рухливість повітря, відносна вологість повітря, інтенсивність теплового випромінювання);
- забезпечуються нормативні показники шуму, вібрації та освітлення приміщення тощо.

У процесі дослідження санітарно-гігієнічного забезпечення умов праці в банку доцільно було б проаналізувати стан травматизму і професійних захворювань та причини їх виникнення, але в ПАТ «Досліджуваний банк» їх облік не здійснюється, бо вважається, що в банківській установі виробничого травматизму бути не може. Тому не маємо змоги оцінити рівень травматизму.

Взагалі слід сказати, що працівники банку все ж таки можуть отримати травми на робочому місці. Зокрема, останнім часом досить часто відбуваються пограбування банків, так наприклад, касир банку працює з грошовими коштами, які під час інкасації злочинні угруповання можуть спробувати пограбувати; в результаті цього виникає небезпека отримати вогнепальне поранення. Також є небезпека отримати травми під час виїзду працівника на оцінку об'єкта майна при здійсненні угоди кредитування. Крім того в банку ж працюють не лише ті, хто займаються банківською діяльністю, але й працівники, які виконують господарські роботи: прибиральниця може отримати ушкодження певним миючим засобом (випадково потрапить на слизову оболонку), чи столяр може впасти з драбини та отримати виробничу травму під час виконання своїх безпосередніх обов'язків тощо.

Тому, вважаємо, за необхідне здійснювати облік виробничого травматизму, в першу чергу, для підвищення рівня санітарно-гігієнічного забезпечення умов праці в ПАТ «Досліджуваний банк».

У свою чергу, мали змогу підрахувати показник непрацездатності та показники інтенсивності випадків захворювань. Так, за три останні роки кількість захворювань працівників банку змінювалася скачкоподібно, та найбільший коефіцієнт втрати робочого часу спостерігався в 2011 році, протягом якого на кожного працівника припадало близько 1,3 дні непрацездатності. Тимчасова непрацездатність працівників в більшості випадків - це гострі респіраторні захворювання, тому віднести їх безпосередньо до професійних захворювань не можна. Відмітимо також, що протягом 2012 року число захворювань знизилось.

Причини захворювань працівників можуть бути різними, розглянемо

можливі фактори небезпечного впливу в банку (табл. 4.2)

Таблиця 4.2 – Вплив небезпечних та шкідливих виробничих факторів на здоров'я працівників банку [складено автором на основі 25,68]

Найменування фактору	Джерело виникнення фактору	Характер впливу фактору на людину
Електромагнітне випромінення	Оргтехніка (комп'ютер, принтер, факс)	Розлади нервової, серцево-судинної системи, коливання внутрішньочерепного тиску.
Нестача природного освітлення	Замалі розміри вікон чи наявність лише одного вікна	Вплив на зорові аналізатори, погіршення зору
Низька контрастність кольорового оформлення приміщення	Кольорове вирішення інтер'єру	Вплив на зорові аналізатори, погіршення кольоросприйняття
Неергономічна організація робочого місця	Розміри та габарити робочого місця	Вплив на статуру, положення окового яблука
Замалі розміри приміщення для двох працівників	Конструкція будівлі	Невідповідність встановленим нормам, нервово перенапруження
Виникнення статичної електрики	Оргтехніка (дисплей комп'ютера, принтер)	Теплова та біологічна дія на організм людини
Психоемоційне навантаження	Високий рівень відповідальності, велика кількість обов'язків	Вплив на нервову систему
Ультразвукове випромінення	Персональний комп'ютер	Вплив на серцево-судинну, ендокринну системи та загальний стан організму
Порушення кліматичного режиму приміщення влітку	Відсутність системи клімат-контролю	Можливість теплового удару, збої у терморегуляційних процесах організму

Хоча більшість із факторів в даний час для ПАТ «Досліджуваний банк» не є актуальними, та все ж виключати можливість їх появи не можна, тому СОП повинна постійно контролювати та підтримувати належні санітарно-гігієнічного умови праці робітників.

Отже, провівши поверхневий аналіз санітарно-гігієнічного забезпечення умов праці в банку приходимо до висновку, що загалом вони відповідають нормам, але є певні моменти, на які треба звернути увагу, зокрема:

- розташування робочих місць працівників таким чином, щоб максимальною мірою оптимізувати ергономічні умови, а відповідно й

підвищити продуктивність праці;

- підтримання оптимальних умов мікроклімату в приміщенні, а також шуму, вібрації, опалення, освітлення та кондиціонування;
- розробка графіків технологічних перерв бухгалтерів;
- зниження рівня електромагнітного випромінювання (встановлення захисних фільтрів для моніторів);
- здійснення постійного контролю за станом технічних пристроїв;
- контроль пожежо- та електробезпеки, так зокрема, електрочайник, що використовується в бухгалтерії бажано прибрати (перенести до кухні), так як при ввімкненні виникає висока напруга, а якщо в цей час працюють ще й інші електроприлади, це може призвести до збоїв, замикань в електросітці, пожежі;
- введення практики обліку виробничого травматизму;
- пропаганда здорового способу життя з метою мінімізації тимчасової непрацездатності працівників.

4.3 Безпека в надзвичайних ситуаціях у ПАТ «Досліджуваний банк»

Одним із найважливіших факторів, що зумовлює безпечні умови праці є пожежна безпека.

Відповідальними за протипожежну організацію і дотримання протипожежного режиму в ПАТ «Досліджуваний банк» є Голова Правління банку та інженер з охорони праці.

Приміщення відділення банку з вибухопожежонебезпеки відноситься до категорії Д, згідно НАПБ Б.07.005-86 (ОНТП-24-86), а по пожежонебезпечній зоні (відповідно до ДНАОП 0.00-1.32-01 (ПУЕ-87)) відноситься до класу П-Па. У цілому будівля банку має II ступінь вогнестійкості [47].

У приміщенні горючими речовинами є: шумопоглинаючі матеріали, двері, папір, корпуси ПК, ізоляція силових кабелів, обмотки радіотехнічних

деталей, тощо.

Надійна робота електричних схем у цілому і окремих її елементів зокрема, забезпечується лише при визначених значень температури, вологості та при заданих електричних параметрах. При невідповідності умов експлуатації можуть виникнути пожежонебезпечні ситуації. Серйозну небезпеку являють собою різноманітні електроізоляційні матеріали, що використовуються для захисту радіодеталей від зовнішніх впливів і які складаються з горючих складових, при горінні яких виділяється велика кількість отруйного диму, пожежонебезпечні кабельні лінії. Для зниження небезпеки загорання в банку кабелі обладнані вогнезахисним покриттям. Тобто потенційними джерелами виникнення пожежі в приміщенні можуть бути коротке замкнення в освітлювальній мережі, коротке замкнення в апаратурі, перегрівання приладів в процесі роботи, пошкодження ізоляції електрообладнання [14].

Відповідно до ГОСТ 12.1.004-91 пожежна безпека забезпечується системами запобігання пожежі, пожежного захисту, організаційно-технічними заходами. Оскільки причинами виникнення пожежі у приміщенні банку можуть бути несправність електропроводки, устаткування, коротке замикання, перегрів апаратури чи блискавка, система запобігання пожежі в ПАТ «Досліджуваний банк» передбачає:

- контроль та профілактика ізоляції, наявності плавких вставок і запобіжників в електронному устаткуванні;
- заземлення - для захисту від статичної напруги;
- захист від блискавок будівель і устаткування;
- вільний доступ до мережних рубильників і вимикачів;
- система автоматичного відключення мережі (на випадок короткого замкнення) тощо.

Серед персоналу проводяться навчання та інструктажі щодо правил пожежної безпеки. Дії працюючих при виникненні пожежі визначаються інструкцією, в якій також описана послідовність надання першої медичної допомоги, а медична аптечка знаходиться на робочому місці інженера з

охорони праці.

На випадок виникнення пожежі, приміщення банку обладнане засобами автоматичного пожежогасіння та повідомлення і сигналізації про пожежу [22], крім того, для боротьби з пожежами в приміщенні ПАТ «Досліджуваний банк» є два вуглеводневих вогнегасники (ОУ-5) - для гасіння електрообладнання, два порошкових (ОПУ-5) і один хімічний пінний (ОХП-10) вогнегасник - для гасіння об'єктів, що не є під напругою; можуть використовуватись також сухий пісок та вода [57,72].

На стіні перед виходом з приміщення банку є план евакуації при виникненні пожежі (додаток Ф) та номер телефону для виклику пожежної команди – 101 [13]. Для евакуації працюючих використовуються двері шириною 1,1м. За час існування банку випадків виникнення пожеж не було, що пояснюється високим рівнем пожежобезпеки.

Узагальнюючи дослідження безпеки в надзвичайних ситуаціях, зокрема при виникненні пожеж у ПАТ «Досліджуваний банк», зауважимо, що в банку належним чином організовано заходи по попередженню виникнення пожежі та обмеження поширення вогню, наявні всі необхідні для цього засоби. Разом з тим, потрібно постійно підтримувати в належному стані засоби гасіння пожежі (заряджати вогнегасника) та застосовувати превентивні заходи і контролювати за мірою безпеки в банку.

Висновки до розділу 4

На основі проведеного аналізу стану охорони праці в ПАТ «Досліджуваний банк» можна зробити висновок, що в цілому організація та управління охороною праці здійснюється належним чином (4 бали з 5 можливих), але все ж наявні й певні недоліки. Тому, вважаємо, що для підвищення існуючого рівня охорони праці в банку, доцільно застосувати

наступні заходи:

- почати ведення обліку травматизму в процесі праці;
- розробити графік планово-попереджувального ремонту електро- та вентустановок, електроосвітлення тощо;
- забезпечити наявність правил інструкцій по охороні праці в кабінетах і відділах;
- підтримувати оптимальні умови мікроклімату в приміщенні, а також шуму, вібрації, опалення, освітлення та кондиціонування;
- розробити графіки технологічних перерв працівників;
- здійснювати постійний контроль за станом технічних пристроїв;
- контролювати стан пожежо- та електробезпеки;
- підтримувати в належному стані засобів гасіння пожежі та інших засобів безпеки, а також застосовувати превентивні заходи виникнення НС, тощо.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження, можна стверджувати, що депозитні (залученні) ресурси банку - це сукупність тимчасово вільних, залучених банком коштів юридичних і фізичних осіб (залишки на поточних рахунках, кошти на строкових (депозитних) рахунках), які використовуються для здійснення банківської діяльності та підтримання ліквідності.

Для диверсифікації власного депозитного портфеля, банки залучають різні види депозитних ресурсів. Класифікація депозитів (вкладів) проводиться за різноманітними ознаками, такими як: вид і статус вкладників; валюта депозиту (вкладу); термін залучення; вид депозитних ставок проценту; особливості нарахування і сплати процентів по депозиту (вкладу).

Формування банком ресурсів проходить під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів. Дослідження, проведені в роботі, дозволяють виділити основні важелі впливу на динаміку змін структури залучених ресурсів банку, а саме: стан зовнішнього середовища, інфляцій очікування, ступінь довіри клієнтів до банківської установи, обсяг вільних грошових коштів та зацікавленість населення у їх капіталізації, пропонований спектр депозитних продуктів та безпосередньо доходи населення.

Для досягнення необхідної структури, рівня та обсягів витрат за депозитними ресурсами банки використовують цінові і нецінові методи управління залученням коштів.

Банки можуть заохочувати вкладників шляхом нарахування й сплати простих і складних процентів. Нецінові методи управління залученими коштами банку базуються на використанні різноманітних прийомів заохочення клієнтів, які безпосередньо не пов'язані зі зміною рівня депозитних ставок. До таких прийомів належить реклама, поліпшений рівень обслуговування, розширення сектору пропонованих банком послуг та рахунків, комплексне обслуговування, види безкоштовних послуг тощо.

Система забезпечення управління залученням ресурсів з депозитних джерел складається з організаційного, інформаційного та нормативного забезпечення.

Процес управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел повинен здійснюватися на всіх структурних рівнях - від стратегічного (на якому визначаються цілі діяльності банку на ринку депозитних послуг) до рівня, на якому безпосередньо здійснюються операції по залученню ресурсів з депозитних джерел.

Метою управління депозитними ресурсами є забезпечення залучення достатнього обсягу коштів для здійснення активних операцій на вигідних для банку умовах, в обсязі і порядку, визначених чинним законодавством.

На основі проведеного аналізу загального фінансового стану ПАТ «Досліджуваний банк» можна зробити висновок, що ефективність діяльності банку поступово покращується, про що свідчить отримання прибутку банком у 2012 році.

У структурі зобов'язань банку найбільшу частку складають кошти банків та кошти фізичних осіб розміщені на строкових та поточних рахунках. Ресурсна база банку є диверсифікованою.

Депозитна політика ПАТ «Досліджуваний банк» є оптимальною щодо структури депозитних ресурсів. Серед коштів клієнтів переважають строкові вклади, що здійснює позитивний вплив на ресурсну базу банку, оскільки вони є найбільш стабільною частиною ресурсного потенціалу банку.

Кредитний портфель банку є недостатньо диверсифікованим, кредити надані юридичним особам займають найбільшу частку у структурі наданих кредитів банком.

Основними суб'єктами системи управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел ПАТ «Досліджуваний банк» є департамент депозитних операцій і департамент маркетингу. Механізм управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел передбачає його планування, аналіз та контроль. Стратегічним планом банку є депозитна політика, яку визначає спостережна

рада банку. У процесі розробки механізму депозитної політики банку беруть участь різні структурні підрозділи, зокрема відділ маркетингу, менеджменту, обліково-операційний відділ, депозитний відділ.

Для досягнення необхідної структури, рівня та обсягів витрат за депозитними ресурсами ПАТ «Досліджуваний банк» використовує цінові і нецінові методи управління залученням коштів.

При використанні нецінових методів банк віддає перевагу медіа-рекламі, до якої відноситься реклама в ЗМІ (пресі, телебаченні, радіо тощо), а також реклама в транспорті та на вулицях.

Динамічність ринку банківських послуг та загострення конкуренції на ньому змусили банки вести пошук додаткових шляхів отримання конкурентних переваг. Цінові характеристики депозитних продуктів не являються головним критерієм при виборі клієнтами банку обслуговування, значно посилилася роль якості обслуговування в банківській установі.

Тому актуальним на сьогодні для банків є проведення аналізу рівня конкурентоспроможності банківських послуг, які надаються саме фізичним особам. Виходячи з цього, особливої актуальності набуває визначення оптимального співвідношення цінових та нецінових факторів, які визначають рівень конкурентоспроможності окремих банківських продуктів.

Конкурентоспроможність банківського продукту нами запропоновано визначати як відносний динамічний показник, що дозволяє оцінити співвідношення його якісних та вартісних характеристик порівняно з продуктами-конкурентами та визначити на цій основі фактичний рівень конкурентоспроможності.

Для підвищенні ефективності механізму забезпечення конкурентоспроможності депозитних продуктів пропонуємо зосередити увагу на внутрішніх факторах, оскільки лише вони чутливі до управлінського впливу і саме на них зосереджуються заходи по забезпеченню планового рівня конкурентоспроможності депозитного продукту.

Для вимірювання якості депозитної послуги потрібно використовувати

геп-модель, яка базується на тому, що якість будь-якої депозитної послуги - це ступінь і напрямок розходження між клієнтським очікуванням від послуги та фактичним сприйняттям придбаної послуги.

З метою оцінки якості депозитних послуг у ПАТ Банк «Фінанси та Кредит» нами було проведено анкетування клієнтів даного банку. У опитуванні прийняло участь п'ятдесят чоловік (фізичні особи, які мали діючий вклад у ПАТ «Досліджуваний банк»). Серед визначених критеріїв найбільшу невдоволеність клієнтів викликає компетентність співробітників та швидкість обслуговування - 0,5. Привітність та ввічливість персоналу банку перевищили очікування клієнтів, коефіцієнт якості для даного критерію становить 0,4.

Розрахунок часткового показника конкурентоспроможності депозитного продукту дав змогу стверджувати про успішну процентну політику ПАТ «Досліджуваний банк» у сфері депозитних продуктів, що підтверджується значеннями показників конкурентоспроможності депозитного продукту порівняно з банками-конкурентами.

На основі отриманих даних було визначено комплекс заходів щодо підвищення якості депозитних послуг в ПАТ «Досліджуваний банк» реалізація яких дасть змогу банку не лише утримати провідні позиції на ринку депозитних послуг, але й значно покращити свій імідж серед клієнтів.

На основі проведеного аналізу стану охорони праці в ПАТ «Досліджуваний банк» можна зробити висновок, що в цілому організація та управління охороною праці здійснюється належним чином (4 бали з 5 можливих), але все ж наявні й певні недоліки. Тому, вважаємо, що для підвищення існуючого рівня охорони праці в банку, доцільно застосувати наступні заходи:

- підтримувати оптимальні умови мікроклімату в приміщенні, а також шуму, вібрації, опалення, освітлення та кондиціонування;
- здійснювати постійний контроль за станом технічних пристроїв;
- підтримувати в належному стані засобів гасіння пожежі та інших засобів безпеки, а також застосовувати превентивні заходи виникнення НС, тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абралава, Н. А. Депозитный потенциал коммерческого банка [Текст] / Н. А. Абралава // Вісник Української академії банківської справи. – 2004. – № 2 (17). – С. 62-66.
2. Алілуйко, М. С. Особливості формування залучених ресурсів банками України в сучасних умовах [Текст] / М. С. Алілуйко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – № 10. – С. 60-65.
3. Аналіз банківської діяльності [Текст] : підруч. / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій - Вергуненко та ін.; за ред. А. М. Герасимовича. – К.: КНЕУ, 2003. – 599 с. – ISBN 966-574-567-0.
4. Андрушків, Т. Депозитна політика комерційного банку та напрямки її вдосконалення [Текст] / Т. Андрушків // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2012. – № 17. – С. 3-13.
5. Арістова, А. М. Фінансовий менеджмент у банку [Текст] / А. М. Арістова, Н. П. Шульга – К.: КНЕУ, 2007. – 123 с. – ISBN 966-574-567-0.
6. Банківський менеджмент [Текст] : конспект лекцій / В. М. Олійник, С. М. Фролов, М. А. Деркач. – Суми: Вид-во СумДУ, 2009. – Ч. 2. – 144 с. – ISBN 634-562-45-10.
7. Бартош, О. М. Депозитна політика банку та основні етапи її формування [Текст] / О. М. Бартош // Проблеми розвитку банківської системи в сучасних умовах. – 2008 р. – № 9. – С. 40-65.
8. Баторова, А. М. Банковские ресурсы: привлечение средств клиентов – физических и юридических лиц [Текст] / А. М. Баторова // Финансы и кредит. – 2008 р. – № 11. – С. 89-96.
9. Белова, І. В. Організація контролю банку [Текст] : навч. посіб. / І. В. Белова. – Суми: Університетська книга, 2009. – 302 с. – ISBN 978-966-680-442-9.
10. Васильченко, З. М. Визначення вартості ресурсів у комерційному

банку [Текст] / З. М. Васильченко // Фінанси України. – 2002. – № 12. – С. 45-101.

11. Версаль, Н. І. Особливості формування депозитних ресурсів банками України [Текст] / Н. І. Версаль // Фінанси України. – 2009. – № 12. – С. 89-96.

12. Вожжов, А. Депозити до запитання у формуванні стабільної і керованої ресурсної бази банків [Текст] / А. Вожжов // Вісник Національного банку України. – 2002. – № 11. – С. 5-8.

13. ГОСТ 12.1.004-91 (1999) - ССБТ. Пожарная безопасность [Электронный ресурс] / Общие требования. – Режим доступа : <http://budinform.com.ua/norms/view/ssbt/376>.

14. ГОСТ 12.1.033-81 ССБТ. Пожарная безопасность. Термины и определения [Электронный ресурс] / Система стандартов безопасности труда. – Режим доступа : <http://www.vrednost.ru/121045-84.php>.

15. ГОСТ 12.1.045-84 ССБТ. Электростатические поля. Допустимые уровни на рабочих местах и требования к проведению контроля [Электронный ресурс] / Система стандартов безопасности труда. – Режим доступа : <http://www.vrednost.ru/121045-84.php>.

16. Гузов, К.О. Депозитный портфель банка: совершенствование методов и инструментов [Текст] / К. О. Гузов // Банковское дело. – 2006. – № 2. – С. 62-57.

17. Гузов, К.О. Актуальные вопросы формирования депозитной базы коммерческого банка [Текст] / К. О. Гузов // Банковские технологии. – 2006. – № 7. - С.16-28.

18. Дані фінансової звітності банків України за 2012 рік [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097.

19. Дані фінансової звітності банків України за 2010 рік [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097.

20. Дані фінансової звітності банків України за 2011 рік [Електронний

ресурс]: Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097.

21. ДБН В.1.1.7-2002 Державні будівельні норми України. Захист від пожежі [Електронний ресурс] / Пожежна безпека об'єктів будівництва. – Режим доступу: http://www.poliplast.ua/doc/dbn_v.1.1-7-2002.pdf.

22. ДБН В.2.5-13-98 Пожежне обладнання будинків і споруд [Електронний ресурс] / Пожежна автоматика будинків та споруд. – Режим доступу : <http://dbn.at.ua/load/1-1-0-261>.

23. Дмитриева, Е. А. Депозитные операции в системе услуг коммерческого банка: проблемы их эффективности [Текст] / Дмитриева Е. А. // Банківська справа. – 2005. – № 2 – С. 18-23.

24. Дребот, Н. П. Стратегія банківської установи на ринку депозитних послуг / Н. П. Дребот, О. Р. Галько // Регіональна економіка [Текст]. – 2008. – № 4. – С.125-132.

25. ДСанПіН 3.3.2-007-98. Гігієнічні вимоги до організації роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин [Електронний ресурс] / Постанова Головного державного санітарного лікаря України від 10 грудня 1998 р. № 7. – Режим доступу: <http://www.budinfo.org.ua/doc/1809115.jsp>.

26. Єпіфанов, А. О. Операції комерційних банків [Текст] : навч. посіб. / А. О. Єпіфанов, Н. Г. Маслак, І. В. Сало. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. – 523 с. – ISBN 978-966-680-313-2.

27. Закоморний, С. М. Депозитна політика комерційних банків [Текст] / С. М. Закоморний, Ю. В. Залозна // Фінанси і кредит. – 2010. – № 1. – С. 80-96.

28. Заруба, Ю. О. Підвищення конкурентоспроможності банку [Текст] / Ю. О. Заруба // Вісник Національного банку України. – 2004. – № 11 – С. 24-27.

29. Землячов, С. Класифікація ресурсів комерційних банків на сучасному етапі розвитку банківської діяльності [Текст] / С. Землячов // Фінанси, облік, банки. – 2011. – № 1 (17). – С. 151-160.

30. Капран, В. І. Банківські операції [Текст] / В. І. Капран, М. С.

Кравченко, О. К. Коваленко. – К: Центр начальної літератури, 2006. – 208 с. – ISBN 978-658-321-21-2.

31. Квартальна фінансова звітність з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт ПАТ «Досліджуваний банк» – Режим доступу: <http://www.fcbank.com.ua/ru/about/kvartalna/>.

32. Кириленко, В. Система бухгалтерського обліку та звітності, являє собою основу інформаційного забезпечення [Текст] / В. Кириленко // Наукові записки. – 2006. – № 16. – С. 17-18.

33. Кириченко, О. А. Банківський менеджмент [Текст] : навч. посіб. / О. А. Кириченко, І. В. Гіленко, С. Л. Роголь. – К.: Знання-Прес, 2002. – 438 с. – ISBN 966-8148-80-0.

34. Коваль, С. Л. Формування фінансових ресурсів комерційних банків [Текст] / С. Л. Коваль // Фінанси України. – №7. – 2004. – С.110-115.

35. Кожель, Н.О. Оцінка факторів впливу на процес формування та реалізації депозитної політики банку [Електронний ресурс] / Н. О. Кожель. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/RE/2009_4/Re200774_15.pdf.

36. Козьменко, С. М. Стратегічний менеджмент банку [Текст] : навч. посіб. / С. М. Козьменко, Ф. І. Шпиг, І. В. Волошко. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2003. – 374 с. – ISBN 532-46-54-02-3.

37. Коротун, О. Удосконалення нецінових методів управління залученням ресурсів із депозитних джерел [Текст] / О. Коротун // IV міжнародно науково - теоретична конференція молодих учених, аспірантів, студентів «Творчий пошук молоді - курс на ефективність». – 2013. – С. 37-40.

38. Коротун, О. Удосконалення цінових методів управління залученням ресурсів із депозитних джерел [Текст] / О. Коротун // III Міжнародна студентська науково-практична конференції «Проблеми і перспективи розвитку сучасної економіки». – 2013. – С. 289-291.

39. Котельников, Д. І. Управління конкурентоспроможністю [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Д. І. Котельников, С. М. Задорожна.

– К.: Слово, 2004. – 168 с. – ISBN 966-898-5.

40. Краснова, І. Інформаційно - аналітичне забезпечення управління ресурсним потенціалом банку [Текст] / І. Краснова // Вісник НБУ. – 2009. – №10 (164). – С. 46-51.

41. Криклій, О. А. Банківський менеджмент: питання теорії та практики [Текст]: монографія / О. А. Криклій, Н. Г. Маслак, О. М. Пожар та ін. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. – 152 с. – ISBN 978-966-8958-70-0.

42. Крухмаль, О. В. Депозитна стратегія як фактор підвищення конкурентоспроможності банків в умовах фінансової кризи [Електронний ресурс] / О. В. Крухмаль, Н. Г. Євченко, О. В. Мірошніченко. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/RE/2009_4/Re200774_15.pdf.

43. Лаврушин, О. І. Банковский менеджмент [Текст]: О. І. Лаврушин. – М.: КноРус, 2010. – 553 с. – ISBN 978-966-09-4.

44. Лютий, І. О. Банківський маркетинг [Текст]: підручник / І. О. Лютий. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 776 с. – ISBN 978-966-364-881-1.

45. Маслова, А. Ю. Роль депозитів у формуванні ресурсної бази банків в умовах економічної нестабільності [Текст] / А. Ю. Маслова // Економічний простір. – 2009. – № 23(2). – С.160-171.

46. Міщенко, В. І. Банківські операції [Текст] / В. І. Міщенко, Н. Г. Слав'янська. – К.: Знання, 2006. – 727 с. – ISBN 978-966-680-312-5.

47. НАПБ Б.03.002-2007. Норми визначення категорій приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою [Електронний ресурс] / Затвердж. наказом МНС від 03.12.2007, № 833. – Режим доступу : <http://document.ua/normi-viznachennja-kategorii-primishen-budinkiv-tazovnishni-nor7322.html>.

48. Неізнана, О. В. Операції комерційних банків по залученню коштів [Текст] / О. В. Неізнана // Фондовый рынок. – 2001. – № 31. – С. 2-6.

49. Нікітін, А. В. Маркетинг у банку [Текст]: навч. посіб. / А. В. Нікітін. – К.: КНЕУ, 2001. – 170 с. – ISBN 966-574-201-9.

50. Офіційний сайт ПАТ «Досліджуваний банк» [Електронний ресурс] /

Режим доступу: – <http://www.fcbank.com.ua/>.

51. Панасенко, Г. Способи та інструменти формування ресурсного потенціалу банку [Текст] / Г. Панасенко // Банківська справа. – 2011. – № 1. – С. 32-50.

52. Парасій-Вергуненко, І. М. Конкурентоспроможність як об'єкт конкурентного аналізу [Текст] / І. М. Парасій-Вергуненко // Вчені записки: наук. зб. – 2009. – № 8. – С. 104-112.

53. Петрук, О. М. Банківська справа [Текст] : навч. посіб. / за ред. д-р екон. наук, проф. Ф. Ф. Бутинця. – К.: Кондор, 2004. – 461 с. – ISBN 966-7982-83-1.

54. Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин [Електронний ресурс] / Наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 26.03.2010 № 65. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0293-10>.

55. Примостка, Л. О. Фінансовий менеджмент у банку [Текст] : підруч. / Л. О. Примостка. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : КНЕУ, 2004. ISBN 966-574-626-X.

56. Про банки і банківську діяльність : [Електронний ресурс] . – Закон України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2121-14>.

57. Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні (НАПБ А.01.001-2004) [Електронний ресурс] / Наказ Мін. надзвичайних ситуацій від 19.10.2004 № 126. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1410-04>.

58. Про облікову політику ПАТ «Досліджуваний банк» [Текст] : положення, затверджене рішенням Правління ПАТ «Досліджуваний банк» від 29.12.2012 № 134.

59. Про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах : [Електронний ресурс]. – Постанова

Правління Національного банку України від 12.11.2003 № 492. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>.

60. Про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами : [Електронний ресурс]. – Постанова Правління Національного банку України від 03.12.2003 р. № 516. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03>.

61. Про службу охорони праці у відділенні № 33 філії «Полтавське РУ» ПАТ «Досліджуваний банк» в м. Суми [Текст] : положення, затверджене рішенням керуючого відділенням № 33 філії «Полтавське РУ» ПАТ «Досліджуваний банк» в м. Суми від 17.09.2011 № 75.

62. Пустова, А. В. Депозитна політика комерційних банків України та шляхи їх удосконалення на сучасному етапі [Електронний ресурс] / А. В. Пустова. – Електронні наукові фахові видання – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/PSPE/2009_1/Kovalenko_109.htm.

63. Рисін, В. В. Складові елементи ефективної ресурсної політики комерційного банку [Текст] / В. В. Рисін // Регіональна економіка. – 2009. – № 3. – С. 115-123.

64. Річна фінансова звітність за 2010 рік [Електронний ресурс] / Офіційний сайт ПАТ «Досліджуваний банк». – Режим доступу: http://www.fcbank.com.ua/docs/zvity/finzvity_2010.pdf.

65. Річна фінансова звітність за 2011 рік [Електронний ресурс] / Офіційний сайт ПАТ «Досліджуваний банк». – Режим доступу: http://www.fcbank.com.ua/docs/zvity/finzvity_2011.pdf. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

66. Річна фінансова звітність за 2012 рік [Електронний ресурс] / Офіційний сайт ПАТ «Досліджуваний банк». – Режим доступу: http://www.fcbank.com.ua/docs/zvity/finzvity_2012.pdf.

67. Сало, І. В. Фінансовий менеджмент банку [Текст]: навч. посіб. / І. В. Сало, О. А. Криклій – Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. – 314 с. – ISBN 978-966-680-312-5.

68. Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку ДСН 3.3.6.037-99 [Електронний ресурс] / Постанова Міністерства охорони здоров'я № 37 від 01.12.99. – Режим доступу :<http://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=1789>.

69. Стрілець, Т. М. Ризики депозитної діяльності та зв'язок з іншими банківськими ризиками [Текст] / Т. М. Стрілець, Н. В. Шаркаді // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 5. – С.131-135.

70. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці [Електронний ресурс] / наказ Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 N 15. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05>.

71. Типове положення про службу охорони праці [Електронний ресурс] / наказ Держнаглядохоронпраці України (НПАОП 0.00-4.35-04) від 15.11.2004 N 255. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1526-04>.

72. Типові норми належності вогнегасників [Електронний ресурс] / наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 02.04.2004 N 151. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0554-04>.

73. Тітієвська, О. В. Методологічні підходи до визначення факторів депозитних ризиків банку [Електронний ресурс] / О.В. Тітієвська. – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekrp/2008pdf.

74. Ткачук, В. О. Маркетинг у банку [Електронний ресурс]: навч. посіб. / О. В. Ткачук. – Режим доступу: http://www.library.tane.edu.ua/files/EVD/Marketing_u_banku.pdf.

75. Фролов, С. М. Банківська справа і основи митного регулювання в Україні: теорія та практика [Текст] : навч. посіб. / С. М. Фролов – К.: Університетська книга, 2004 – 368 с. – ISBN 966-7627-80-3.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1 – Класифікація депозитних ресурсів банку

Класифікаційна ознака	Вид
За категоріями вкладників	а) депозитні ресурси суб'єктів господарської діяльності; б) депозитні ресурси фізичних осіб;
За строками використання коштів	а) депозитні ресурси з розміщенням до запитання; б) строкові депозитні ресурси.
За ознакою резидентності	а) депозитні ресурси резидентів; б) депозитні ресурси нерезидентів.
За валютою	а) у національній валюті; б) в іноземній валюті.
За формою грошового обігу	а) готівкові; б) безготівкові.
За способом юридичного оформлення зобов'язань за депозитом	а) оформлені угодою; б) з наданням ощадної книжки; в) з наданням депозитного сертифіката;
За формою вилучення депозиту та нарахованих процентів	а) безумовні (без попереднього повідомлення, з попереднім повідомленням); б) умовні (кошти можуть бути вилучені при настанні певних обумовлених угодою обставин).

Додаток Б

Управлінська та організаційна структура ПАТ «Досліджуваний банк»

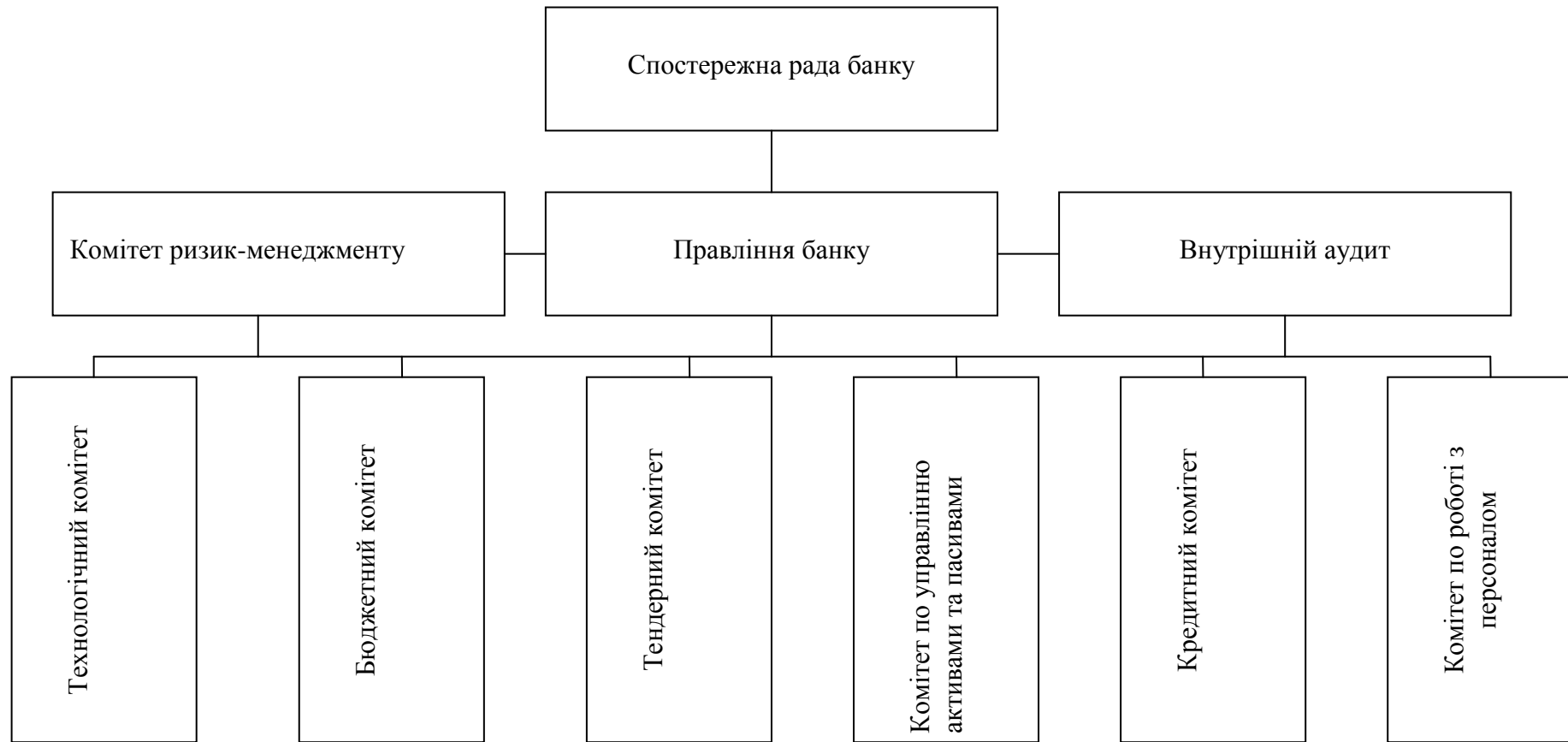

Рисунок Б.1 – Управлінська структура ПАТ «Досліджуваний банк»

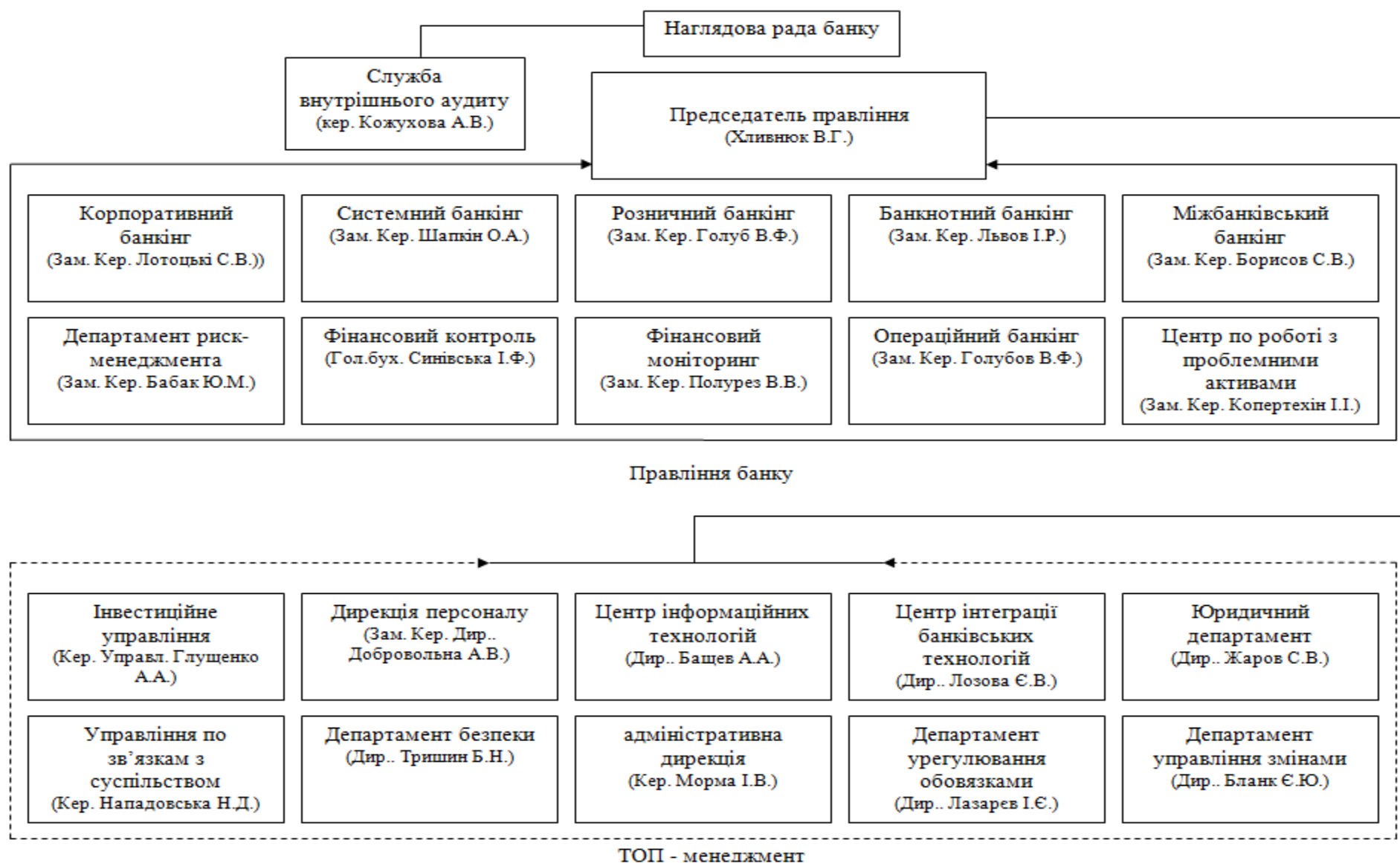

Рисунок Б.2 – Організаційна структура ПАТ «Досліджуваний банк»

Додаток В

Таблиця В.1 – Функції виконавчих комітетів ПАТ «Досліджуваний банк»

Комітет	Функції
Кредитний комітет	<ul style="list-style-type: none"> - визначення стратегії кредитної політики банку; - затвердження основних напрямків та принципів кредитної та інвестиційної політики банку; - встановлення лімітів відносно кредитних продуктів, розмірів та видів забезпечення; - координація кредитно - інвестиційної діяльності структурних підрозділів; - прийняття рішення про проведення окремих активних операцій.
КУАП	<ul style="list-style-type: none"> - відповідальність за управління активами та пасивами банку, а також ризиком ліквідності та ринковими ризиками; - розподіл капіталу банку та підтримка адекватної платоспроможності з урахуванням ринкових та інших ризиків; - визначення процедури антикризового управління у випадку виникнення кризи ліквідності; - контроль за операціями Казначейства банку.
Бюджетний комітет	<ul style="list-style-type: none"> - управління процесом бюджетування; - мінімізація ризиків; - формування кошторисів банку; - управління інвестиціями та витратами банку.
Тарифний комітет	<ul style="list-style-type: none"> - розгляд та затвердження стандартних тарифів на банківські послуги; - визначення собівартості окремих видів послуг та операцій; - визначення та впровадження політики трансфертного ціноутворення; - визначення політики банку щодо окремих видів операційних доходів.
Тендерний комітет	<ul style="list-style-type: none"> - організація процедур закупівель на етапі вибору постачальника; - дотримання вимог збереження конфіденційної інформації.

Додаток Г

Динаміка та структура залишків пасивів, активів, власного капіталу та зобов'язань ПАТ «Досліджуваний банк» за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р.

Таблиця Г.1 – Динаміка та структура пасивів ПАТ «Досліджуваний банк» за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р.

Пасиви	На 01.01.2011		На 01.01.2012		На 01.01.2013		Абсолютний приріст, тис. грн.			Темп росту, %		
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	в порівнянні з попереднім роком		за період аналізу	в порівнянні з попереднім роком		за період аналізу
							на 01.01.2012	на 01.01.2013		на 01.01.2012	на 01.01.2013	
1. Зобов'язання	20509333	91,7	20227809	91,92	20664933	91,65	-281524	437124	155600	98,63	102,16	100,76
2. Власний капітал	1857453	8,3	1778833	8,08	1883466	8,35	-78620	104633	26013	95,77	105,88	101,40
Усього пасивів	22366786	100	22006642	100	22548399	100	-360144	541757	181613	98,39	102,46	100,81

Таблиця Г.2 – Динаміка та структура власного капіталу ПАТ «Досліджуваний банк» за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р.

Власний капітал	На 01.01.2011		На 01.01.2012		На 01.01.2013		Абсолютний приріст, тис. грн..			Темп росту, %		
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	в порівнянні з попереднім роком		за період аналізу	в порівнянні з попереднім роком		за період аналізу
							на 01.01.12	на 01.01.2013		на 01.01.12	на 01.01.2013	
Статутний капітал	2000000	107,67	2000000	112,43	2100000	111,50	0	100000	100000	100,00	105,00	105,00
Емісійні різниці	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x	x
Незареєстровані внески до статутного капіталу	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x	x
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-188412	-10,14	-254083	-14,28	-250486	-13,30	-65671	3596,98	-62074	134,85	98,58	132,95
Резервні та інші фонди банку	13189	0,71	0	0	0	0	-13189	0	-13189	0	x	0
Резерви переоцінки	32676	1,76	32916	1,85	33952	1,80	240	1035,90	1275,90	100,73	103,15	103,90
Усього власного капіталу	1857453	100	1778833	100	1883466	100	-78620	104633	26013	95,77	105,88	101,40

Таблиця Г.3 – Динаміка та структура зобов'язань ПАТ «Досліджуваний банк» за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р.

Пасиви	На 01.01.2011		На 01.01.2012		На 01.01.2013		Абсолютний приріст, тис. грн..			Темп росту, %		
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	в порівнянні з попереднім роком		за період аналізу	в порівнянні з попереднім роком		за період аналізу
							на 1.01.2012	на 1.01.2013		на 1.01.2012	на 1.01.2013	
1. Кошти банків	8419115	41,05	7410691	36,64	6450993	31,22	-1008424	-959698	-1968122	88,02	87,05	76,62
2. Кошти юридичних осіб, у тому числі:	3818157	18,62	3186164	15,75	3387200	16,39	-631993	201036	-430957	83,45	106,31	88,71
2.1 Кошти юридичних осіб на вимогу	808174	3,94	1255654	6,21	955749	4,62	447480	-299905	147575	155,37	76,12	118,26
3. Кошти фізичних осіб, у тому числі:	6306062	30,75	7530831	37,23	8865584	42,90	1224769	1334753	2559522	119,42	117,72	140,59
3.1 Кошти фізичних осіб на вимогу	438062	2,14	562590	2,78	729676	3,53	124528	167086	291614	128,43	129,70	166,57
4. Боргові цінні папери, емітовані банком	0	0	0	0	0	0	0	0	0	X	X	X
5. Інші залучені кошти	498936	2,43	125915	0,62	67061	0,3	-373021	-58854	-431875	25,24	53,26	13,44
6. Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	0	0	0	0	0	0	0	0	0	X	X	X
7. Відстрочені податкові зобов'язання	7575	0	10823	0,05	10934	0,05	3248	111	3359	142,88	101,03	144,35
8. Інші фінансові зобов'язання	597489	2,91	891291	4,41	820046	3,97	293802	-71245	222557	149,17	92,01	137,25
9. Субординований борг	848319	4,14	1042475	5,15%	1036404	5,02	194156	-6071	188085	122,89	99,42	122,17
Усього зобов'язань	20509333	100	20227809	100	20664934	100	-281524	437125	155601	98,63	102,16	100,76

Додаток Д

Таблиця Д.1 – Динаміка та структура активів ПАТ «Досліджуваний банк» за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013

р.

Активи	На 01.01.2011		На 01.01.2012		На 01.01.2013		Абсолютний приріст, тис. грн..			Темп росту, %		
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	в порівнянні з попереднім роком		за період аналізу	в порівнянні з попереднім роком		за період аналізу
							на 1.01.2012	на 1.01.2013		на 1.01.2012	на 1.01.2013	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Грошові кошти та їх еквіваленти	2628499	11,75	1746 857	7,94	1388276	6,16	-881642	-358581	-1240223	66,46	79,47	52,82
2. Торгові цінні папери	541510	2,42	625310	2,84	627472	2,78	83800	2162	85962	115,48	100,35	115,87
3. Кошти в інших банках	89093	0,40	142888	0,65	23481	0,10	53795	-119407	-65611,7	160,38	16,43	26,36
4. Кредити та заборгованість клієнтів, у тому числі:	18848965	84,27	19186284	87,18	18426902	81,72	337319	-759382	-422063	101,79	96,04	97,76
4.1 Кредити та заборгованість юридичних осіб	14651246	65,50	15339270	69,70	15362988	68,13	688024	23718	711742	104,70	100,15	104,86
4.2 Кредити та заборгованість фізичних осіб	4197719	18,77	3847014	17,48	3063914	13,59	-350705	-783100	-1133805	91,65	79,64	72,99
5. Цінні папери в портфелі банку на продаж	12216	0,05	92581	0,42	10852	0,05	80365	-81728	-1364	757,87	11,72	88,84

Продовження таблиці Д.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
6. Цінні папери в портфелі банку до погашення	255429	1,14	248492	1,13	238757	1,06	-6937	-9735	-16672	97,28	96,08	93,47
7. Інвестиції в асоційовані й дочірні компанії	0	0	0	0	0	0	0	0	0	X	X	X
8. Інвестиційна нерухомість	0	0	0	0	139501	0,62	0	139501	139501	X	X	X
9. Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	7109	0,03	6826	0,03	1784	0,01	-283	-5041	-5325	96,02	26,14	25,10
10. Відстрочений податковий актив	40111	0,18	40999	0,19	38899	0,17	888	-2100	-1212	102,21	94,88	96,98
11. Основні засоби та нематеріальні активи	133590	0,60	126727	0,58	124589	0,55	-6863	-2138	-9001	94,86	98,31	93,26
12. Інші фінансові активи	651888	2,91	937924	4,26	927753	4,11	286036	-10171	275865	143,88	98,92	142,32
13. Інші активи	261076	1,17	218781	0,99	53921	0,24	-42295	-164860	-207155	83,80	24,65	20,65
Усього активів	22366786	100	22006 642	100	22548399	100	-360144	541757	181613	98,39	102,46	100,81

Додаток Е

Фінансові результати ПАТ «Досліджуваний банк» за 2010-2012 рр.

Таблиця Е.1 – Динаміка фінансових результатів ПАТ «Досліджуваний банк» за 2010-2012 рр.

Найменування статті	2010 р. тис. грн.	2011 р. тис. грн.	2012 р. тис. грн.	Абсолютний приріст, тис. грн..			Темп росту, %		
				в порівнянні з попереднім роком		за період аналізу	в порівнянні з попереднім роком		за період аналізу
				2011 р.	2012 р.		2011 р.	2012 р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Процентні доходи	2302738	2108652	2045512	-194086	-63140	-257226	91,57	97,01	88,83
Процентні витрати	-1866744	-1726001	-1794592	140743	-68591	72152	92,46	103,97	96,13
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	435994	382652	250920	-53342	-131732	-185074	87,77	65,57	57,55
Комісійні доходи	307536	386353	449424	78817	63071	141888	125,63	116,32	146,14
Комісійні витрати	-31333	-29167	-37381	2166	-8214	-6048	93,09	128,16	119,30
Результат від операцій з цінними паперами в торговому портфелі банку	11402	74629	2250	63227	-72379	-9152	654,53	3,02	19,73
Результат від операцій з хеджування справедливої вартості	0	0	0	0	0	0	x	x	x
Результат від переоцінки інших фінансових інструментів, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки через прибутки або збитки	21160	885	-21971	-20275	-22856	-43131	4,18	x	x
Результат від продажу цінних паперів у портфелі банку на продаж	617	0	-154	-617	-154	-771	0	x	x
Результат від операцій з іноземною валютою	3206	58471	105457	55265	46986	102251	1823,80	180,36	3289,35
Результат від переоцінки іноземної валюти	7124	-24385	2150	-31509	26535	-4974	x	x	30,17

Продовження таблиці Е.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Результат від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	0	0	0	0	0	0	x	x	x
Доходи/(витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова	0	0	0	0	0	0	x	x	x
Витрати/(доходи), які виникають під час первісного визнання фінансових зобов'язань за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова	0	0	0	0	0	0	x	x	x
Знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж	-1413	126	35	1539	-91	1448	x	27,39	x
Знецінення цінних паперів у портфелі банку до погашення	-364	367	5483	731	5116	5847	x	1494,04	x
Відрахування до резервів за зобов'язаннями	0	0	-5707	0	-5707	-5707	x	x	x
Інші операційні доходи	13186	11189	36651	-1997	25462	23465	84,86	327,57	277,96
Адміністративні та інші операційні витрати	-720657	-736471	-768125	-15814	-31654	-47468	102,19	104,30	106,59
Частка в прибутку/(збитку) асоційованих компаній	0	0	0	0	0	0	x	x	x
Прибуток/(збиток) до оподаткування	-212784	-79828	5266	132956	85094	218050	37,52	x	x
Витрати на податок на прибуток	24147	665	-2100	-23482	-2765	-26247	2,75	x	x
Прибуток/(збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	0	0	0	0	0	0	x	x	x
Прибуток/(збиток)	-188637	-79163	3166	109474	82329	191803	41,97	x	x

Додаток Ж

Таблиця Ж.1 – Структура доходів ПАТ «Досліджуваний банк» за 2010-2012 рр.

Найменування статті	2010 р.		2011 р.		2012 р.		Темп росту, %		
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	в порівнянні з попереднім роком		за період аналізу
							2011 р.	2012 р.	
Процентний дохід	2302738	87,40	2108 652	81,70	2 045512	80,73	91,57	97,01	88,83
Комісійний дохід	307536	11,67	386353	14,97	449424	17,74	125,63	116,32	146,14
Торговельний дохід	11402	0,43	74629	2,89	2250	0,09	654,53	3,02	19,73
Інші операційні доходи	13186	0,50	11189	0,43	36651	1,45	84,86	327,57	277,96
Усього доходів	2634862	100,00	2580823	100,00	2533838	100,00	97,95	98,18	96,17

Додаток И

Таблиця И.1 – Структура витрат ПАТ «Досліджуваний банк» за 2010-2012 рр.

Найменування статті	2010 р.		2011 р.		2012 р.		Темп росту, %		
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	в порівнянні з попереднім роком		за період аналізу
							2011 р.	2012 р.	
Процентні витрати	-1866744	71,28	-1726001	69,27	-1794592	69,02	92,46	103,97	96,13
Комісійні витрати	-31333	1,20	-29167	1,17	-37381	1,44	93,09	128,16	119,30
Адміністративні та інші операційні витрати	-720657	27,52	-736471	29,56	-768125	29,54	102,19	104,30	106,59
Усього витрат	-2618734	100,00	-2491639	100,00	-2600098	100,00	95,15	104,35	99,29

Додаток К

Таблиця К.1 – Динаміка показників ефективності діяльності ПАТ «Досліджуваний банк» за 2010-2012 рр.

Показники	2010 р.	2011 р.	2012 р.	Відхилення		
				2011 р. – 2010 р.	2012 р. – 2011 р.	2012 р. – 2010 р.
1. Середньорічний обсяг статутного капіталу, тис. грн.	2000000	2000000	2050000	0	50000	50000
2. Середньорічний обсяг балансового капіталу, тис. грн.	1942184	1818143	1831150	-124041	13007	-111035
3. Середньорічний обсяг активів банку, тис. грн.	20911787	22186714	22277521	1274928	90807	1365734
4. Середньорічний обсяг зобов'язань банку, тис. грн.	18969603	20368571	20446371	1398969	77800	1476769
5. Процентні доходи	2302738	2108652	2045512	-194086	-63140	-257226
6. Усього доходів	2634862	2580823	2533838	-54039	-46985	-101024
7. Процентні витрати	-1866744	-1726001	-1794592	140743	-68591	72152
8. Усього витрат	-2618734	-2491639	-2600098	127095	-108459	18636
9 Прибуток до оподаткування	-212784	-79828	5266	132956	85094	218050
10. Прибуток після оподаткування	-188637	-79163	3166	109474	82329	191803
Коефіцієнти ефективності діяльності						
11. Коефіцієнт загального рівня рентабельності, %	-7,16	-3,07	0,12	4,09	3,19	7,28
12. Прибутковість статутного капіталу, %	-9,43	-3,96	0,15	5,47	4,11	9,59
13. Прибутковість балансового капіталу, %	-9,71	-4,35	0,17	5,36	4,53	9,89
14. Прибутковість активів, %	-0,90	-0,36	0,01	0,55	0,37	0,92
15. Доходність активів, %	12,60	11,63	11,37	-0,97	-0,26	-1,23
16. Чиста процентна маржа, %	2,08	1,72	1,13	-0,36	-0,60	-0,96
17. Чистий спред, %	95,43	68,10	47,90	-27,34	-20,20	-47,53
18. Рентабельність доходів, %	-8,08	-3,09	0,21	4,98	3,30	8,28

Додаток Л

Таблиця Л.1 – Динаміка показників ділової активності ПАТ «Досліджуваний банк» за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р.

Показники	На 01.01.2011 р.	На 01.01.2012 р.	На 01.01.2013 р.	Відхилення		
				2011-2010	2012-2011	2012-2010
1. Загальні пасиви	22366786	22006642	22548399	-360144	541757	181613
2. Зобов'язання всього	20509333	20227809	20664933	-281524	437124	155600
3. Строкові депозити	8877983	8 898751	10567361	20768	1668609,667	1689377,667
4. Одержані міжбанківські кредити	8396 277	7 364628	6405993	-1031649	-958635,283	-1990284,283
5. Кредитний портфель	17319690	17464384	16675590	144694	-788794,21	-644100,2101
6. Загальні активи	22366786	22006642	22548399	-360144	541757	181613
7. Доходні активи	20399101	21233479	20255217,44	834378	-978261,559	-143883,5591
8. Вкладення в цінні папери і в паї асоційованих компаній	0	0	0	0	0	0
Коефіцієнти ділової активності						
10. Коефіцієнт активності залучення позичених і залучених коштів	0,91695	0,91917	0,91647	0,00221	-0,00270	-0,00048
11. Коефіцієнт активності залучення міжбанківських кредитів	0,37539	0,33465	0,28410	-0,04074	-0,05056	-0,09129
12. Коефіцієнт активності залучення строкових депозитів	0,39693	0,40437	0,46865	0,00744	0,06429	0,07173
13. Коефіцієнт активності використання залучених і запозичених коштів у доходні активи	1,00540	0,95264	1,02023	-0,05277	0,06759	0,01482
14. Коефіцієнт активності використання залучених і запозичених коштів у кредитний портфель	0,84448	0,86338	0,80695	0,01891	-0,05643	-0,03753
15. Коефіцієнт активності використання строкових депозитів у кредитний портфель	0,51259	0,50954	0,63370	-0,00306	0,12417	0,12111
16. Коефіцієнт рівня доходних активів	0,91203	0,96487	0,89830	0,05284	-0,06657	-0,01373
17. Коефіцієнт кредитної активності	0,77435	0,79360	0,73955	0,01925	-0,05405	-0,03480
18. Коефіцієнт загальної інвестиційної активності в цінні папери і пайову участь	0	0	0	0	0	0
19. Коефіцієнт (частка) інвестицій у дох. акт.	0	0	0	0	0	0

Додаток М

Таблиця М.1 – Динаміка показників фінансової стійкості ПАТ «Досліджуваний банк» за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р.

Показники	Умовні позначення	На 01.01.2011	На 01.01.2012	На 01.01.2013	Відхилення		
					01.01.2012 р. – 01.01.2011 р.	01.01.2013 р. – 01.01.2012 р.	01.01.2013 р. – 01.01.2011 р.
Вихідні дані, тис. грн.							
1. Власний капітал	К	1857453	1778833	1883466	-78620	104633	26013
2. Статутний капітал	СК	2000000	2000000	2100000	0	100000	100000
3. Зобов’язання	З	20509333	20227809	20664933	-281524	437124	155600
4. Загальні активи	А	22366786	22006642	22548399	-360144	541757	181613
5. Доходні активи	А _д	20399101	21233479	20255217	834378	-978262	-143884
6. Недоходні активи	А _н	1967685	773163	2293182	-1194522	1520019	325497
Коефіцієнти фінансової стійкості							
8. Коефіцієнт надійності (ряд. 1/ ряд.3)	К _н	0,0906	0,0879	0,0911	-0,0026	0,0032	0,0006
9. Коефіцієнт фінансового важеля (ряд. 3/ ряд.1)	К _{фв}	11,0416	11,3714	10,9718	0,3297	-0,3996	-0,0699
10 Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів (ряд. 1/ ряд. 4)	К _{ук}	0,0830	0,0808	0,0835	-0,0022	0,0027	0,0005
11. Коефіцієнт захищеності власного капіталу (ряд. 1 - ряд. 6)/ ряд. 5	К _{зк}	-0,0054	0,0474	-0,0202	0,0528	-0,0676	-0,0148
12. Коефіцієнт мультиплікатора статутного капіталу (ряд. 4/ ряд.2)	К _{мк}	11,1834	11,0033	10,7373	-0,1801	-0,2660	-0,4461

Додаток Н

Таблиця Н.1 – Динаміка показників ліквідності ПАТ «Досліджуваний банк» за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2013 р., %

Показники	Умовні позначення	На 01.01.2011	На 01.01.2012	На 01.01.2013	Відхилення		
					01.01.2012р. – 01.01.2011 р.	01.01.2013р. – 01.01.2012 р.	01.01.2013р. – 01.01.2011р.
1. Коефіцієнт миттєвої ліквідності	K_{ML}	58,80	58,48	69,26	-0,32	10,78	10,46
2. Коефіцієнт поточної ліквідності	$K_{ПЛ}$	113,85	70,26	54,47	-43,59	-15,79	-59,38
3. Коефіцієнт короткострокової ліквідності	K_{KL}	91,19	94,73	90,28	3,54	-4,45	-0,91
4. Коефіцієнт загальної ліквідності	$K_{ЗЛ}$	109,06	108,79	109,11	-0,26	0,32	0,06
5. Коефіцієнт співвідношення високоліквідних активів до робочих активів банку	$K_{ВЛА/РА}$	13,29	9,53	7,65	-3,76	-1,88	-5,65

Додаток П

Основні характеристики депозитів для вкладників фізичних осіб ПАТ «Досліджуваний банк»

Таблиця П.1 – Строкові депозити для вкладників фізичних осіб ПАТ «Досліджуваний банк» станом на 01.05.2013

р.

Назва вкладу	Строк вкладу	Відсоткові ставки за депозитними вкладами, % річних					Можливість поповнення та часткового зняття
		гривні	долари США	ЄВРО	рублі РФ	фунти стерлінгів	
Максимальний дохід							
«Класік» з виплатою процентів у кінці строку		від UAH 500	від USD 100	від EURO 100	від RUB 2000	від GBP 500	без можливості поповнення.
	3 міс.	16,50	6,00	4,50	-	-	
	6 міс.	17,50	7,00	5,50	4,50	3,00	
	12 міс.	19,00	9,50	9,00	5,50	3,50	
	24 міс.	16,50	7,50	6,00	5,00	-	
«Стандарт» з щомісячною виплатою відсотків		від UAH 500	від USD 100	від EURO 100	від RUB 2000	x	поповнення без обмежень; можлива капіталізація процентів; при капіталізації процентів ставка зменшується на 0.5%
	3 міс.	15,50	5,00	3,50	-	-	
	6 міс.	16,50	6,00	4,50	3,50	-	
	12 міс.	18,00	8,50	8,00	4,50	-	
	24 міс.	15,50	6,50	5,00	4,00	-	
Накопичувальні вклади з поповненням							
«Оптіма» з щоквартальною виплатою відсотків		від UAH 500	від USD 100	від EURO 100	x	x	поповнення без обмежень; дострокове повернення без перерахунку процентів можливе кожні 3 місяці з дати заключення договору.
	6 міс.	15,50	5,00	4,00	-	-	
	12 міс.	17,00	7,50	7,50	-	-	
	24 міс.	14,50	5,50	4,50	-	-	

Продовження таблиці П.1

Назва вкладу	Строк вкладу	Відсоткові ставки за депозитними вкладами, % річних					Можливість поповнення та часткового зняття
		гривні	долари США	ЄВРО	рублі РФ	фунти стерлінгів	
Пенсіонерам							
«Пенсійний» з щомісячною виплатою відсотків		від UAH 200	від USD 20	від EURO 20	x	x	з можливістю поповнення, але не більше 30 000 UAH, 4 000 USD, 3 000 EURO в місяць, та капіталізації процентів; при капіталізації процентів ставка зменшується на 0.5%.
	3 міс.	16,60	6,10	4,60	-	-	
	6 міс.	17,60	7,10	5,60	-	-	
	12 міс.	19,10	9,60	9,10	-	-	

Таблиця П.2 – Депозити до запитання для вкладників фізичних осіб ПАТ «Досліджуваний банк» станом на 01.05.2013 р., %

Назва вкладу	Термін вкладу - безстроковий			
	UAH (від UAH10)	USD (від USD1)	EUR (від EUR1)	
«Вільні гроші» вклад на рахунку до вимоги зі щомісячною капіталізацією відсотків	10,00	3,75	2,00	вільне поповнення і зняття вкладу; доступ до коштів 24/7.
«Вільні гроші+» вклад на платіжній картці зі щомісячною виплатою відсотків на картку	7,00	3,75	-	

Таблиця П.3 – Спеціальна пропозиція для вкладників фізичних осіб ПАТ «Досліджуваний банк» станом на 01.05.2013 р., %

Вклад у банківських металах	Строк вкладу	Золото у зливках	Безготівкове золото	Безготівкове срібло	поповнення можливе в першу половину строку договору, часткове зняття - не передбачено.
		від 50 г (1,607 тр. унції)	від 62,2 г (2 тр. унції)	від 995,3 г (32 тр. унції)	
	6 міс.	1,75	3,00	2,00	
	12 міс.	2,25	4,00	3,00	
	18 міс.	2,50	4,50	3,50	
	24 міс.	2,75	-	-	

Додаток Р

Основні характеристики депозитів для вкладників юридичних осіб ПАТ «Досліджуваний банк»

Таблиця Р.1 – Основні характеристики депозитів для вкладників юридичних осіб ПАТ «Досліджуваний банк» станом на 01.05.2013 р.

Назва вкладу	Термін вкладу	Відсоткові ставки за депозитними вкладами, % річних			Можливість поповнення і часткового зняття
		гривні	долари США	ЄВРО	
Максимальний дохід					
Ф&К «Класичний» з виплатою відсотків щомісяця		від UAH 500	від USD 100	від EURO 100	без можливості поповнення і часткового зняття коштів
	1 міс.	10,75	4,00	2,25	
	3 міс.	17,00	6,50	5,00	
	6 міс.	18,00	7,50	6,00	
	9 міс.	18,00	7,50	6,00	
	370 днів	19,50	9,50	8,50	
	15 міс.	19,00	8,50	7,00	
	18 міс.	17,00	8,00	6,50	
Накопичувальні вклади з поповненням					
Ф&К «Строковий» з виплатою відсотків щомісяця		від UAH 500	від USD 100	від EURO 100	поповнення можливе, часткове зняття не передбачене
	1 міс.	10,00	3,00	1,65	
	3 міс.	16,00	5,50	4,00	
	6 міс.	17,00	6,50	5,00	
	9 міс.	17,00	6,50	5,00	
	370 днів	18,50	8,50	7,50	

Продовження таблиці Р.1

Назва вкладу	Термін вкладу	Відсоткові ставки за депозитними вкладами, % річних			Можливість поповнення і часткового зняття
		гривні	долари США	ЄВРО	
Спеціальні пропозиції					
Ф&К «Зручний» вклад на термін від 7 до 30 днів с автопродлонгацією на аналогічний термін		від UAH 2000	від USD 200	від EURO 200	поповнення можливе, зняття вкладу без перерахунку відсотків можливе по закінченні обраного клієнтом терміну вкладу
	від 7 до 14 днів	9,50	2,50	1,75	
	від 15 до 20 днів	9,70	2,70	1,95	
	від 21 до 30 днів	9,90	2,90	2,15	
	при кожній продлонгації терміну вкладу на кожний наступний термін (максимально 11 продлонгацій) % ставка зростає на 0,1% річних				
Вклад на вимогу					
Ф&К «Активні кошти»	необмежений термін дії вкладу	мінімальний незнижувальний залишок - 100 UAH 8,50%			вільний доступ до грошових коштів, поповнення і зняття без обмежень (0,05% (min 1 UAH) від суми переказу)

Додаток С

Таблиця С.1 – Нормативно-правова база з питань ОПБНС станом на 01.01.2013 р.

№ п.п.	Нормативно-правові акти (Закони, накази, Положення, інструкції тощо), що повинні бути в банку	Відмітка про наявність	Відмітка про відповідність чинному законодавству	Висновки/ Коментарі
1	2	3	4	5
1	Закон України «Про охорону праці»	+	+	
2	Типове положення про службу охорони праці	+	+	
3	Положення про порядок розслідування нещасних випадків	-	x	розслідування нещасних випадків у банку не проводиться
4	Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві (Постанова КМУ № 1112 від 25 серпня 2004 року)	-	x	
5	Типове положення про навчання з питань охорони праці (Наказ Державного комітету України з охорони праці №15 від 26.01.2005 р.)	+	+	
6	Положення про розробку інструкцій з охорони праці	+	+	
7	Перелік робіт з підвищеною небезпекою	-	x	робота в банку не передбачає наявності підвищеної небезпеки
8	Положення про медичний огляд працівників окремих категорій	+	+	
9	Перелік посад посадових осіб, які зобов'язані проходити попередню і періодичну перевірку знань з охорони праці	+	+	
10	Порядок розробки і затвердження власником нормативних актів про охорону праці, чинних на підприємстві	+	+	
11	Положення про порядок забезпечення працівників засобами індивідуального захисту (Наказ Держгірпромнагляду від 24.03.2008 року № 53)	+	+	забезпечується лише персонал, що займається господарською, діяльністю
12	Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці (Постанова КМУ № 442 від 01.09.1992 року)	+	+	

Продовження таблиці С.1

1	2	3	4	5
13	Типове положення про комісію з питань охорони праці	+	+	
14	Типове положення «Про кабінет охорони праці»	-	x	банком не передбачено
15	Програма (текст) вступного інструктажу з охорони праці та тексти інструктажу на робочих місцях.	+	+	
16	Положення про систему управління охороною праці (СУОП):	+	x	керуються Типовим положенням про охорону праці
16.1	Перелік професій працівників, звільнених від проведення первинного, повторного і позапланового інструктажів (за погодженням з державним інспектором з нагляду за охороною праці).	-	x	передбачається, що всі працівники проходять вступний інструктаж
16.2	Перелік робіт з підвищеною небезпекою	-	x	робота в банку не передбачає наявності підвищеної небезпеки
16.3	Положення про порядок виконання робіт з підвищеною небезпекою.	-	x	
16.4	Перелік професій, виконавці яких мають право на забезпечення ЗІЗ з визначенням конкретних видів засобів для них.	-	x	
16.5	Положення про навчання з питань охорони праці у закладі освіти відповідно до наказу МОН України № 304 від 18.04.2006 року	-	x	не має відношення до банківської установи
16.6	Перелік робіт, для виконання яких необхідний професійний відбір	-	x	усі працівники банку проходять професійний відбір
16.7	Перелік професій працівників, які повинні проходити попередній або періодичні медичні огляди.	+	+	
16.8	Перелік посадових осіб, які зобов'язані проходити попередню та періодичну перевірку знань з питань охорони праці.	-	x	усі працівники проходять перевірку знань з питань охорони праці
16.9	Перелік робіт, на яких забороняється застосування праці жінок.	-	x	не має відношення до банківської установи
16.10	Перелік робіт, на яких забороняється застосування праці неповнолітніх.	-	x	

Продовження таблиці С.1

1	2	3	4	5
16.11	Перелік інструкцій з охорони праці, які повинні діяти у закладі освіти.	-	x	
16.12	Перелік існуючих професій і посад, працівники яких мають право на отримання молока чи інших рівноцінних харчових продуктів.	-	x	
16.13	Склад постійно діючої комісії з перевірки знань з питань охорони праці.	+	+	
16.14	Накази:			
	- про затвердження Положення про систему управління охороною праці СУОП;	+	+	
	- про затвердження Положення про проведення триступеневого адміністративно-громадського контролю у системі управління охороною праці закладу (установи);	-	x	
	- про затвердження графіка проведення періодичних медоглядів працівників;	+	+	
	- про затвердження комісії з перевірки знань з питань охорони праці посадових осіб;	+	+	
	- про затвердження членів добровільної протипожежної дружини і пільги для них.	-	x	
16.15	План локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій.	+	+	
16.16	Журнали, які необхідно мати службі охорони праці:			
	- реєстрації нещасних випадків, що сталися з вихованцями, учнями, студентами, курсантами, слухачами, аспірантами (форма Н-Н);	-	x	не має відношення до банківської установи
	- реєстрації нещасних випадків, що статися з працюючими на виробництві (Форма Н-1, Н-5, НПВ);	-	x	не має відношення до банківської установи
	- обліку повідомлень про нещасний випадок;	-	x	у банку не здійснюється
	- обліку професійних захворювань (отруєнь);	-	x	
	- обліку об'єктів підвищеної небезпеки	-	x	
	- реєстрації інструкцій з охорони праці у закладі освіти;	+	+	
	- реєстрації вступного інструктажу з питань охорони праці;	+	+	

1	2	3	4	5
	- реєстрації протоколів лабораторних досліджень умов праці (за потреби).	-	x	у банку не здійснюється
17	Інструкції з охорони праці (перші примірники).	+	+	
18	Акти реєстрації нещасних випадків, що сталися з вихованцями, учнями, студентами, курсантами, слухачами, аспірантами за формою Н-Н.	-	x	не має відношення до банківської установи
19	Акти розслідування нещасних випадків, професійних захворювань і аварій з працюючими на виробництві за формами Н-1. Н-5. НПВ.	-	x	розслідування нещасних випадків у банку не проводиться
20	Акти розслідування професійних захворювань за формою П-4.	-	x	
21	Карта обліку професійного захворювання (отруєння).	-	x	у банку не ведуться
22	Матеріали розслідування нещасних випадків (повідомлення), професійних захворювань (перші примірники).	-	x	розслідування нещасних випадків у банку не проводиться
23	Приписи органів державного нагляду, накази та заходи щодо їх виконання.	-	x	у банку не ведуться
24	Приписи фахівців служби охорони праці.	-	x	
25	План роботи служби охорони праці.	+	+	
26	Протоколи перевірки знань з питань охорони праці посадових осіб підприємства.	+	+	
27	Протоколи лабораторних досліджень атестації робочих місць за умовами праці.	+	+	
28	Матеріали перевірки стану умов і безпеки праці комісією закладу освіти і затверджені заходи для усунення виявлених порушень.	-	x	не має відношення до банківської установи
29	Комплексні заходи для досягнення встановлених нормативів та підвищення існуючого рівня охорони праці, що передбачені колективним договором.	+	+	
30	Матеріали аудиту охорони праці, у т.ч. оцінки технічного стану виробничого обладнання, атестації робочих місць за умовами праці на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці.	+	+	

Додаток Т

Таблиця Т.1 – Склад витрат ПАТ «Досліджуваний банк» на охорону праці за 2010-2012 рр.

№ г/в	Назва групи витрат	Сума витрат, грн.			Приріст, %		
		2010 р.	2011 р.	2012 р.	2011 р.	2012 р.	за період аналізу
1	Додаткові до страхових відшкодувань потерпілим у наслідок травм і професійних захворювань	-	-	-	x	x	x
2	Пільги і компенсації працюючим у важких і шкідливих умовах	-	-	-	x	x	x
3	Витрати на профілактику травматизму і професійних захворювань	48635	34766	46333	-28,5	33,3	-4,7
4	Витрати на ліквідацію аварій і нещасних випадків на виробництві	-	-	-	x	x	x
5	Штрафи та інші відшкодування	-	-	-	x	x	x

Додаток У

Таблиця У.1 – Акт перевірки стану охорони праці в ПАТ «Досліджуваний банк» станом на 01.01.2013 року

№	Найменування заходів з охорони праці	Відмітка про виконання (в балах)
1	2	3
1.	Організаційні заходи	
1.1	Виконання заходів, передбачених колективним договором	5
1.2	Наявність наказу про призначення відповідальних осіб за станом охорони праці в установі, в кабінетах та інших підрозділах	5
2.	Забезпечення безпечного проведення виробничого процесу	
2.1	Розміщення обладнання і його відповідність нормам охорони праці в приміщеннях.	4
2.2	Наявність і стан захисних пристроїв на обладнанні	4
2.3	Оформлення і ввід в експлуатацію по акту кабінетів підвищеної безпеки і інших приміщень установ закладу.	5
2.4	Відповідність кабінету вимогам Правил.	4
3.	Забезпечення повітряно-теплового режиму, нормальної освітленості і гігієни	
3.1	Наявність паспорта на обладнання	5
3.2	Наявність паспортів на вентиляційні установки	
3.3	Наявність графіку планово-попереджувального ремонту вентустановок і його виконання	1
3.4	Наявність акту СЕС по перевірці повітряно-теплового режиму	2
3.5	Наявність акту СЕС по перевірці освітленості приміщення	4
3.6	Наявність акту СЕС по перевірці на запиленість, загазованість	2
3.7	Санітарний стан приміщень, кабінетів	5
3.8	Проведення паспортизації робочих місць за умовами праці з участю інструментальних замірів СЕС	2
4.	Безпечна експлуатація електрообладнання	
4.1	Наявність електросхем для електрообладнання	5
4.2	Наявність допуску до роботи у електрика і співробітників, працюючих на електроустановках	5
4.3	Наявність акту перевірки контура захисного заземлення, грозозахисту, тощо	4
4.4	Наявність акту випробування опору ізоляції електропроводки	5
4.5	Випробування індивідуальних захисних засобів.	4
4.6	Наявність журналу експлуатації електроустановок і електроосвітлення	5
5.	Пожежна безпека	
5.1	Наявність планів евакуації. Проведення тренувань.	5
5.2	Наявність своєчасної зарядки вогнегасників	5

Продовження додатка У

1	2	3
6.	Пропаганда знань з охорони праці	
6.1	Проведення та оформлення інструктажів з охорони праці з працюючими	5
6.2	Наявність інструкцій з охорони праці, їх відповідність умовам роботи	5
6.3	Наявність інструкцій по охороні праці в кабінетах і підрозділах	3
6.4	Наявність плакатів, попереджувальних написів, стенда або куточка з охорони праці	4
6.5	Наявність кабінету охорони праці, безпеки життєдіяльності	3
6.6	Наявність служби охорони праці відповідно до ст. 15 Закону України «Про охорону праці», «Типового положення про службу охорони праці»	5
7.	Додержання трудового законодавства	
7.1	Правильність накладання дисциплінарних стягнень	2
7.2	Порядок ведення трудових книжок, їх облік і збереження	5
7.3	Дотримання режиму праці і відпочинку	4
7.4	Наявність правил внутрішнього трудового розпорядку посадових інструкцій (розділу в них Охорона праці)	2
8.	Громадський контроль	
8.1	Робота комісії з питань охорони праці, громадського інспектора з охорони праці, представника профспілки з питань охорони праці.	4
8.2	Розгляд питань по охороні праці на засіданнях профспілкового комітету	3

Додаток Ф

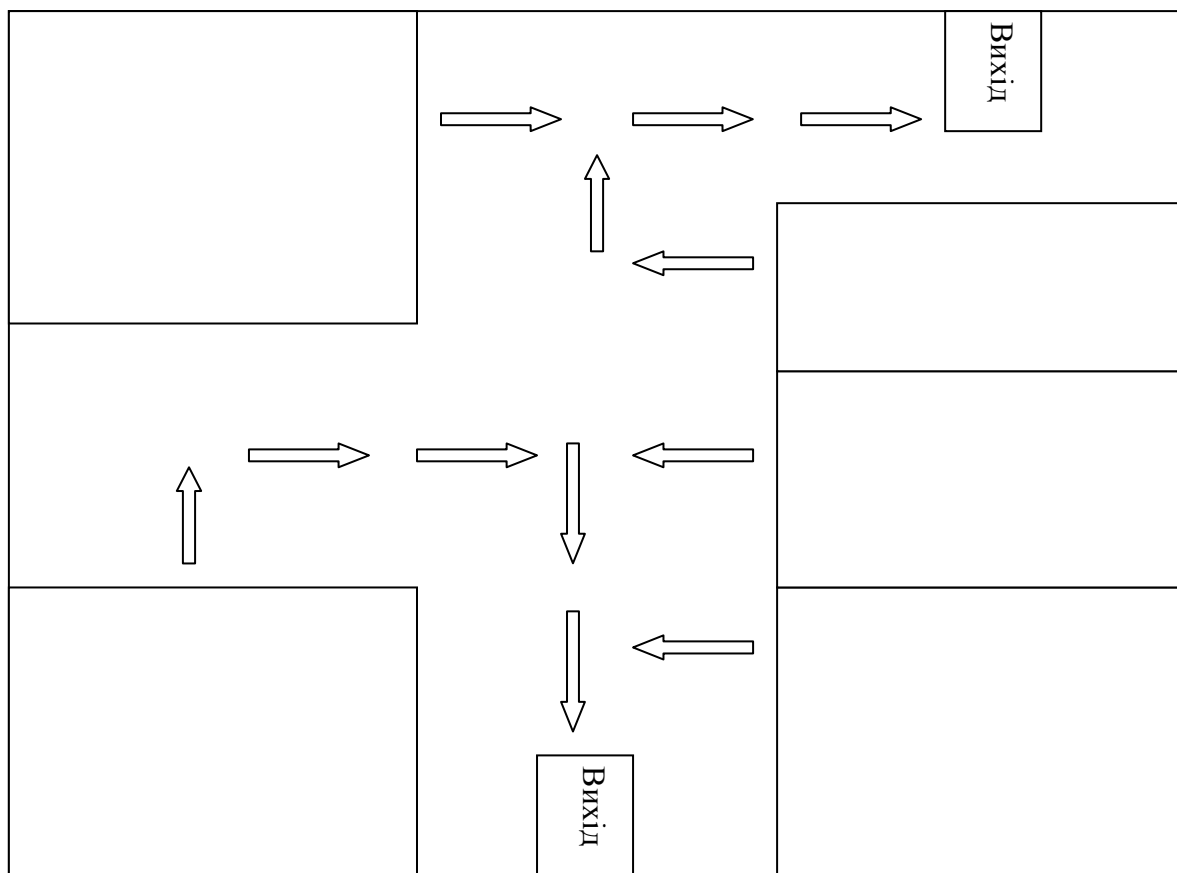

Рисунок Ф.1 – Схема евакуації персоналу ПАТ «Досліджуваний банк»